

حیزبه ئیسلامیه کان
ده لئین یه کیتی ریکه یان
پینادات بگه رینه وه
بۆ هه ورامان

5. «

سه روکایه تی
په رله مان ریکر
بووه له قسه کردنی
نه دامانی په رله مان

7. «

ته نها ۱۰٪ ی
دانیشتوانی
سلیمانی حسابی
بانکیان هه یه

10. «

ره گه زه رستی ره حم

به نه ستیره کانیش ناکات

به هۆی رهنگی پیستیانه وه لیونا
لویزی کچه نه ستیره ی ناسراوی
گۆرانسیب ژو باوکی له یه کیک
له کۆگاکانی به ریتانیا ده رکران.
رۆژنامه ی دهیلی میره ر رایگه یاند
لویسو باوکی که ناوی (جۆیه وه له
که یانا) له نه فریکا له دایک بووه، له
یه کیک له کۆگاکانی شاری له ندهن.

12. «

ژماره (5)
چوارشممه ۲۰۰۹/۱۱/۴
نرخ (۱۰۰۰) دینار

28

ههلسووور

رۆژنامه یه کی سیاسی گشتیه، ههفتانه کۆمپانیای سولی تیلیگراف ده ریده کات

ئه مریکا، پارتی به پیشیلکردنی مافه کانی مروفت تۆمه تبار ده کات

◆ پ.دهستور
وه زاره تسی ده ره وه ی ئه مریکا
به ره سمی حکومه تی هه ریمو
پارتی دیموکراتی کوردستان
به پیشیلکردنی مافه کانی
که مینه کانی یه زیدی و مه سیحیه کان
تۆمه تبار ده کات.
له رابۆرتی سالانه ی خۆیدا به شی
دیموکراسی و مافی مروفتی وه زاره تی
ده ره وه ی ویلا یه ته یه ککر توه کانی

ئه مریکا له سه ر ره وشی مافه کانی
مروفت بۆ سالی ۲۰۰۸، به تایبه تی مافی
که مینه کان، باس له چن دین که یسی
پیشیلکاری ده سه لاتی کوردی
ده کات به تایبه تی له ناوچه کانی
پارێزگای نه یه وه.
له رابۆرتیه که دا که له سایی
وه زاره تسی ده ره وه ی ئه مریکا دا
بلاو کراوه ته وه، هاتوه "چن دین
سکالا هه یه که حکومه تی هه ریمی
کوردستان په یوه ندیاره
به پیشیلکردنی مافه کانی یه زیدی و

له دژبان بریار ده دات."
راپۆرتیه که ی وه زاره تی ده ره وه
ئامازه به رپوشینه تونده کانی
حکومه تی هه ریم ده کات که بۆ
خه لکی ئه و ناوچه یه که له به رامبه ر
وه رگرتنی کارو هاتوچۆیان دانراوه
ده لیت "یه زیدی به رو به رو ی
چن دین به ریه ست ده یه وه له
هاتوچۆکردنیان بۆ ناوچه کانی
ژیر ده سه لاتی حکومه تی هه ریمی
کوردستان، به تایبه تی ئه وشو یانه ی
که به ده ستی پیشمه رگه وه ن."

مه سیحیه کان، به تایبه تی ئه وانه ی
که له شاری موسل نیشه تچین،
ئه مه ش له ریکه ی ده ست
به سه راگرتنی مولکو مالیان بی
ئه وه ی قه ره بوویان بکه نه وه."
له رابۆرتیه که دا هاتوه
"مه سیحیه کان رایانگه یاندوه
که پارتی دیموکراتی کوردستان
که ده سه لاتی قه زایی شاری موسلی
کۆنترۆل کردوه و به شیوه یه کی
رۆتینی جیاکاری له دژی نا
موسلمانه کانی ئه و شاره ده کات و

یه کگر توو: ته جه ممولی هه موو ناسته نگیک ده که یین

◆ پ.دهستور
هیهوادارین حکومه ت و ده سه لات
له کوردستاندا ناچارمان نه کات
به شیوازیک هه لسوکه وت بکه یین
هه موومان زه ره ری لیکه یین."
عومه ر محمه د ده لیت "ئیمه کاتیکی
ده لئین ئۆپۆزیسیونین بریارمانداوه که
ته جه ممولی هه موو ناسته نگیک بکه یین
که دیته ریمان، به لام هیهوادارین
که ئۆپۆزیسیون به دوژمنایه تی
نه زانریت."
سه بهارته به هه ماهه نگیان
له گه ل لیستی گۆران ناوبرا وتی
"ئیمه شته کانی خۆمان به وانه وه
نا به ستینه وه، له و شتانه ی که هاو راین
ده کرایت پشتگیری له یه کتر بکه یین،
به لام مه رج نیه کۆپی یه کتر بین،
ئیمه پاشکۆش نابین، پرۆژه ی به هیز
له وانه وه بیت یان له ئیمه وه بیت
ده بیت پشتگیری لیکه یین، پشتگیری
له خه م و خواستی خه ک بکه یین."

ئه ندامیکی سه رکرایه تی یه کگرتوی
ئیسلامی ئامازه به وه ده دات خۆیان
ئاماده کردوه بۆ هه موو ئه و ریکری
و ناسته نگانه ی به هۆی ئۆپۆزیسیون
بونیا نه وه له لایه ن ده سه لاته وه
رو به روویان ده بیته وه.
عومه ر محمه د که ریم لپیرسراوی
مه لبه ندی سلیمانی یه کگرتوی
ئیسلامی کوردستان له چاوپیکه وتنیک
ده ستوردا ده لیت ئه وان نایانه ویت
به هۆی ئۆپۆزیسیون بونیا نه وه
حکومه تی هه ریم لای میدیا
جیهانییه کان ناشیرین بکه ن، "چونکه
حکومه ت و په رله مان و دا هات
و ئیداره ی ئه و ولاته ده سته وتنیک
گه وری خه لکی کوردستانه، ده بیت
ئیمه باس له ناشیرینکردنی نه که یین،

پارێزگاری سلیمانی

◆ هه یچی له سه ر ساغ نه بوته وه
له سه ر پارێزگاری سلیمانی نه داوه
به هۆی ئه وه ی هیشتا نۆسیه که له ژیر
لیکۆلینه وه دایه، وتی "ئه و تۆمه تانه ی
دراونه ته پالی تا ئیستا هه یچی له سه ر
ساغ نه بوته وه."
نوری عوسمان ئامازه ی به وه دا
که پارێزگاری سلیمانی خۆی
به نوسراوی فه رمی داوای خانه نشینی
تۆمه تیکی له سه ر ساغ نه بوته وه.
د.نوری عوسمان له ئیدوانیکدا بۆ
ده ستور ئامازه به وه ده دات تا ئیستا
ئه نجومه تی وه زیران، بۆ بریاردان
له سه ری.

◆ نه جات ئه حمه د له هه ولێر
د.نوری عوسمان سه روکی دیوانی
ئه نجومه تی وه زیران رایگه یاند،
نۆسیه که ی پارێزگاری سلیمانی
له ژیر لیکۆلینه وه دایه و تا ئیستا هه یچ
تۆمه تیکی له سه ر ساغ نه بوته وه.
د.نوری عوسمان له ئیدوانیکدا بۆ
ده ستور ئامازه به وه ده دات تا ئیستا
ئه نجومه تی وه زیران هه یج بریاریکی
له سه ری.

نیچیرقان بارزانی نزیکه ی ۲۵۰۰ پارچه زه وه ی ده دات به ناو ره کانی پارتی

◆ نه جات ئه حمه د له هه ولێر
له کاتیکی که دا به شکرندی زه وه ی
به بریاری ئه نجومه تی وه زیران راگیراوه،
نیچیرقان بارزانی سه روکی حکومه تی
هه ریم به پینچ مانگ پیش ته وا بوونی
واده ی کارکردنی، نزیکه ی ۲۵۰۰ پارچه

زه وه ی ۲۵۰ مه تری ده دات به ناو ره
موته فه ریه کانی شه ری ناوخۆی
لایه نگری پارتی.
به پینی نوسراوی "خامه ی نه یینی"
سه روکییه تی دیوانی ئه نجومه تی وه زیران
ژماره ۱۲۴۷ له رۆژی ۲۰۰۹/۵/۱۸ که
بۆ وه زاره تسی شاره وانی نێردراوه،

به ئیمزای د.نوری عوسمان سه روکی
دیوان، ره زامه ندی سه روکی حکومه ت
وه رگراوه بۆ ته رخانکردنی ۲۵۰۰ پارچه
زه وه ی نیشه تچه جیوون به رو به ری ۲۵۰
مه تر دو جا بۆ هه ریه ک له و ناوارانه ی
که ناویان له ۳ لیستی جیا هاتوه که
سه رجه میان بریتین له ۲۴۵۶ که س

قوباد تاله بانی: ئه م فشاره ی ئه مریکا ته نها له سه ر کورد نییه

◆ پ.دهستور
قوباد تاله بانی نوینه ری حکومه تی هه ریم
له ئه مریکا رایده گه په نیت فشاری ئه مریکا بۆ
په سه نکردنی یاسای هه لپژاردنه کان، ته نها له سه ر
لایه نی کوردی نییه، جه ختیش له وه ده کاته وه
که سه رکردنه کانی کورد سازش له سه ر که رکوک
ناکه ن.
قوباد تاله بانی له چاوپیکه وتنیک رۆژنامه ی
ده ستوردا ئامازه به وه ده دات که ئه مریکا ده یه ویت
ئه م کیشانه چاره سه ر بکری و هه لپژاردنیک
سه رکه وتوانه ئه نجمه دیت له عێراقدا "وه ک ده بینن
مه سه له ی که رکوک بووه ته ریکرک بۆ ئه نجمه دانی ئه م
هه لپژاردنه، دلنیا م ئه مریکا چی به ئیمه ده لیت هه مان
په یام ده گه یه نیت به بره سونه کان و شیعه کان و ده لیت
ئه م فشاره ی ئه مریکا ته نها له سه ر کورد نییه."
تاله بانی وتی "ئیمه ئه مڕۆ له ناستیکدان

که بتوانین له که نالیکی دوو قۆلییه وه له گه ل ئه مریکا
گفتوگۆ بکه یین، خۆ هه ر ئه وه نییه که ئه مریکا هه موو
جاریکی چی بلیت ئیمه بلین به ئی گه روم به ئی
باش، ئیمه ش راو بچوون و سیاست و به رزه وه ندی
خۆمانمان هه یه، راسته که ئه مریکا به دۆست و
هاو په یمانی خۆمان ده زانین، به لام فشاره کانی
ئه مریکا تا سنووریک کاریگه ریان هه یه له سه ر
حکومه تی هه ریم."
قوباد تاله بانی دان به وه دا ده نیت که
ئه مریکیه کان بییان وتوون میژووی تالی کورد
له گه ل ئه مریکا له بیر بکه ن، وتی "ئیمه پیمان وتوون
حه داتان نییه به ئیمه بلین میژووی خۆتان له بیر بکه ن،
کاره ساته کانی که به سه رماندا هاتوون له به ری بکه یین،
چونکه حکومه تیش له به ری بکات میللته له به ری
ناکات و قبولی ناکات."

سلیمانی فره کوپخایه یان نیچیرقان بارزانی بی ناگایه؟

3. «

مه مه دی حاجی مه حمود: رهنگه کورد بییت بههیزی سیهم له بهغداد

ستراتیجیه ت و نیداره ی ستراتیجی

◆ فهیسل علی

ستراتیجی لهوشه ی یونانی (ستراتیجوس) موه داتاشراوه که بهمانای سهرکردی سهریازی له سهردهمی دیموکراتیه تی یونانی کون، یان هونری سهرکردیایه تی، چه مکی ستراتیجی بۆ ماوه ی چه ندین سه ده بۆ کردهوی چه نگیه کان به کار دهات و دواتر له نیوهی نوهمی کورتای سهدی رابردو ئه چه مکه گوزاریه وه بۆ بوره کانی تر، به تاییه تی که له ولایه ته په کگرتوه کانی ئه مریکا به شئوه یه کی به فرلوان به کار هات و دوا ی هویش به خیرای گیشته ئه ورپواو بۆ ئه وهی ته ولوی دنیا بگریته وه.

ئه مۆ چه مکی ستراتیجیه تی چه ندین گورانی به سهردا هاتوه له وه دهرچوو هه مو بوره کانی سیاست و ئابوری و کومه لایه تی و فره نه نگیه و هونری گرتوته وه، له وانه:

۱- ستراتیجیه تی به مانای ئاقارو چوارچیوهی ده ولت، دامه زروه یان کومپانیا بۆ ماوه دریز دیت، ئه گهر ههر دهوله تیک، دامه زروه یه یان کومپانیا یه ک ستراتیجیه تیکی دیارکرو ی هه بییت، ده وتا ئی دهرمه ته مرۆبی و مادیهی دیارو نادیاره کانی شی به شئوه یه کی ئه ری نی و کاریه گ و به کفائه ته وه به گهر بخات و سودی لئ وه رگریت، ده وتا ئی پیدایه سی هه مو ئه وانه ی مامه له ی له گه دا ده کن به تاکه کانی ناو دامه زروه کی خۆشیه وه دابین بکات.

ب- ستراتیجیه تی رهنگه ته عیبر له رهوتیک بکات که له نیو ده یان رهوتی ترده ده ستنیشان کرا بییت، بۆ ئه وه ی به باشترین شیوا ز ده ولت، دامه زروه یان کومپانیا ئامانجه کانی خۆی بیکی ت و به و ئارسته یه بکات که ده یوی له ئاینده دا کاری له سه ر بکات.

ت- چه مکی ستراتیج به دیاریکردنی ئامانج و دیاریکردنی ئه لته رناتیفه کانی ده گوتریت، بۆ ئه وه ی دواتر له سپر بنه ما ی به رلورکردنی تیچون به دا هات و سو ده کانی و هه لسه نگان دنی هه مو ئه لته رناتیفه کان یه که له باشترینیان ده ستنیشان بکریت، که پیی ده گوتری ئه لته رناتیفی ستراتیجی، بۆ ئه وه ی بخریته بور ی جیه جیکردنه وه.

ستراتیجیه تی فره ئاست و بور و مه ودا یه، به جۆریک که هه ریه که له و ئاست و بورو مه ودا یانه ستراتیجیه تی تاییه تی به خۆی هه یه که له گه ل ئیعتباراتی مه عنوی و پیداره مادیهی کانی دا ده گونجیت، له روی:

۷ ئاست: ستراتیجی بالا یان ته ووا کار یان ستراتیجیه تی سهریازی یان کرده وه ساز ی (العملیاتیه) هه یه.

۷ بور: ستراتیجی سیاسی، ئابوری، کومه لایه تی، سهریازی، فره نه نگیه و هونری و ... هتد، هه یه.

۷ مه ودا: ستراتیجیه تی ته ووا کار، دیاریکرو، ماوه کورت و دریزخایه ن هه یه.

بۆ زامنکردنی سهرخستنی ئامانجه کانی ستراتیجیه تی، ده بی هه مو پلان و ستراتیجیه هه مه جۆره کانی تر ته ووا کری یه کی بن، بۆ ئه وه ی پیکوه ئامانجه گشتیه کانی سیاست به دی به یین، هه روه ها بۆ زامنکردنی ئه ته ووا کاریه ستراتیجیه تی بالا ته ووا کار له سه رووی هه رمی ستراتیجی دانروه، بالاترین ده سه لات له ناو ولات به به رپرسی دانان و ئارسته کردنی ئه ستراتیجیه تی دا ده نریت، ستراتیجیه تی کانی ئابوری و کومه لایه تی سهریازی ئه منی و ئه وانی تریش به کردوه پلانه ستراتیجیه کی بالا جیه جی ده کن.

چه ند ده سه لات و سه لاحتیه کان به سه ر هه ریم و پاریزگا و ناوچه کانا دا به ش بکری ن، به هیچ جۆریک ناییت ئه و دا به شکردنی ده سه لات ستراتیجی هه ریم و پاریزگا و ناوچه کان له گه ل ستراتیجیه تی بالا نا کوک بکن، به لگو ده بی ته ووا کری یه کی بن، رهنگه له میکانیزم و شیوازی جیه جیکردن و به رپیدا نا جیاوازییان هه بییت به لام ده بی هه مووی بریته نیو بنه ماکانی ستراتیجیه ته بالا که وه.

ئیداره ی گشتی (الاراهه العامه) هه وله کانی له جیه جیکردنی سیاست و هیانه دی ئامانجه دیاریکروه کان چر ده کاته وه، وه لی ئیداره ی ستراتیجی هه وله کانی ژور فرلواتره، چونکه ئیداره ی ناوخی و دهره کی دامه زروه که ده کات، له ژینگه ی ناوخی ده کو لیته وه خاله به هیزو لواز هه کان ده ستنیشان ده کات و چاودیری و رو پیوی ژینگه ی دهره کیش ده کات، بۆ ئه وه ی دهره ته ره خسا وه کان دیاری بکات و به باشترین شیواز بیقو ریته وه، جگه له وه ی ئه وه هه ره شانه ش ده ستنیشان ده کات که رهنگه دامه زروه که رو به رووی بیته وه و کار بۆ پاراستنی دامه زروه کی ده کات له وه مه ترسیانه.

ئیداره ی ستراتیجی ده بی له لایه ن به ریوه به ری ستراتیجیه وه مواره سه بگریت که سیما و توانای تاییه تیان هه یه، گرنگری نیان، ئاسۆی بری فرلوان بی و بیرکردنه وهی قولی هه بی و توانای ده ستپشخه ری هه بی و له به رچه کرداره وه به دور بی، هه روه ها کفائه تی تاییه تی هه بی بۆ داهینان و تازه کردنه وه و دیو خۆپنده وهی بۆ ئاینده ی دامه زروه کی هه بییت، لیره وه ده کری ئامانجه کانی ئیداره ی ستراتیجی دیاری بکن:

۱- خۆپنده وهی ئاینده به دیدیکی روون که یارمه تیدهری بریاردانی ستراتیجی ته ندروست بییت.

۲- یارمه تیدهری نو یاره درلشته وهی په یکه ری ناوخی دامه زروه بدات، سیاست و هه نا گوو ریسا کان و پیدایه سیه راسته قینه کانی دیاری بکات.

۳- چه ندین ئه لته رناتیفی ستراتیجی ده ستنیشان بکا و، وواتریش باشترینیان هه لیزریت.

۴- ئه وله ویا ته کان دیاری بکات و با یه خی ریزی کاره کان و مه به سه ته کان دیاری بکات و ئامانجه دریزخایه ن و سالانه ی ده ستنیشان بکات و سیاست و پلانه کانی جیه جیکردن بۆ گیشتر به و ئامانجه دابریت.

۵- نیوه ری با به تیانه بره خسی نی و لیوه ی ئاستی کفائه تی و چالاکیه کانی دامه زروه که هه رله بالاترین ده سه لاتییه وه تا زمترین ئاسته کانی هه لسه نگی نییت.

۶- به رده وام داتا و زانیاری له سه ر کاری ناوخی دامه زروه کی په یوه ندیه دهره کیه کانی کوکاته وه، لیکو لینه وهی زانستی نه نجام بدری بۆ ئه وه ی لیوه له سه ر ئاستی سیاسی و ئابوری و کومه لایه تی به ده ست به یینی ت.

مه مه دی حاجی مه حمود

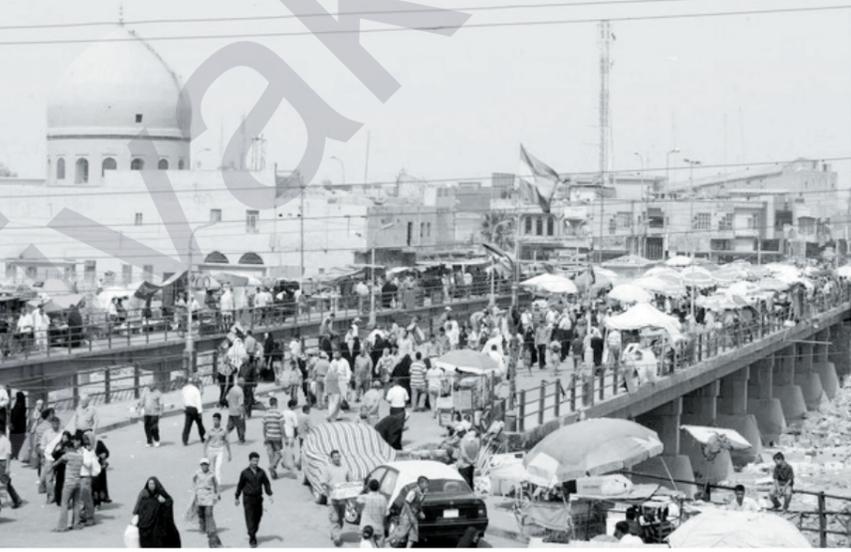
پۆسته سیادییه کان، که ده بوو کورد ئه وه ی بگردایه به قانونی که پۆستی کورد که سی تر بۆی نه بییت خۆی بۆ کاندید بکات. مه مه دی حاجی مه حمود وتی کورد خۆشی سه به یه، چونکه کورد نه یه تانیوه و هکو پۆیست مه سه له ئه ساسیه کان له ناو ده ستووری عیراقیدا جیگر بکات و بیانکات به یاسا، که سی تر بۆی نه بییت خۆی کاندید بکات بۆ پۆستی سه رۆک کۆمار ی و پۆسته کانی تر، بۆ نمونه جاری پشوو کورد هه فتا و هه وت ئه ندای هه بوو، ئه م جار هه بو به په نجا و سی، ئیستا کۆ زه مانه تی ئه وه ده کات که نه بییت به چلو سی. ناویرا و ئاماژه به وه ده دات له ده ستووری عیراقیدا ده وتریت هه مو وشته کان به ژۆرینه و

که مینه یه، کورد چۆن ده وتا ئیت بیاته وه؟ ده بوو کورد ئیتیفاقی بگردایه، ئه و ئیتیفاقه ش له نیوان کوردو عه ره بدا، ده بوو له ده ستووری عیراقیدا بو تراهی کورد په نجا ئه ندام په رله مانی هه یه و پۆستی سه رۆک کۆمار بۆ ئه وه و که سی تر بۆی نه یه کاندیدی هه بییت غه بری کورد، یان هه ر پۆستیکی تر، وه ک چۆن له لو بنان کرا وه، هه بری ژۆرترین ژماره ی هی نا له هه لیزاردنه کانا دا، به لام نه یه تانی سه رۆکی په رله مان ببات، چونکه له ده ستوره که دا وواترا وه، مه سیجی ژۆر که من له لو بنان ئه گه ر هه لیزاردن بگریت رهنگه به قه د موسولمانه کان ده نگ نه هی ن، به لام له ده ستوردا هاتوه که ئه گه ر نه تنه هه ر خۆشی بییت سه رۆکی په رله مان هی ئه وه .

◆ به رزان علی حه مه له سلیمانی مه مه دی حاجی مه حمود ئاماژه به وه ده دات که ئه گه ری ئه وه هه یه کورد له به غداد بیته هیزی سیهم و پۆستی سه رۆک کۆمار ی له ده ستبدات. مه مه دی حاجی مه حمود سکرتری حزبی سۆسیالیست دیموکراتی کوردستان له چاوپیکه وتنیکدا که ده ستوور له گه لیدا سازیداره، ده لیتت ژماره ی کورسیه کانی کورد که م ده بیته وه، کورد له وه ناچیت ئه م جار هه لیستی دوهم بییت له عیراق، به تاییه تی ئه گه ر کورد له هه ریم یه ک لیستی نه بییت و پیکه وه نه ین، رهنگه نه بیته دوهم، رهنگه ئه وکاته شه ری له گه ل سیهم لیستی عیراقیدا هه بییت بۆ

تورکمانه کانی کهرکوک په رله مانتاره تورکمانه کانی هه ریم به نوینه ری خویان نازان

◆ پ: ده ستوور له کهرکوک

تورکمانه کانی کهرکوک له تورکمانه کانی هه ولیر نازان

جه مال شان سه رۆکی حزبی نیشتمانی تورکمانی، ئاماژه ی به وه کرد ئه وان وه ک تورکمانه کان ژماره یه که له ئه ندامانی په رله مان ده ناسن، ئه و وتی "ئه و ئه ندام په رله مانه تورکمانه هه موویان نوینه رایه تی تورکمان ناکن، چونکه نوینه رایه تی به هه لیزاردن و دانیشتن له سه ر کورسی نوینه رایه تی نا کریت، به لگو نوینه رایه تی به کارکردن ده کریت، ئه و ئه ندامانه ته نها نوینه رایه تی خویان ده کن له و پینا و به رزه وندی که سی تی خویان ئه و پۆسته یان وه رگریتوه.

ناویرا و جه خت له وه ده کاته وه ئه و که سانه ی وه ک نوینه ری تورکمانه کان بوونه ته ئه ندامی په رله مانی کوردستان جیا بو نه و یان له ناو جزیه تورکمانیه کانا ئه نجامدا وه، وتی "ئه و ئه ندامه تورکمانانه بوونه ته مایه ی دروستکردنی ئیئتییاق له جزیه تورکمانیه کان، ئه و پۆستانه شیان به داواکاری تورکمان به ده ست نه هینا وه، به لگو به پالپشتی ره وته کانی تر به ده ست سه رۆکی په رله مان بۆ تورکمان

هه ری یی کوردستانا پیویستیوو زیاتر له وه زیریکی تورکمان هه بییت و جیگرانی سه رۆکی حکومه ت و سه رۆکی په رله مان بۆ تورکمان

ئه و ئه ندامی ئه نجومه نی پاریزگای کهرکوک باس له وه ده کات هیچ حزبی ک نا توانیت نوینه ری نه ته وه یه ک بییت، داواکاری

ئه ندامی په رله مانی کوردستان، چونکه ئه وانه ده سه تمۆی جزیه کانی ترنو سۆزو وه فایان بۆ جزیه کوردیه کان هه یه ."

کورد سازی له سه ر کهرکوک نه کردوه

◆ پ: ده ستوور

ده دات لیستی هاو په یمانی به هیچ شئوه یه که رازی نین کهرکوک دۆخی تاییه تی هه بییت، وتی "ده بییت وه ک هه ر پاریزگایه کی تر هه لیزاردنی تی دا بگریت و ناییت هیچ تاییه ته ندیه کی پییدریت، به هیچ جۆریکی ش سازش نا که ین له سه ر دۆخی کهرکوک.

سیروان زه هاوی بریارده ری لیستی هاو په یمانی کوردستان له په رله مانی عیراق رایگه یاند لیستی کوردستانی سوهره له سه ر هلو یسته کانی سه باره ت به کهرکوک هیچ سازشیکی نه کردوه. دوا ی ئه وه ی ره شید عه زاوی ئه ندامی په رله مانی عیراق رایگه یاند بوو که لیستی هاو په یمانی رازی بووه به وهی که کهرکوک دۆخیکی تاییه تی هه بییت له یاسای هه لیزاردنه کانا دا، زه هاوی ئه وه ی ره تکرده وه و جه ختی له سو ربونی کورد له سه ر هه لو یسته کانی کرده وه. سیروان زه هاوی له لیدوانیکدا بۆ ده ستوور ئاماژه به وه

ئاسایشی پارتی له خانه قین بیس باره گایان کردوه ته وه ره بیه یان دروست کردوه

◆ فه رمان خیلانی له گه رمیان

ئاسایشی گه رمیانی پارتی له لیدوانیکدا بۆ ده ستوور ده لیتت ئاسایشی گه رمیانی پارتی ده بوو له که لار بوایه، به لام له به ر ئه وه ی به ئیستیفزا کردنی ئاسایشی په کیتی یان ده زانی، بۆیه له که لار جیگر نه بوون و چونه ته خانه قین. تا هری مالا عه لی ئاماژه به وه ده دات له خانه قین دوو باره گایان هه یه، یاریده ده ریتی ئاسایش و ئه م فه جیه به ریوه به رایه تی گه رمیانمان هه یه، وه ک بنکه ش ۱۸ بنکه مان هه یه له ناوچه جیا جیا کانی سنوری گه رمیانا دا، ناتوانم پیتان بلیم ریزه مان چه ند.

به ریوه به ری ئاسایشی پارتی له خانه قین وتی "هه بوونی ئه م هیزی ئه م گرنه، له به ر ئه وه ی له شاره دا ئیتلاعی ئیرانی و شیعه و ئه ندامانی ئه و حیزبه یی که له ئیستا دا دژی ئارامی و ئاسایشی عیراق دین و ده چو که سیش پییان نالیت چی ده کن لیره، بۆیه ئه م زانیاری له سه ر ناوچه که کرده که یه نه وه و به راپۆرت ده ییده نه

هاوولاتیانی خانه قین ئاماژه به وه ده دن که ئاسایشی پارتی له ناو مالاندا باره گایانی کردوه ته وه بوونه ته هۆی بیزارکردنی خه ک، قایمقامی شاره که ش ده لیت له کردنه وه ی باره گایاندا پارتی پرس ی پینه کردوون. ئه مبر عه لی دانیشتوی گه ره کی ره مه زان له خانه قین، بیزاری خۆی له ده ست ئاسایشی پارتی دهریری له گه ره که که یان، وتی "پارتی ۳ بنکه ی ئاسایشی هه یه، دووانیان له م گه ره که یه ئه و ی تریان فه جیکی کاتییه له سه ر شقامه گشتیه که، له سه ر شاهه ئه م یاریده ده ریتی ئاسایشی پارتی ته نانه ت عه لا که کانی ده ستیشمانیان ده پشکینی و بیزاریان کردبوون، له ئیستا دا ئۆتۆمیله کانیان به خیریان دین و ده چو و پاسه وانیک بی ئه ژماریان رزاندوته گه ره که که مان و گه ره که که یان کردوته سه ر بارگه ."

هیچمان پینه وتوون."

حيزبه ئيسلامييه كان ته وئيله و بياره و خورمال به جي نفوزي خويان ده زانن

مال له خاو هن مال حه راهه

حيزبه ئيسلامييه كان ده لين يه كيتي ريگه يان پينادات بگه رينه وه بو هه ورامان

مه عازن فهران له خورمال

دواي نه وه ي له سالي ۲۰۰۲ له خورمال و ته وئيله و بياره ده ركران، ئيستا ريگه نادريت بزوتنه وه ي ئيسلامي و كومه لي ئيسلامي له و ناوچانه باره كا بگه نه وه.

حيزبه ئيسلامييه كان ده لين هه ورامان به هيز ترين يگه ي جه ماوه ريبو و زندي له دايبوونيانه، به لام به رپرسانى حكومت و يه كيتي ريگه نادن باره كاگانيان بگه نه وه، يه كيتييش ده لئيت هيزه كانى نه مرىكا موله تيان پينادات، چونكه هه ورامان به ناوچه ي مه ترسيدار دانراوه.

هه ورامان (ته وئيله و بياره) و خورمال له سالي ۱۹۹۴ تا سالي ۲۰۰۲ له زير كونترول حيزبه ئيسلامييه كاندا بووه و ريگه يان نه داوه يه كيتي له و ناوچه يه باره كا بگه نه وه، هه نديكجار فه رمانگه و ده زكاگانى حكومه تيشيان ده ركر دروه له ناوچه كه.

بزوتنه وه ي ئيسلامي كوردستان و كومه لي ئيسلامي كوردستان و نه سنارولئيسلام، پيشتر له عتراق له لايه ن هيزه كانى ليدانى عتراق له لايه ن هيزه كانى له يه كه م ساته وه نه سنارولئيسلام شه رى دزى يه كيتي نيشتمانى و حكومه تى هه ريم راگه ياند، له كاتى شه ره كه شدا يه كيتي كومه ل و بزوتنه وه ي به هاو كارو ياره تيداره رينيشاندهرى نه سنار- جوندلئيسلام- تومه تبار ده كرد.

له چوارچيوه ي حيزبىكاو له زير ناوى يه كيونى ئيسلامييدا كاريان ده كرد، دواي ته قينه وه ي ناكوكيه كانيان له سالي ۲۰۰۱ جيا بيونه وه، بزوتنه وه هه له بجه و كومه ل خورمال و نه سناريش هه ورامان يان كونترول كرو ريگه يان نه دا يه كيتي باره كاگانى بگاته وه و چالاكى سياسى هه بيت، پيشترش بزوتنه وه ي ئيسلامي شه ريكي قورسى له گه ل يه كيتييدا كرديو.

له يه كه م ساته وه نه سنارولئيسلام شه رى دزى يه كيتي نيشتمانى و حكومه تى هه ريم راگه ياند، له كاتى شه ره كه شدا يه كيتي كومه ل و بزوتنه وه ي به هاو كارو ياره تيداره رينيشاندهرى نه سنار- جوندلئيسلام- تومه تبار ده كرد.

هيزه ئيسلامييه كان به تايه ت نه سنار به وه تومه تبار ده ركران كه به پيلاني ئيزان خه ريكي شه ركردن له گه ل حكومه تى هه ريم، نه م تومه تش له لايه ن نه و هيزانه و ئيزانه وه رنكرانه ته وه.

له كاتى نيزه كيون وه ي ليدانى عتراق له لايه ن هيزه كانى

وتى "له ريگه ي په يوه ندييه نيشتمانيه كانمانه وه به فرمى داوامان له يه كيتي نيشتمانى كرديوه كه باره كا له ناوچه كه دا بگه ينه وه، به لام نه وان ناماده نه بوون ره زامه ندى له سه ر كرديه بده ن".

له هه ليزاردنه كانى ۲۵ ته موزى رابوردوودا له هه رسى شاروچكه ي خورمال و ته وئيله و بياره، حيزبه ئيسلامييه كان له پيشه وه بوون، ئيستا زياتر سورتن له سه ركرديه وه ي باره كاگانيان به وئيله و نفوزى نه وانه.

بزوتنه وه ي ئيسلامي له كاتى به ريوه چوونى بانگه شه ي هه ليزاردنه كاندا كه مپيتيكي راگه ياندى بو بانگه شه ي هه ليزاردن له خورمال پيگه ن، به هيو بوون دواي هه ليزاردن بيگه ن به باره كا ي حيزبه كيان، به لام ئاسايش ئاگادارى كرديه كه ده بيت نه و كه مپه داخريت.

له هه ليزاردنه كاندا ليستى چاكسازى له خورمال يه كه م بوو، كه كومه ل بيگه اته يه كى سه ره كى

ليسته كه بوو، بزوتنه وه ش سيه م بوو دواي ليستى كوردستانى كه دووم بوو، له بياره و ته وئيله ش ليستى چاكسازى دووم و بزوتنه وه ش چوارم بوون.

ناسيح مه جيد نه ندامى سه ركرديه تى بزوتنه وه وتى "له دواي داخستنى كه مپينه كه مان مه كته بى سياسى نامه ي فرمى ئاساسته ي وه زاره تى ناوخو و پاريزگارى سليمانى كرد بو كرديه وه ي باره كاگه، تاكو ئيستا وه لامان نه دراوه ته وه".

عه بدولباسه ت حه مه سه لى ليپرسراوى ناوچه ي خورمالى بزوتنه وه ي ئيسلامي ده لئيت "نه بوونى باره كا كيشه ي بو دروستكرديون".

عه بدولسه لام مه مه د ليپرسراوى ناوچه ي خورمالى كومه لي ئيسلامي ده لئيت شه ش ساله له و ناوچه يه دا باره كايان نيه، وتى "ته نانه ت داوامان كرديه باره كا ريخواوى قوتايانيش بگه ينه وه ريگه مان نه دراوه".

ناهيئت بنكه ي حيزبى ئيسلامي جيهادى وه كو بزوتنه وه له ناوچه كه دا هه بيت، نه وه تا باره كا يه كرتو هه يه".

عه بدولستار مه جيد وتى "راسته ريگه وتنى ستراتيژيان له گه ل يه كيتييدا هه يه و ده بوايه ئيلتزاميان به و ريگه وتنه وه بكرديه، نه گه ريگه نه دن به كرديه وه ي باره كاگانان، نه وا خه لكى نه و ناوچه يه هه لده ستن به كرديه وه ي، ئيستا وه كو جاراز نيه".

به رپرسانى يه كيتي ده لين داخستنى باره كا ي نه و دوو حيزبه به هزى نه وه وه بووه كه نه وان دالده ي چه كداره كانى نه سناربان داوه، كرديه وه ي باره كا ي نه وانيش پيويستى به رازامه ندى هيزه كانى نه مرىكا له عتراق هه يه.

حهمه ي حهمه سه عه يد ليپرسراوى مه لبه ندى هه له بجه ي يه كيتي ئامازه به وه ده دات پيشتر حيزبه ئيسلامييه كان نيه انهيشتووه، يه كيتيى باره كا ي هه بيت له خورمال و هه ورامان، "له ئيستا شدا

نه كرديه وه ي باره كا ي نه و دوو حيزبه په يوه ندى به وه وه هه يه كه چه كداره كانى نه سنارولئيسلام له پيش پرؤسه ي نازاديه يه له ناو ريزه كانى نه و دوو حيزبه دا خويان حه شاردا بوو، تيگه لو پيگه ل بوون".

"كومه ل خوي ناوچه كه ي چوكردوه به پي ريگه وتنيك له گه ل يه كيتي و نه مرىكيه كاندا، تا ئيستا شه وناوچه يه له زير چاوديرى نه مرىكيه كاندايه و به ناوچه يه كى مه ترسيدار داده نريت، نه ك به ته نها له لايه ن يه كيتي وه ريگى ده كريت به لكو نه مرىكيه كانيش موله تيان نادن باره كا بگه نه وه"، حهمه ي حهمه سه عه يد وتى.

ناوبراو ده لئيت يه كيتي پي باش نيه هيزى چه كدار له ناوچه كه هه بيت، "ئيمه موله تيان ناده ين بنكه و باره كا ي وه كيو هيزى چه كدارى به نه وه خورمال و ته وئيله و بياره، نه گه ر باره كا ي حيزبش بيت ده بى به پي ريگه وتنيك بيت، چونكه نه و دوو حيزبه ميليشيان هه يه".

حيزبه كورديه كان له ديهاله خه ريكي شه رى يه كترن

دوو نه ندامى نه نجومه نى پاريزگا ناكوكن له سه ر كار كردن و يه كيتي و پارتيش له دواي هه ليزاردنى نه نجومه نى پاريزگا وه سه ردانى يه كترين نه كر دووه

فه رمان خيلا نى له ديهاله

ناكوكى نيوان به رپرسان و لايه نه سياسيه كانى كورد له پاريزگاي ديهاله، وايكردوه نه و لايه نانه نه پرؤنه سه ر كيشه به نه رته تيه كان. له دواي هه ليزاردنه كانى نه نجومه نى پاريزگانى عتراق وه كه مانگى يه كى نه مسال به ريوه چوو، تايستا لقى پارتى و مه لبه ندى يه كيتي له خانه قين كونه بوونه ته وه و سه ردانى نه ستانه ي يه كتريشيان نه كر دووه، به هوى نه و ناكوكيه ي له سه ر پؤستى سه روكى نه نجومه نى پاريزگاي ديهاله كه وته نيوانيه وه. سه رچاوه كى به رپرس له لقى خانه قينى پارتى، له ليدوانيكدا بو ده ستور ئامازه به وه ده دات په يوه نديان له گه ل مه لبه ندى يه كيتيى "زور لاوازه" له كرتى پيوه دياره، "نه مه ش ده ره نه جامى نه و پاوانخو زيه ي يه كيتيى بوو كه ئاماده نه بوون پؤستى سببى له نه نجومه نى پاريزگا بدن به ئيمه،

له كاتيكدا زورينه ده نگه كان بو پاليوراوه كه ي ئيمه بوو". وتى "بويه له و كاته وه تا ئيستا سه ردانى يه كترمان نه كر دووه و مامه له يه كى نه و توومان نه كر دووه پيگه وه".

سه رچاوه كه ده لئيت تايستا لقى پارتى له گه ل مه لبه ندى يه كيتيى دانبه نيشتوون بو ئاماده سازى هه ليزاردنى ئاينده ي عتراق، "ئيمه لاي خو مانه وه و نه وانيش لاي خو يانه وه به جيا له ئاماده سازيدان".

به لام سه لى كويخا به رپرسى مه لبه ندى خانه قينى يه كيتيى ده لئيت په يوه نديان له گه ل لقى پارتى زور باش، "مه رنج نيه ئيمه هه ر كونه ينه وه ئيتر په يوه نديان باش نه بيت پيگه وه".

چونتي ئيشكردن بو هه ليزاردنى داهاتووى عتراق". كيشه و ناكوكيه كان ته نها له نيوان دوو حيزبه ده سه لانداره كه ي كوردستان نيه له سه ر پؤست و پله و پايه، به لكو نه ندامانى ليستى هاوپه يمانى له نه نجومه نى پاريزگاگه شى گرؤته وه.

سه رچاوه يه كى ئاگادار به ده ستورى راگه ياند ناكوكى ناوخويى له نيوان چه نده نداميكي كوردى نه نجومه نه كه دا هه يه، ده لئيت نه مه ش كارىگه رى هه بووه له سه ر نه وه ي كه كورده كانى ناو نه نجومه ن نه توانن به "نه فه سكي كوردانه وه" كاربه كن بو خزمه تى زياترى ناوچه كوردنشينه كانى پاريزگاگه.

زه ينه ب سو فى نه ندامى نه نجومه نى پاريزگاي ديهاله له سه ر ليستى هاوپه يمانى له پشكى حيزبى سو شىاليسه ت، باس له ناكوكى نيوان خويى و نه سرين به هجه ت نه ندامى هه مان نه نجومه ن له پشكى يه كيتيى ده كات.

"ناكوكى من و نه سرين خان ته نها له سه ر نه وه يه كه نه سرين به رپرسى دوو ريگه خراوه له خانه قين و سه روكى ليزنه يه كى نه نجومه نيشه، من پيم وت نايبت ئيمه به رپرسايتي ريخواو بگرينه نه سؤ با به جيبييلين بو ئافره تى تر له خانه قيندا"، زه ينه ب سو فى وتى.

سو فى ئامازه به وه ده دات نه سرين له نه وروپا گه راوه ته وه و راسته وخق خوي كر دووه به به رپرسى دوو ريخواو، يه كيك له و ريخواوانه ريخواوى ئانه.

نه وانى له و ريخواوه بوون له لايه ن نه سرينه وه ده ركران كه يه كيكيان خو شى سو فى بووه. نه سرين به هجه ت سه ره راي پشتراسه ت كرديه وه ي ناكوكى خوي له گه ل زه ينه ب، ده لئيت "من به رپرسى ليزنه ي منالان و ئافره تانم له نه نجومه ن بويه ئاساييه له وروپا ياساييه وه سه ربه رشتياري چه نده ريخواويكى ناوچه كه بگه م، به لام زه ينه ب خوي ناكوكيه كه ي دروستكرديه، نه ك من".

ليستى هاوپه يماندا نيه، وتى "وه ك يه كيتيى قبولى ناكه ين نه ندامان به رزه وندى تايه تى خوي بخاته پيش به رزه وندى گشتيه وه".

جه ليل سه عه يدى به رپرسى مه لبه ندى خانه قينى سو سىاليسه ت ده لئيت كيشه ي نيوان زه ينه ب و نه سرين له پيناو خزمه ت كردينى

ئيمه وه ك كورد دوژمنى ترمان هه يه و نايبت

خومان له نيوان خومان كيشه دروست بگه ين

ئيران ناوی کردوو ته قهزیه یه کی سیاسی و وهک کارتیکی فشار به کاریده هینیت

نازم عومر نوینه ری حکومتی ههریم له تاران بو دستور

گوران و فهاد له سلیمانی

نوینه ری حکومتی ههریم له تاران شاماره به وه دکات که به هوی توپاراننه کانی ئیرانه وه تاوه کو ئیستا ۱۲۰ گوند له ناوچه سنوریه کانی ههریم تاوه داننه کراونه ته وه، ئه وه ش دهلیت که به داواچوونی بۆ ناوی ئه لوه ندو کاروان کردوو و پیوایه ئیران ئه وه ی ئیستغلال کردوو و وه کو کارتیکی فشار به کارده هینیت.

دهستور: چه نئین کومپانیای گهرووی ئیرانی له ههریم پرۆزه ئه نجام ده دن، به لام گه موکورتی له پرۆزه کانیاندا به دیده گریت، ئیوه تا چه ند هتوانن به داواچون بکه ن و ناگادار ئه و کومپانیایان بکه نه وه؟

نازام عومر: ناگاداری ئه وه م زۆری زۆری ئه و کومپانیایان له ئیران دوو جۆرن، هه ندیکان کومپانیای گه ورو و ناو دارن، هه ندیکیشیان کومپانیای کسه ئیران به تایبیت کورده کانی کوردستانی ئیران، له ههریم به هوی خزم و ناسراوی خویانه وه کومپانیایان دروست کردوو، ئه و کومپانیایان گه وروانه شی هاتوون وه ئه و کومپانیایان تونلی ئه زمه ری دروست کرد، کاتی خوی کومپانیایان له لمانی به ۷ ملیون دۆلار ئه و تونیله دروست کرد، به لام ئه و کومپانیایان ئیرانییه ی پرۆزه کسه ی ئه نجامدا نه گه بیسته ۱۹ ملیون دۆلار، ئه گه ر گه موکورتی هه بییت له وه ده چیت له دیزاینه کیدابیت، که موکورتی ئه وه نییه که له کومپانیایان ئیراندا هه بییت و له کومپانیایان تارا که له ههریم کارده کن نه بییت،

ئه ونده ی زانیاریم هیه ئه ونده ی کومپانیایان تورکیه کان سه ریپجیان کردوو کومپانیایان ئیرانییه کان نه یان کردوو، ئه وانه ش ده گه ریته وه بۆ ئه و سیستمی کارده دات پابه ندبوونه وه، به نسبه ت مه رجی پابه ندبوونی بۆ چونه تی جیبه جی کردنی کاره کان داناره .

دهستور: ئه و خوراکانه ی له ئیرانه وه دین ناستی جۆریان باشیه، ههروه ها زۆریه خوراکه کان ماوه به سه رجوونیان زۆر که مه و تا ده گه نه ئیره به شیکان خرابه دین، بۆ ریکری له نه هاتی ئه و خوراکانه چیتا نکرده و؟

نازم عومر: ته نها ئه وانه ی له ئیرانه وه دین دیارن! بۆ زانه له رۆژنامه کاندایا ده یخوینمه وه گۆشتی تورکی و به رازیلی و خواردنی هندی و له چه نئین شوینی تریشه وه شتی خراپ ده هیندیته ههریم، به شیوه یه کی گشتی من به رپرسم له و قسه یه ی خۆم که هه ندیک له بازگانه کانی خۆشمان به رپرسم له و مه سه له یه، نالیم بازگانی راسته قینه، به لام من کومپانیایان ئه وه ته ماتیه رشۆن و کومپانیایان تایتو به ره مه شه رمه نه یه کان له ئیران زانیاریان پیدام، کانتیکش پیموتون بۆچی ئه و شتانه ده نئین، وتویانه بازگانه کانی ئیوه گریبه ستیان به و شیوه یه له گه ئیمه کردوو، به یوه به ری شه رکه یه کی تایت پیی وتم عیراق داوی تایتی ئه کتی ۱۸ تا ۲۰ دکات، به لام بازگانه ی ههریم هاتوون داوی ئه کتی ۱۲ ده کن، که به وسافاتی ئه کتی ۲۰ بۆیان تیبیکم له کاتیاندا هه رته نیککی ۲۷

نازم عومر

ئه و کارگانه ی ئیران لیره پيشانگا ده که نه وه به ره مه کانیان ستاندارده، به لام به ره می کارگه کانی ئیمه ستراتیجی نین، به ره می کمان نییه له خومان زیاد بیت

دۆلار جیاوازی هیه .

دهستور: ئه وانه ی به رپرسی کومپانیایان، به رپرسم له وه چاودیری کومپانیایان بکه ن؟

نازم عومر: راسته، به لام رۆژانه چه نئین جۆری خۆراک به هوی خرابیانه وه ده سوتینیت، یان خۆراک گه راوته وه بۆ ئیران،

له بهر ئه وه ی کاته که ی به سه رجوه یان به وراری کۆتایی له سه ر نه بووه، بۆیه بازگانی راسته قینه ئه و جۆره کارانه ناکات، هه ولی ئه وه مانداره مه رزه کان و بازارچه کان کۆنترۆل بکریت.

دهستور: له چه ند سالی داویدا چه ند جاریک پيشانگای

ده که نه وه به ره مه کانیان ستاندارده، به لام به ره می کارگه کانی ئیمه ستراتیجی نین، به ره می کمان نییه له خومان زیاد بیت و بیده یان به ئیران، ئه گینا له ئیران ریگه له کردنه وه ی پيشانگا نه گه راره، چونکه ریگه وتن ده کریت، ئه وان چی ده گن ئیمه ش ده توانن ئه وانه بکه یان.

دهستور: له ئیستا دا په یوه ندی سیاسی ئیوان ههریم ئیران له چه ن ئاستیکدایه؟

نازم عومر: پیموایه ئیستا په یوه ندی نیوان ئیمه و ئیران له ئاستیکدی به زدا یه، به چه ند ده لیلیک، ئیران یه که م ولایت بوو له ههریمی کوردستان کونسولگری خۆی کرده وه، دووم ولایتش بوو له داوی ئه مریکا وه زیری دره وه ی سه ردانی ههریمی کوردستان کرد، سیه میش تانیستا له چه نئین کۆپونه وه بۆ نه دا به رپرسانی ههریمی له ئاستی به زدا له لایه ن ئیرانه وه پيشوازیان لیکراوه.

دهستور: به لام تۆپاراننه کانی ناوچه سنوریان به رده وان؟

نازم عومر: وهک ههریم مه رزیکدی دوردریژمان له گه ل ئیراندا هیه، کاتیک له و مه رزانه دا چه ماتیه ئه نسا رتیسلام هه بوو، ئیرانمان تومه تبارده کرد به وه ی پيشویانی له و گروپانه ده کن، به لام دواتر ئیران و ههریم ریگه وتنیکان ئه نجامدا له سه ر پارزگاریکردن له ئاسایشی مه رزه کان، به پیی ریگه وتنه که ش نابیت له میچ لایه که وه ئه و مه رزانه به زینریت بۆ کاری چالاکی

چه کداری، وهک ههریمی کوردستان واقعی کمان هه یه خۆشیمان بیت و ناخۆشیمان بیت له مه رزه کاندایا بوونی هه یه، چه ند باره گایه کی لایه نه چه کداره کانی کوردی هی تورکیا بیت یان ئیران له سنوری مه رزه کاندایا هه ن، به شیکان له ههریمدان به شیکیشیان له ئیراندان، تانیستا چه نئینجار ئه و لایه نانه به لئیناندا وه چالاکی چه کداری ئه نجامانده ن، هه ندیکجار چه ند لایه نیککی تایبیت به مه به سستی تیکدانی په یوه ندیه کانی نیوان ههریم و ئیران زانیاریه کانیان والیده کن که ته مانه له ههریمی کوردستان وه ئه و چالاکیان یان ئه نجامدا وه، بۆیه ئه نجامی ئه وانه ش تۆپاران ده سپنده کات، تانیستا نزیکه ی ۱۲۰ گونمان به هوی بوونی ئه و چه کدارانه وه تاوه دان نه کراوه ته وه.

دهستور: چه که له وه ی ئیران تۆپاران ده کات، ئیستا مه سه لی ناویش بووه ته مه سه له یه کی سیاسی زۆری له سه رچاوه ناویه کانی ههریم که له ناو ئیراندان له لایه ن ئه و ولاته وه ریوه که ی گۆراوه؟

نازم عومر: ئیران له زۆر شوین به نداوی دروست کردوو، بۆ دوو بایه ت به داواچونم کردوو، یه کیکان ناوی ئه لوه ند، ئه و تیریشیان ناوی کارون، ناوی ئه لوه ن به هوی وشکه سالی وه زۆریه ی سه رچاوه کانی وشکی کردوو، ناوی کارونیش ۸۰٪ ناوی فوراته، هه ندیکجار ئه و مه سه له یه ئیستغلاله کریت، ده کریته قه زیه یه کی سیاسی وهک کارتیکی فشار به کارده هینریت.

سه روکایه تی په رله مان ریگر بووه له قسه کردنی ئه ندامانی په رله مان

کار دۆ محمه د ئه ندام په رله مان لیستی گوران بۆ دستور

کار دۆ محمه د

کار دۆ محمه د ئه ندام په رله مانیککی لیستی گوران ره خه له وه ده گرت که "راسپیزدراوانی حکومت" ده یانه وی کاره کانیان به ئاسانترین شیوه جیبه جی بیت و شاماره به وه شده کات که له دانیشتنی په رله مان کوردستاندا بۆ ده نگدان له سه ر کابینه ی شه شم سه روکایه تی په رله مان ریگری کردوو له قسه کردنی ئه ندامانی په رله مان.

دهستور: چه ند کۆپونه وه که کارنامه ی چه ند کۆپونه وه که پیش په رله مان تاران، وهک فراگسینی گوران ره خه تان له و حاله ته گرتوو؟ چه داویه کتان هه یه؟

کار دۆ محمه د: ئه و په یروه له خولی پيشوودا دانراوه، ره نگه بۆ ناستی ئیستا وهک هه مو له باس باسی لیده که ن نه گونجیت و پیویست بیت په یروه یی تر که له گه ل قوناغی ئیستای په رله ماندا بگونجیت که تۆپۆرسۆن تیا دایه و سه رده میکی نوییه، ئه م په یروه ئه رکی کۆپونه وه ریگه ستنی کۆپونه وه ده خاته نه ستنی سه روکایه تی له ده سه لاتی ئه واندا یه، به پیی په یروه ی ناوخی په رله مانیش ده بییت ۸ ساعات پیش کۆپونه وه که ناگاداری ئه ندامانی په رله مان بکریته وه له سه ر هه ر پرۆزه یه و کارنامه یه، له داوین کۆپونه وه ی په رله مانیشدا ئه و کارنامه یه دواکه و، راسته به شه قه ی و تریابوو متمانه به کابینه ی شه شم ده دریت، به لام وهک کارنامه ی کابینه که و سیفی وه زیره کان ئه منه نه یوو. بۆیه له سه ر ئه و بایه تانه هه لویتیمان وه رگرت، له گه ل سه روکایه تی په رله مان که وتینا موناقه شه که ته مه پيشلیکرینه تا گه یشتینه ئه نجام له سه ر چونه تی

قسه کردن، پیمانو بوو به پیی په یروه ی ناوخی مافی هه مو ئه ندامیککی په رله مان ناگاداری سیفی وه زیره کان بیت و مافی قسه کردنی هه یه له سه ر مه سه له یه که په یوه ندی حکومته ته وه هیه، ئه وه ش په یوه ندی هه مو ها ولاتیکی ههریمی کوردستان وه هیه، له به ره وه ئه م ریگه نه دان و ریگه ستنه وایکرد هه لویت و وه ریگری دیت.

دهستور: واته سه روکایه تی په رله مان پیشلی په یروه ی ناوخی په رله مان کردوو؟

کار دۆ محمه د: به لا، ئه وان بۆ ئه مه سه له یه پاساوی ئه وه دیننه وه که به شه قه ی به په رله مان تاران و تراه، ده لین نه مانزانیوه په رله مان تاران ناگادارنه کراونه ته وه، به لام به پیی په یروه که پیشلیکاریه له و په یروه ی ئیستا هیه، جگه له وه ش چونه تی قسه کردنی ئه ندامانی په رله مانیش راسته سه روکایه تی په رله مان چۆنییه تی کۆپونه وه کان و ده ستنیشانی قسه کردن و ئه وانه ده کات، به لام به پیی په یروه مافی هه مو ئه ندامانه.

دهستور: واته سه روکایه تی په رله مان ریگری له ئه ندامانی په رله مانیش ده کات له قسه کردن له کۆپونه وه کاندایا؟

کار دۆ محمه د: ناتوانم بلیم

ریگرن، چونکه دانیشتنه کان جیاوازیان هه یه، له زۆر دانیشتندا سه روکایه تی په رله مان رۆی ئیجابی بیبوه له ریگه ستنی قسه کردندا، له دانیشتنی متمانه دان به کابینه ی نویی حکومتدا سه روکایه تی په رله مان ریگر بوو له قسه کردن له لایه ن ئه ندامانی په رله مانه وه.

دهستور: ده بوایه ۱۰ رۆژ پیشتر کارنامه ی حکومت و سیفی وه زیره کان کار

پیشکه شیکرایه، به لام چه ند سه عاتیک پیش متمانه دان به کابینه ی نویی حکومت به ئیوه دروه، پیتانوا یه ئه وه به ته قست کراوه، یان هۆکاری تریبوو؟

کار دۆ محمه د: راسپیزدراوانی حکومت ده یانویت کاره کانیان به ئاسانترین شیوه به رنامه که یان جیبه جی بیت به بی هیچ چاودیریک، ئیستا په رله مان جیاوازه، بۆ متمانه دان پیویستی به وه یه که شه رازیی که سایه تی ئه وانه ی که متمانه یان پیده دات سیقیان بیبیت و قسه یان له سه بکریت، له کاتیگدا ئه و که سه یان به شایسته ی ئه وه زاره ته زانی متمانه ی پیدن، ئه گه ر نه یانزانی قسه ی له سه ریکن، به راستی نه بوونی ئه م نه ریته له ناو په رله ماندا شتیگه په یوه ندی به کاری رابردوو هه یه، ده توانم بلیم په یوه ندی به رۆی حزه وه هه یه له اتانی که سایه تیه کاندایا، ئه م رۆی

حزب بوونه ره نگه ده وری هه بوویت تا دره نگانیگ ریگه وتن له سه ر ئه وه کراوه چۆن ئه م کارانه بکریت بیبوه له ریگه ستنی قسه کردندا، هه مو ئه وانه کاریه گریان له سه ر دواکه وتنی ئه وه دا هه بووه.

دهستور: واته تانیستاش لیستی ده سه لات به هه مان کارنامه ی خولی پیشوو له په رله مان مامه له ده کات، بۆ تیه راندنی کاره کان؟

کار دۆ محمه د: به هه مان شیوازی کۆن هه ولده دریت کاره کان تیه رینریت، به لام ئیستا به تایبیت له داوی هه لپژاردنی ۷/۲۵ وه بوونی تۆپۆرسۆن وایکردوو قسه بکریت له سه ر ئه وه ی به ی چاودیریکردن به داواچوون بۆ هه مو ئه و به رنامه ی هه ن متمانه نه دریت، ئه مه ش کاریگری خۆی هه بووه له سه ر رای گشتی و ها ولاتیان، به جیاوازی هه مو پیکهاته کانی ناو په رله مان قسه ده کریت و شته کان به ئاسانی به کۆی ده نگ تینا پرینریت.

دهستور: ئه گه ر له کۆپونه وه کانی ئه ندی په رله ماندا هه میشه کارنامه ی کۆپونه کان دره نگ به ده ست ئیوه بکات، به تایبیت که له داها تودا پرۆزه ی گرنگ دینت په رله مان، چه هه لویتیکان ده بییت؟

کار دۆ محمه د: بۆ ئه وه ی هه ولده یان ئه م شیوازی ریگه ستنی کۆپونه وانیه ی له دانیشتنه کانی

په رله ماندا ئه نجامده دریت، هه ر به رنامه یه که به یچه وانیه ی په یروه ی ناوخی په رله مانه وه بیت هه لویت و قسه مان له سه ری ده بییت به راشکاو ی بۆ چوونی خۆمان دره برین، به و میکانیزمه یاسایه له په رله مان دانراوه، ئیمه مامه له له گه ل هه ر پيشه اتیک ده کن که په یوه ندی به وه بیت ئه مه لادان بیت له په یروه ی ناوخی، هه روه ها گۆرینی په یروه که ش میکانیزمی سه ره کی کارکردنمان ده بییت بۆ ئه ندی کۆپونه و هه کان.

دهستور: ئه گه ر دۆخه که به م شۆه ی ئیستا بیت، پیتانوا یه به کاری سه ره کی په رله مان رابگن، ئیستا ئه وه ی هه یه لیستی ده سه لات و سه روکایه تی په رله مان له به ره یه کدان و لیسته کانی ئۆشۆرسۆنیش له به ره یه کی تردان؟ واته گه م تر خریکی کاری ئیگه وه ی ها وه بشن؟

کار دۆ محمه د: له گه ل ئه وه داین سه روکایه تی په رله مان به پیی ئه و په یروه ی ناوخی به ریوه بچیت که په رله مان ده نگی پیداره، چونکه کاری سه روکایه تی په رله مان زیاتر ریگه ستنی کاری په رله مانیه ئه که بچیته به ری ده سه لاته وه، له به ره وه سه روکایه تی ئه گه ر به وییت په رله مانیککی کارا و ئه کتدیف هه بییت پیویسته پابه ندبیت به په یروه ی ناوخی وه.

دهستور: فراگسینی گوران دزی هه موو شتیکن به باش و خرابه وه؟

کار دۆ محمه د: ده لین خه لکی کوردستان شاهیدی دانیشتنه کانی په رله مان و بۆ چوونه کانی ئیمه یه، له کۆی بریارمانداوه دزی هه موو شتیکن، پیمانوا یه هیچ هیریک ناتوانیت موزایه ده له سه ر په رۆشی ئیمه بۆ پاراستی ته جریبه که و سیستمه که سیستمیککی دیموکراسی بیت، بۆ پرۆزه یه که خزمه تی به ره و پيشچوونی ته جریبه که مان ده کات، بۆ کاریک خه زمه تی ها ولاتی کوردستانی ده کات، بۆ سه ره وه ری یاسا، له چ کاریکدا ئیمه بریارمانداوه دزی بین؟ چه پرۆزه یاسایه که پیشکه شکراره که له قازانجی ها ولاتیان و ئه زمونه که ماندا بوویت ئیمه هه ستاوین دزی بووبین له به ره وه ی فلان لیست ئه م پرۆزه ی پیشکه شکراره؟ له موناقه شه کاندایا هه میشه به ئاراسته ی خزمه تکردن بوونی ناوخی به ریبه که که له خزمه تی خه لکی کوردستاندا بوویت قسه مان کردوو، به لام له کاتی ناوانی لیژنه کانی په رله ماندا دزی ئه م رویه رویونه وه یه بوینه وه، هه ر ناویک ئیمه بمانوتایه به یچه وانیه ی لیسته که ی تر ده نگی به دزی ئیمه ددا، به لام له بۆ چوونی ئیمه دا بریاری پیشه وخت نییه.

کاتیگ دهلیین نوپوزیسیونین، ته چه مولی هه موو ناسته نگیگ ده که یین

عومەر محمەد کەریم لپیرسراوی مهلبهندی سلیمانی یه کگرتوو بو دستور

پروفایل

- د. عومەر محمەد کەریم
- لپیرسراوی مهلبهندی سلیمانی یه کگرتوو ئیسلامیه
- ئەندامی سەرکردایەتی یه کگرتوو
- هه لگری برونامه ی دکتۆرایه، دکتۆراکە ی به ناونیشانی (کیشە ی کورد له سیاسەتی حکومەتی عێراق)

رهوتی گه شه ههچ نییه، جگه

له پەرچه کرداریکی کاتی ئەو کۆمهله گهنجهن

هه موو داموده زگاگانێردا ده بیته. هه رهه ها له گوتارو هه لوپستی سیاسیماندا ده بیته. ده ستور: پیتوایه ئه و شکستانه ی دووچار ی بوون دووباره نایته و؟ عومەر محمەد: ئیسته ئیستا

کار بۆ ئه و ئه که یین دووباره نه بیته و، به لام له زه ره و ی هه لایه ن و گروپیکه ی سیاسیدا هه لچون و داچون شتیکی ئاساییه، ئه زموون ئه داتی و به هیزی ده کات، چونکه ئه م مه سیره سیاسی دریزه له ته وای دنیا دا.

ئهم گروپه هه رچه ند بچوکن، به لام مانای ئه وه نیه که یه کگرتوو پیتوایه به گوران و چاکسازی نیه له ریکخته کانی و سیاسه ته کانی به رامبه ر به ده سلالات، ئایا ئیوه پرۆژه یه کتان هه یه بۆ چاکسازی؟ عومەر محمەد: به دلنیایه وه هه ر حزبیکی و ئیستگه ی به خۆ داچوونه وه ی نه بیته ده مریت، ئه وانیه ئه وان خستیا نه سر لاپه ره ی رۆژنامه کان، ئیمه له کۆبوونه وه کان زیاد له وه شمان باسکردوو. ئه و ره خنا نه ی که ئاراسته ی ئۆرگانه کانی حیزب ده کړیت له مه کتبه سیاسییه وه بۆ خواره ویه، ئیمه به شه فافانه وه ریده گرین و شتیکی نامینیت له دلی هه یج ئه ندامیکدا نه یلیت، چونکه ئیمه سندوقی سکالامان هه یه له هه موو ده زگاگاناندا، هه ر ئه ندامیک ئه توانی هه موو شتیکی خۆ ی راگه یه ئن. ئیمه پیتوایه مان به وه نه بووه گروپیک له ده ره وه بیته قسه بکات و با بزانی هه یج نه هیشته و ته وه، به لکو ئه و شتانه ی ئه وان ده یلین به زیاده وه ووتراوه. ئه توانین بیلین شتی و توند ووتراوه ئه وان نه یانووتوه، ئیمه ش له ره خنه ناترسین. هه ره وها گه شه ی حزب و ریکخراویک بریتیه له پرۆسه ی ره خنه. ئه وان ئه گه ر دلسۆن ئه یوایه له ناو خۆماندا قسه یان بکریا، به لام ئه وان ۷ تا ۸ سال نه بیته دابراون و له هه یج ئۆرگانیکه ی ئیمه دا نی. ئه وانه دیارن کین و پیتوایه یان نه زانی. ئیمه به ئه رکی خۆمان هه له دستین و ئه وانیش به ره وه شتانه ی چین ده ستور: ئه و ئیجرائاتانه چین ته نا له خۆدی ریکخته کانه دا یه؟ عومەر محمەد: له هه موو بواره کاندایه بیته، له راگه یاندندن، جومگه کانی ریکخته کتن، دارایی و

سه یری بکه یین، چونکه حکومهت و په رله مان و داها ت و ئیداره ی ئه و ولاته ده سته وتیکه گه وریه خه لکی کوردستانه، ده بیته ئیمه باس له ناشرینکردنی نه که یین، هیوادارین حکومهت و ده سلالات له کوردستاندا ناچارمان نه کات به شینوازیک هه لسوکه وت بکه یین هه مومان زه ره ری لیکه یین. ده بیته هه م حکومهت ریگا خۆشکه ریبت بۆ ئه وه ی ئۆپوزیسیۆنیش دلسۆزانه کاره کانی بکات.

ده ستور: له وای هه لپژاردنه کان گروپیک له ناو یه کگرتو دا ده رکه وت به ناوی گه شه سه رکردایه ته ی یه کگرتوو بریاریدا وه چون مامه له له گه ل ئه و گروپه بکات؟ عومەر محمەد: ئه وه له سه رتا وه به غموزی ها ته سا حه که، به لام ده رکه وت چه ند گه نجیکه توریه ناو ریکخته کانی خۆمان بوون که چه ندین ساله ده براون له ده زگاگانای تری راگه یاندندا ئیش ده که ن، به لام ژماره یان له په نجیه ده ست تینا به ریت، له وانه یه یه ک دوو که س بن له ری ئینته رنیته وه لۆگویه ک بۆ خۆی دا نه ئیت، به خه یالی خۆی چون بیه وئ ئه یه و نیته وه، خۆی راگه یاندوو، ئیمه که ناسیمان کین، به راستی بۆمان ده رکه وت که هه یج نیه جگه له په رچه کرداریکی کاتی ئه و کۆمه له گهنجه ن، له وانه ئیمه سود له توانای ئه وان یان هه رکه سیکی تر وه ریکرین که شتیکی بۆ یه کگرتوو ئیسلامی هه بیته. ئیمه سود له پیتوایه کانی ئه وان وه ره ده گرین، هیوادارم ئه وانیش تیبگه ن که ئه مه یان بۆچی کردوو وه مه به ستیا ن چه. ئه م جۆره شتانه ناتوانای زیان به یه کگرتوو بگه یه ئن. ده ستور: هه ندیکه پیا یان وایه،

ئیسلامی به قه باره یه کی گه وروه ده نیته سا حه که وه. ده ستور: پیتوایه بتوانن ئۆپوزیسیۆنیکه چالا ک بن و ده سه لاتیش ها وکارتان بیته؟ عومەر محمەد: ئیمه کاتیگ ده لیین ئۆپوزیسیۆن بریارماندا وه که ته حه مولی هه موو ناسته نگیگ بکه یین که دیته ری مان، به لام هیوادارین که ئۆپوزیسیۆن به دوژمنایه تی نه زانریت، له م شه وان هه ش سه رۆکی هه ری می کوردستان له ته لفزۆن وتی: ئیمه پشتگه ری ئۆپوزیسیۆنیک ده که یین به باش بلیت باش و به خراپ بلیت خراپ.

ئه وه خزه متمان ده کات، هیوادارین ئه و گوتاره بیته سیاسه تیکه داریزواری حکومه تی هه ریم، بۆ ئه وه ی بتوانین به و رۆحیه ته مامه له له گه ل ئۆپوزیسیۆندا بکه یین نه ک به رۆحیه تیکه دژایه تیکردن.

ده ستور محمەد: پیتوایه هه ماهه نگی له ئیوان لایه نه کانی ئۆپوزیسیۆندا دروستبیت، به تابه ت ئیوه چه ند پیتوایه یکتان کردوو گوران وه کو ئۆپوزیسیۆن پشتگه ری نه کردوون؟ عومەر محمەد: ئیمه شته کانی خۆمان به وان هه و نه به ستینه وه، له و شتانه ی که ها ورا یین ده کړیت پشتگه ری له یه کتر بکه یین، به لام مه رج نیه کۆبی یه کتر یین، ئیمه پاشکۆش نایین، پرۆژه ی به هیز له ئه وانه وه بیته یان له ئیمه وه بیته ده بیته پشتگه ری لیکه یین، پشتگه ری له خه م و خوا ستی خه لک بکه یین، ئیمه نامانه ویت حکومه ته که مان ناشرین بکه یین له به رچاوی میدیا کانی جیهان، وه کو ئه منی نیشتمانی خۆمان ده بیته

له سه ره ری کاروانیکه گه وروه دا یه دروستکردنی هۆشیاریکه گه وروه به رفراوین له ناو خه لکا بۆ ئه وه ی رۆی ئۆپوزیسیۆن ده ریکه ویت. حکومه تیش ده بیته ده سته وشی بکات و کارناسانی بکات، بۆ ئۆپوزیسیۆنیک که چا وئیری چالا کی و پرۆژه کانی بکات، هه موو ده سه لاتیک له دنیا دا ئه گه ر ئۆپوزیسیۆنیکه به هیز به سه ری وه نه بیته هه رگیز ئاماده نییه شه فاف بیته و به پرۆژه کانی بچیته وه، ئه مرۆ یه کگرتوو ئه یه ویت ئه و ئه رکه گه وریه به ئه نجام بگه یه نیت و هه لسیت به ئه رکی سه رشانی خۆی وه کو حیزبیکه کارا و به هیزی ناو سا حه سیاسی هه کی کوردستان، که ئه مرۆ ده نگه کانه م که می کردوو به لام قورسای سیمان که می نه کردوو، رۆژیکیش ده بیتریت یه کگرتوی

عومەر محمەد: ئاماره به وه ده دات که حیزبه که ی بریارماندا وه ته حه مولی هه موو ناسته نگانه بکه ن، که به هۆی ئۆپوزیسیۆن بونیا نه وه دیته ری مان. ده ستور: ئیوه که بریارتان دا وه کو ئۆپوزیسیۆن بمانه وه که خا وه نی شه ش کورسی په رله مان، وادیا ره ئیوه سه ره رای که می ژماره ی کورسیه کانتان، ئۆپوزیسیۆنیکه لا وازتان پی باشتره له شه ریکه کی بی ده سلالات له حکومه ت؟

عومەر محمەد: ده بیته ئه وه بلیین له کوردستاندا وه کو شه ریک مامه له له گه ل ئیمه دا نه کرا وه، به لام ئیمه به شداریمان پیکرا وه، وا ده زانی ئه م جا ره خزه مته ی یه کگرتوو له ری مو عاره زه بونه وه بۆ خۆشکردنی کاری دیموکراسی و چه سپاندنی بته ما کانی دیموکراسی با شتره ئۆپوزیسیۆن بین، له هه مان کاندایه وه کو ئه زمو نیکه تره بۆ ئیمه چونکه به راستی ئیمه ده بیته بره و به دین به کایه کانی ئۆپوزیسیۆن له کوردستاندا و ئه و بته مایه نه چه سپین، ئه مانه ش هه مووی به قسه نا کړیت که تۆ چا وه ری بکه ییت ده سه لاتیک ئۆپوزیسیۆنیک دروست بکات، ئه م نا کړیت ئه بیته خۆت دروستی بکه ییت، بۆیه ئه مرۆ یه کگرتوو

هیوادارین حکومهت و ده سلالات له کوردستاندا ناچارمان نه کات به شیوازیکی هه لسوکه وت بکه یین هه مومان زه ره ری لیکه یین

“تیبگه یشتین که ده وله ت بی پرۆژه یه بۆ چاره سه ری کیشه ی کورد”

ئهممەد دەنیز بەرپرسی پەییوەندییە عێراقییەکانی کۆماجقا کین کوردستان بۆ دەستور

هیشتا کۆمه لگا و خۆشی ئاماده نه کردوو بۆ چاره سه رکردنی کیشه که، لیره شدا ئیمه تیبگه یشتین که ده وله ت بی پرۆژه یه بۆ چاره سه ری کیشه ی کورد، تورکیا هه تاکو ئیستا هه یج گۆرانکاریکی له یاسای ولاته که ی نه کردوو، هه تا له یاساش گۆرانکاری نه کات ئه م کیشه یه چاره سه ر ناییت، له سالی ۱۹۲۰ یاسای ده ستوری دروستبوو، ۱۹۲۱ یاسای مه دهنی دروستبوو، دوا ی ئه وه یاسا کان تا کو ئیستا یاسایه کی سه ریازی بوو، حکومه تی تورکیا تا کو ئیستا یاسایه کی مه دهنی نییه. جۆشی گه ل جۆشیکه یه کجار زۆر بوو، ئه م جۆشه ش ئه وه پشت راست ده کاته وه که گه ل گری دراوی گه ریایه، گری دراوی دۆزی خۆیه تی، گه ل هه تا کۆتایی پشتیوانی له م دۆزه ئه کات له گه ل ئه وه ی که ئه رده وغان ده یگوت ئیمه گه ریلاو گه ل له یه کتر جیا ده که یه وه، به لام ئه م پیتوایه ی گه ل ئه وه ی سه لماند که گه ل و گه ریلا قه ت له یه ک جیا نا کړینه وه.

فوتو: IWPR

گروپیکه ی ئاشتمان نارده وه، ئه م گروپه له لایه ن ده وله تی تورکیا وه ده سنگرکران، ئیستاش سی که س له ئه ندامانی ئه و گروپه له زیندانان، هه ندیکایه ن به ۱۲ سال و هه ندیکایه ن به ۱۵ سال زیندان حو کمدران، به لام به رامبه ر ئه م گروپه ی ئیستا شتیکی وایان نه کرد ئه م شتیکی باشه، به لام ئه وه ی کیشه یه لیره ده ولت

که پیکه اتوون له نزیک به پا زده کس، به لام ئیستا ئه و گروپه مان راگرتوو، هه یج گروپیکه تر ناچن هه تاکو پرسی کورد چاره سه ر نه بیته. ده ستور: ئاستی پیتوایه جهماره ی و پیتوایه حکومه ت چون ده بین له و گروپانه؟ ده نیس: نه خیر، ئه م گروپانه سی گروپین یه کیک له قه ندیله وه، یه ک له مه خمو ر، یه ک له ئه وریا

ئه وه ی له وئ بکه و نه ناو ئه نجومه نی ئاشتی و کاری سیاسی بکه ن. ده ستور: به ته مان چه ن گروپ وه کوو گروپیکه ئاشتی بئیرنه وه بۆ تورکیا، ئایا ئه م گروپانه به ره وه ام ده بین؟ ده نیس: نه خیر، ئه م گروپانه سی گروپین یه کیک له قه ندیله وه، یه ک له مه خمو ر، یه ک له ئه وریا

له سه ر دۆخی ئه مرۆ ی که ل کورد. ده ستور: ئه ندامانی ئه م گروپه کین؟ له چه ئاستیکه یه که که دان؟ ده نیس: ئه ندامانی ئه و گروپه به پیتوایه ی خۆیان چوونه وه، ئه و که سانه ن که زۆرتر له خه باتی سیاسی به شدار بوون، چونکه به له برچا وگرتنی یاسا کانی ئیستای تورکیا گروپه کانه مان نارده وه ته وه بۆ

ئه رده وغان ده یگوت ئیمه گه ریلاو گه ل له یه کتر جیا ده که یه وه، به لام ئه م پیتوایه ی گه ل ئه وه ی سه لماند که گه ل و گه ریلا قه ت له یه ک جیا نا کړینه وه

بئیرته وه بۆ ناو تورکیا، ئایا ئه مه بریاری کۆما جقا کی کوردستان بوو یان ده ته په ش له م بریاره به شدار بوو؟

ده نیس: ئه م ده ستیبخه رییه له لایه ن عه بدوللا ئۆجالانه وه کرا، بۆ ریگا کړینه وه له به رده م چاره سه رکردنی پرسی کورد له ریگای ئاشتی خا زانه وه، به ریزیا ن ئه و پیتوایه یان بۆ یه که که کړد، یه که که ش ئه و بریاره ی هه لسه نگاند و به باشی زانی بۆ به ره و پیتوایه ی پرسه ی ئاشتی، ئه م حه ره که یه وه کوو خۆشمان ئه بیینن کاریگه ری خۆی هه بووه

سازدانی: سیروان ئه حمه دی

ئهممەد دەنیز بەرپرسی پەییوەندییە عێراقییەکانی کۆماجقا کین کوردستان، له چا وئیکه وتیکه ی ده ستوردا ئاماره به وه ده دات گروپه کانی ئاشتی له سه ر پیتوایه ی ئۆجھان گه واره ته وه تورکیا، ده لیت تا پرسی کورد چاره سه ر نه بیته هه یج گروپیکه تر نا ئیرنه وه بۆ ناو ولات. ده ستور: چون بوو یه که که بریاری دا گروپه کانی ئاشتی

نايا نهرمينياو تورکيا ده توانن ناشته وایي بهرقه رار بکهن؟

بارهلگرى دريژيش فراهه مو له بـرزوه ندى بازرگانگرى ولاته کانا ماندا کارده کات

به يبي کان سويک، به ريو به رى نه نجمه مني په ربه پيداني نابوري تورکيا و نهرمينيا قه باره بازرگانگرى له نيوان هردوو ولاتدا وهکو نهو باسي ليوه کرد خوي دهاد له ۱۰۰ بؤ ۱۲۰ مليون دؤلر، بؤيه که پرؤسه ي ناشته وایي نيوان تورکيا و نهرمينيا گه شهبکات، نهوا نکه هر چينه به رزه کاني کومه لگا، به لکو خه لکانی ناسايي ههر دوو ولات سوډمه ند دهبن، به لام به يبي پالېشتي يه کتر، نهوا نهو ريگه چاره يه ي که له پرؤتؤکؤله کاندا هاتووه مه حال دهبنت، پيوه نديه کاني نيوان نهرمينياو نازه ربايجانو روسياو جؤرجيا خالين له هاوکارگرى کانه بؤيه تائيسنا هيج ده سته و تئیکي ناشتيا نه به ديه هاتون.

کؤتابي به لام دواشت نيه نهو ويش بریتيه له وهی به رزه ونديه کاني تورکيا له نهو رپايدا تهنه به باشبونى پته وکردنى په يوه نديه کاني له گهل ولاتانی دراوسيدا به بنبه ست ده گات.

کيشه جينوسايد
به لام چي له باره ي پرسى جينوسايد هوه نه جامدراوه، داننانى تورکيا به جينوسايد، گرنگي کي زؤرى بؤ نهرمينيا هه به له دره وه و ناره ي ولاتدا، بؤ نه مبه سته ش، هردوو پرؤتؤکؤله که بنپاسانديکي به م پرسه به خيشوه، به لام به روني و ناشکرايى وه لاسى نهو پرسيا رى نه داوه توه، نه م ديا لؤگي که له سر ميؤوه که مبه سته کي بریتيه له گه رانده وه ي متمانه بؤ نو لايه ن له نيوان هردوو نه توه دا، نه م ش له پرؤسه يه کدا که جينه جينگرى ت که تاقى کردنه وه يه کي زانستى بکريت بؤ تومارو نه رشيفى ميؤوى و داتر دانننى به بونى کيشه که و راسپارده ي گونجاوى بؤ دابريژي.

نه م دايالؤگه ش پيوسته له ليژنه فرعيه کاني نيو ليژنه سره کي و حکوميه کاندا په رى پيدبرى به شيوه يه کيش بي که باس له ره هنده ميؤوى به کاني بکريت کارنکي سهخته که چون تيروانيه کاني نه م ليژنه يه بتوانى چاره سرى نهو گتؤگؤ روردرؤو گه رم گوره بدات که بؤ چندين ساله له نيوان ميؤووناسانو سياسته توانانو خه لکانى ناسايدا قسه و باسي له باره وه ده کريت. نه م بابه ته نهانته گرپي ده سلاندر سياسته توانه بيلايه کان و تويژه ره بابه تيه کانينش ناتوانن تيروانيني تورکيا و نهرمينيا بگورنؤ له باره ي نه وه ي که چي له سالي ۱۹۹۵ دا روييدا، له راستيدا نه م گورانه له تيروانيندا کارنکي زؤر گرنگه.

نه م وه ي نه وه بلنم که نهو نه رک و کاره له نه سؤتى ميؤوونوسانى نيو ليژنه فرعيه کانه زؤر ناسانه. چونکه نه وه ي که يئنه چي روييدات نه وه يه که نهرمينيا سوره له سر دانپيناني نه م روداوه به جينوسايدو تورکياش به رده وام نابى له ناساندى نه م پرسه. نه م کارنکي نه گونجاو حتمى نيه، نهو هاوکيشه يي که تاييه ته به م کيشه يوه ريگه به خلك ده دات که به م پرسه رازى بي يان نارازى. پرؤسه ي ناشته وایي ته و او به بووه. زؤر له ته حدداکانو خالى جياواز هسته که له پيشه و، نه توه په رسته کان تهنه لايه ن نين که پرؤسه ي ناشتيا ن پياش نه بي. نيشتمانه پرسته راستنگو کانينش کيشه يان هه يه له گهل نه م بابه ته دا، دهنگ چندين نالؤزى کيشه له به ردم ره وتى ناشتيدا بي، به لام دهر نه جامه به رايه کان لايه ن پؤزه تيقانه ده خه رويو نه ک تهنه له باره ي په يوه نديه نووقؤليه کانه وه، به لکو پيشنبارى نه وه ش کراوه که به ديه لک بؤ ناشته وایي ميؤوويش بؤزؤريته وه هه رچه نده له دهره قتي وه ها کارنکدا نايه ن و ناتوانن بگه نه سازانو ته وافوقئک له م باره وه.

فؤتؤ: رويته ز

سودى بؤ سياسته تى تورکيا هه يه له و ناوچه يه دا. له م پيوه نديه دا، له ماوه ي پينچ سالي پيشه سو دا، نه کهره ده سته کوتى به رچاوى به ده ست هيناهو له پيوه نديه نووقؤليه کاني له گهل سوريدا. بؤ يه کم جارو له سالي ۲۰۰۴ وه، سه رؤکى سوريا سه ردانى تورکيا ي کرد، دوايه داي نه م ش، ديبؤلماتکاره کاني هردوو ولاتى تورکيا و سوريا گتؤگؤ بونياندر نه جام دهنه له باره ي بابه تگه ل له چه شنى هاويه شيکردنى سه رچاوه ي نهو له ربارى فورات و مامه له کردن له باره ي بزوتنه وه ي کورده وه. نه م ش يه کيک بوو له و بابه تانه ي که وای له سوريا کرد که بتاگابيه ته له مامه له تيروانيني سوريا سه باره ت به داننان به جينوسايدى نه رمه نيه کان، دووم، به رپرسه هه ريمييه تورکي کان و بيزنسمانه کانين به رزه ونديان هه يه له په ربه پيداني په يوه ندى نابورى له گهل نهرمينيا دا، له م باره ي وه و له چه ندين بؤنه دا نه م پرسه يان به ناشکرا باسکردووه، چندين سالنک مده يه، پينگي فرمى ناؤ، بابه تگه لى توپژه ي تورکي، بورجو گولتئکنى بلاوکرده وه و ريشونى سه رکه وتنى تورکيا ي ده ستينشان کردبووه له داهاتودا له ريگه ي هاوکارى وه مامه ننگى ناوچه يي له سنورى نهو ناوچانه ي که ده کونه هردو ها داواي په ربه پيداني قه باره ي هاوکارى له نيوان تورکيا و روسيا دا کردبووه باشورى قه وقاس، له بابه ته که يدا نوسه ر تئنگيدى کردبووه وه که سياسته تى تورکيا بارتمتى ده ستى نازه ربايجان و به رويوايه که کردنه وه سنوره کان گه شه به ويئنه ي تورکيا ده دات له نيو کومه لگي له نهرمينيا دا قه باره ي په يوه نديه کاني له گهل نهو ولاتدا به بنبه ست ده گه يه نيت.

بـه رورى ۷ تـه مـوزى ۲۰۰۸، زؤرناسامه ي به ناوبانگو کارىگر وؤل سرتپ جورنال له نهرمينيا و تارنکي بلاوکرده وه که لايه ن سه رؤک سرتز سارکيساينه وه نوسرابوو تئيدا باسى له وه کردبوو که نهوان ناماده ن گتؤگؤ له گهل تورکيا بکن. له وتاره کدا سه رؤک نه وه ي نوسيبوو که هه ر دوو لايه ني تورکي کان و نهرمينيه کان له هه وى به رده وامان و ريگه ي جؤرلو جؤر تاقى ده کانه وه که ناسايى سهرکه وتن به سر نهو کيشانه ي که بوونه ته مايه ي داخستنى سنوره کاني نيوان هردوو ده ولت. هه ر له دريژه ي وتاره که ي سه رؤکدا هاتيبوو که گه شتى ناسمانى به رده وام هه يه له نيوان يه ريقانو نه سترانبول ياخود نه نتاليا هه روه ها زؤر ريگه ي پاس و ته کسى هه يه بؤ جؤرجيا و نهانته هاتؤچؤى لؤرى

ناگورنى کاراباخ بووه هه روه ها له ۱۹۹۳ شه وه بؤ ۱۹۹۵ سه رؤکى ده زگاسى ناسايشى نه ته وه يى بووه و داتريش له ساله کاني نيوان به نهرمينيا، نه م مشتموره ش ديسان وه دروسته بؤ نهرمينيا. دياره نه م مشتموره انه نهو هيوايه ده دات که جينه جينگرى خاله کاني پرؤتؤکؤله که به زوويى ده ست وديگرته وه. هه ر بؤيه که تيمه که ي تير پيرتوسيان به توندى سه رگؤنه ي سه ردانه که ي سارکيزى سه رؤکى ولاتيان کرد بؤ ره وه ندى نهرمينيا که تئيدا وتبووي تيمه يه که مين و باشترين هاوولاتيانى کؤمارى نهرمينياين، بؤيه له وه ها حالئيدا که گرپيى جؤرلو جؤر ناره زايبى ده رده برن له دؤى پالېشتيکردنى تورکيا، پرؤسه ي ناشتى له و ولاتدا وويه رويى قهيران و نالؤزى ده بيه ته وه.

سه باره ت به گرنگى نيمزاکردنى نهو دوو پرؤتؤکؤله تهنه برى نيه له هنگاونان به ره و بونيداننى پرؤسه ي ناشته وایي له نيوان تورکيا و نهرمينيا به لکو روداويکو گرنگى تاييه تى هه يه گه ر بئتوو هه ر دوو ولات ههنگاو بنين به ره و نه رک ي پاسايى و سياسه کان. له پرؤتؤکؤله که باس له کاتئکى ديارى کراوه دکات سه باره ت به جينه جينگرى به نده کاني. پرؤتؤکؤلى ناوبراوه دياره ي په ربه پيداني پيوه ندى نووقؤلى له نيوان نه کهره و يه ريقاندايه و ره زامه ندى ده دا به کردنه وه ي سنورى هاويه شى نيوان هه ر دوو ده ولتدا پاش دوو مانگ له چونه بوارى جينه جينگرى پرؤتؤکؤله که وه. ده رباره ي پيوه نديه ديبؤلماتسايه کانه وه، به به مان شيوه پرؤتؤکؤله که ره زامه نده له سر دامه زاندى پيوه ندى ديبؤلماتسايى نيوان دوو ده ولتداوه هه روه ها نالوگؤرى کارى ديبؤلماتسايى نه وارينش بریتين له پارتي که له پورو پارتي شؤرشگرى نهرمينيا که له سه رده مى سه ربه خيى نهو ولاتدا حوکمى به ده ست بووه.

نؤيؤس زؤنى نهرمينيا
ره وشى نيوخوى نهرمينياش نه وه نده نمونه يى و نايديال نيه که هيج جؤره ناره زايبک نه بي دهر باره ي نيمزاکردنى ريگه و تنامه کانينش به شيوه يه که سارکيزيانى سه رؤکى ولات و هه زيرى ده روه دؤى نؤيؤس زؤنى نهو ولاته پرله ماندا که له خريبوونه ته وه له يه کتر. هه مو نه مانه ش له زير چه ترى پارتي کؤنگره نه ته وه يى نهرمينيا دا کؤبوته وه به رابه رايه تى که سايه تى کاريزمى لئقون تيرپيرتوسيان يه که مين سه رؤکى نهرمينيا. ناوبراو خيتابده ريگى زيره کو نوسه ريگى به ره لستکارى پر نه زمونوه له رويه رويونه وه ي حوکمه ت له سر شه قاهه کاندا. نه م ش له سه رده مى پيريسرتؤيکادا به ده رکوت کاتئک که ناوبراو له جهنگدا بوو له پيناهو به ده سته ناني مافى چاره ي

نيمزايان له سه ر کردووه. له م سه رويه نده دا، تورکه کان مشتمورميا نه له نيو خوياندا سه باره ت به نهرمينيا، نه م مشتموره ش ديسان وه دروسته بؤ نهرمينيا. دياره نه م مشتموره انه نهو هيوايه ده دات که جينه جينگرى خاله کاني پرؤتؤکؤله که به زوويى ده ست وديگرته وه. هه ر بؤيه که تيمه که ي تير پيرتوسيان به توندى سه رگؤنه ي سه ردانه که ي سارکيزى سه رؤکى ولاتيان کرد بؤ ره وه ندى نهرمينيا که تئيدا وتبووي تيمه يه که مين و باشترين هاوولاتيانى کؤمارى نهرمينياين، بؤيه له وه ها حالئيدا که گرپيى جؤرلو جؤر ناره زايبى ده رده برن له دؤى پالېشتيکردنى تورکيا، پرؤسه ي ناشتى له و ولاتدا وويه رويى قهيران و نالؤزى ده بيه ته وه.

خؤ نوسين له ناگؤراى کاراباخ. سه رکرده ي کؤنگره ي نه ته وه يى نهرمينيا له هه ولو ته قه لادايه بؤ ده رخستنى خودى خوى و پيشاندانى نه وه ي که نهو دامه زرينه روارپارزه رى ولات، نهو ولاتى که نهو رؤزگارنى له پاشماوى خوله ميئشى سوؤفته کان وديگرته وه. هه ر بؤيه که تيمه که ي تير پيرتوسيان به توندى سه رگؤنه ي سه ردانه که ي سارکيزى سه رؤکى ولاتيان کرد بؤ ره وه ندى نهرمينيا که تئيدا وتبووي تيمه يه که مين و باشترين هاوولاتيانى کؤمارى نهرمينياين، بؤيه له وه ها حالئيدا که گرپيى جؤرلو جؤر ناره زايبى ده رده برن له دؤى پالېشتيکردنى تورکيا، پرؤسه ي ناشتى له و ولاتدا وويه رويى قهيران و نالؤزى ده بيه ته وه.

سه باره ت به گرنگى نيمزاکردنى نهو دوو پرؤتؤکؤله تهنه برى نيه له هنگاونان به ره و بونيداننى پرؤسه ي ناشته وایي له نيوان تورکيا و نهرمينيا به لکو روداويکو گرنگى تاييه تى هه يه گه ر بئتوو هه ر دوو ولات ههنگاو بنين به ره و نه رک ي پاسايى و سياسه کان. له پرؤتؤکؤله که باس له کاتئکى ديارى کراوه دکات سه باره ت به جينه جينگرى به نده کاني. پرؤتؤکؤلى ناوبراوه دياره ي په ربه پيداني پيوه ندى نووقؤلى له نيوان نه کهره و يه ريقاندايه و ره زامه ندى ده دا به کردنه وه ي سنورى هاويه شى نيوان هه ر دوو ده ولتدا پاش دوو مانگ له چونه بوارى جينه جينگرى پرؤتؤکؤله که وه. ده رباره ي پيوه نديه ديبؤلماتسايه کانه وه، به به مان شيوه پرؤتؤکؤله که ره زامه نده له سر دامه زاندى پيوه ندى ديبؤلماتسايى نيوان دوو ده ولتداوه هه روه ها نالوگؤرى کارى ديبؤلماتسايى نه وارينش بریتين له پارتي که له پورو پارتي شؤرشگرى نهرمينيا که له سه رده مى سه ربه خيى نهو ولاتدا حوکمى به ده ست بووه.

نؤيؤس زؤنى نهرمينيا
ره وشى نيوخوى نهرمينياش نه وه نده نمونه يى و نايديال نيه که هيج جؤره ناره زايبک نه بي دهر باره ي نيمزاکردنى ريگه و تنامه کانينش به شيوه يه که سارکيزيانى سه رؤکى ولات و هه زيرى ده روه دؤى نؤيؤس زؤنى نهو ولاته پرله ماندا که له خريبوونه ته وه له يه کتر. هه مو نه مانه ش له زير چه ترى پارتي کؤنگره نه ته وه يى نهرمينيا دا کؤبوته وه به رابه رايه تى که سايه تى کاريزمى لئقون تيرپيرتوسيان يه که مين سه رؤکى نهرمينيا. ناوبراو خيتابده ريگى زيره کو نوسه ريگى به ره لستکارى پر نه زمونوه له رويه رويونه وه ي حوکمه ت له سر شه قاهه کاندا. نه م ش له سه رده مى پيريسرتؤيکادا به ده رکوت کاتئک که ناوبراو له جهنگدا بوو له پيناهو به ده سته ناني مافى چاره ي

نيمزايان له سه ر کردووه. له م سه رويه نده دا، تورکه کان مشتمورميا نه له نيو خوياندا سه باره ت به نهرمينيا، نه م مشتموره ش ديسان وه دروسته بؤ نهرمينيا. دياره نه م مشتموره انه نهو هيوايه ده دات که جينه جينگرى خاله کاني پرؤتؤکؤله که به زوويى ده ست وديگرته وه. هه ر بؤيه که تيمه که ي تير پيرتوسيان به توندى سه رگؤنه ي سه ردانه که ي سارکيزى سه رؤکى ولاتيان کرد بؤ ره وه ندى نهرمينيا که تئيدا وتبووي تيمه يه که مين و باشترين هاوولاتيانى کؤمارى نهرمينياين، بؤيه له وه ها حالئيدا که گرپيى جؤرلو جؤر ناره زايبى ده رده برن له دؤى پالېشتيکردنى تورکيا، پرؤسه ي ناشتى له و ولاتدا وويه رويى قهيران و نالؤزى ده بيه ته وه.

خؤ نوسين له ناگؤراى کاراباخ. سه رکرده ي کؤنگره ي نه ته وه يى نهرمينيا له هه ولو ته قه لادايه بؤ ده رخستنى خودى خوى و پيشاندانى نه وه ي که نهو دامه زرينه روارپارزه رى ولات، نهو ولاتى که نهو رؤزگارنى له پاشماوى خوله ميئشى سوؤفته کان وديگرته وه. هه ر بؤيه که تيمه که ي تير پيرتوسيان به توندى سه رگؤنه ي سه ردانه که ي سارکيزى سه رؤکى ولاتيان کرد بؤ ره وه ندى نهرمينيا که تئيدا وتبووي تيمه يه که مين و باشترين هاوولاتيانى کؤمارى نهرمينياين، بؤيه له وه ها حالئيدا که گرپيى جؤرلو جؤر ناره زايبى ده رده برن له دؤى پالېشتيکردنى تورکيا، پرؤسه ي ناشتى له و ولاتدا وويه رويى قهيران و نالؤزى ده بيه ته وه.

سه باره ت به گرنگى نيمزاکردنى نهو دوو پرؤتؤکؤله تهنه برى نيه له هنگاونان به ره و بونيداننى پرؤسه ي ناشته وایي له نيوان تورکيا و نهرمينيا به لکو روداويکو گرنگى تاييه تى هه يه گه ر بئتوو هه ر دوو ولات ههنگاو بنين به ره و نه رک ي پاسايى و سياسه کان. له پرؤتؤکؤله که باس له کاتئکى ديارى کراوه دکات سه باره ت به جينه جينگرى به نده کاني. پرؤتؤکؤلى ناوبراوه دياره ي په ربه پيداني پيوه ندى نووقؤلى له نيوان نه کهره و يه ريقاندايه و ره زامه ندى ده دا به کردنه وه ي سنورى هاويه شى نيوان هه ر دوو ده ولتدا پاش دوو مانگ له چونه بوارى جينه جينگرى پرؤتؤکؤله که وه. ده رباره ي پيوه نديه ديبؤلماتسايه کانه وه، به به مان شيوه پرؤتؤکؤله که ره زامه نده له سر دامه زاندى پيوه ندى ديبؤلماتسايى نيوان دوو ده ولتداوه هه روه ها نالوگؤرى کارى ديبؤلماتسايى نه وارينش بریتين له پارتي که له پورو پارتي شؤرشگرى نهرمينيا که له سه رده مى سه ربه خيى نهو ولاتدا حوکمى به ده ست بووه.

نؤيؤس زؤنى نهرمينيا
ره وشى نيوخوى نهرمينياش نه وه نده نمونه يى و نايديال نيه که هيج جؤره ناره زايبک نه بي دهر باره ي نيمزاکردنى ريگه و تنامه کانينش به شيوه يه که سارکيزيانى سه رؤکى ولات و هه زيرى ده روه دؤى نؤيؤس زؤنى نهو ولاته پرله ماندا که له خريبوونه ته وه له يه کتر. هه مو نه مانه ش له زير چه ترى پارتي کؤنگره نه ته وه يى نهرمينيا دا کؤبوته وه به رابه رايه تى که سايه تى کاريزمى لئقون تيرپيرتوسيان يه که مين سه رؤکى نهرمينيا. ناوبراو خيتابده ريگى زيره کو نوسه ريگى به ره لستکارى پر نه زمونوه له رويه رويونه وه ي حوکمه ت له سر شه قاهه کاندا. نه م ش له سه رده مى پيريسرتؤيکادا به ده رکوت کاتئک که ناوبراو له جهنگدا بوو له پيناهو به ده سته ناني مافى چاره ي

نيمزايان له سه ر کردووه. له م سه رويه نده دا، تورکه کان مشتمورميا نه له نيو خوياندا سه باره ت به نهرمينيا، نه م مشتموره ش ديسان وه دروسته بؤ نهرمينيا. دياره نه م مشتموره انه نهو هيوايه ده دات که جينه جينگرى خاله کاني پرؤتؤکؤله که به زوويى ده ست وديگرته وه. هه ر بؤيه که تيمه که ي تير پيرتوسيان به توندى سه رگؤنه ي سه ردانه که ي سارکيزى سه رؤکى ولاتيان کرد بؤ ره وه ندى نهرمينيا که تئيدا وتبووي تيمه يه که مين و باشترين هاوولاتيانى کؤمارى نهرمينياين، بؤيه له وه ها حالئيدا که گرپيى جؤرلو جؤر ناره زايبى ده رده برن له دؤى پالېشتيکردنى تورکيا، پرؤسه ي ناشتى له و ولاتدا وويه رويى قهيران و نالؤزى ده بيه ته وه.

خؤ نوسين له ناگؤراى کاراباخ. سه رکرده ي کؤنگره ي نه ته وه يى نهرمينيا له هه ولو ته قه لادايه بؤ ده رخستنى خودى خوى و پيشاندانى نه وه ي که نهو دامه زرينه روارپارزه رى ولات، نهو ولاتى که نهو رؤزگارنى له پاشماوى خوله ميئشى سوؤفته کان وديگرته وه. هه ر بؤيه که تيمه که ي تير پيرتوسيان به توندى سه رگؤنه ي سه ردانه که ي سارکيزى سه رؤکى ولاتيان کرد بؤ ره وه ندى نهرمينيا که تئيدا وتبووي تيمه يه که مين و باشترين هاوولاتيانى کؤمارى نهرمينياين، بؤيه له وه ها حالئيدا که گرپيى جؤرلو جؤر ناره زايبى ده رده برن له دؤى پالېشتيکردنى تورکيا، پرؤسه ي ناشتى له و ولاتدا وويه رويى قهيران و نالؤزى ده بيه ته وه.

سه باره ت به گرنگى نيمزاکردنى نهو دوو پرؤتؤکؤله تهنه برى نيه له هنگاونان به ره و بونيداننى پرؤسه ي ناشته وایي له نيوان تورکيا و نهرمينيا به لکو روداويکو گرنگى تاييه تى هه يه گه ر بئتوو هه ر دوو ولات ههنگاو بنين به ره و نه رک ي پاسايى و سياسه کان. له پرؤتؤکؤله که باس له کاتئکى ديارى کراوه دکات سه باره ت به جينه جينگرى به نده کاني. پرؤتؤکؤلى ناوبراوه دياره ي په ربه پيداني پيوه ندى نووقؤلى له نيوان نه کهره و يه ريقاندايه و ره زامه ندى ده دا به کردنه وه ي سنورى هاويه شى نيوان هه ر دوو ده ولتدا پاش دوو مانگ له چونه بوارى جينه جينگرى پرؤتؤکؤله که وه. ده رباره ي پيوه نديه ديبؤلماتسايه کانه وه، به به مان شيوه پرؤتؤکؤله که ره زامه نده له سر دامه زاندى پيوه ندى ديبؤلماتسايى نيوان دوو ده ولتداوه هه روه ها نالوگؤرى کارى ديبؤلماتسايى نه وارينش بریتين له پارتي که له پورو پارتي شؤرشگرى نهرمينيا که له سه رده مى سه ربه خيى نهو ولاتدا حوکمى به ده ست بووه.

نؤيؤس زؤنى نهرمينيا
ره وشى نيوخوى نهرمينياش نه وه نده نمونه يى و نايديال نيه که هيج جؤره ناره زايبک نه بي دهر باره ي نيمزاکردنى ريگه و تنامه کانينش به شيوه يه که سارکيزيانى سه رؤکى ولات و هه زيرى ده روه دؤى نؤيؤس زؤنى نهو ولاته پرله ماندا که له خريبوونه ته وه له يه کتر. هه مو نه مانه ش له زير چه ترى پارتي کؤنگره نه ته وه يى نهرمينيا دا کؤبوته وه به رابه رايه تى که سايه تى کاريزمى لئقون تيرپيرتوسيان يه که مين سه رؤکى نهرمينيا. ناوبراو خيتابده ريگى زيره کو نوسه ريگى به ره لستکارى پر نه زمونوه له رويه رويونه وه ي حوکمه ت له سر شه قاهه کاندا. نه م ش له سه رده مى پيريسرتؤيکادا به ده رکوت کاتئک که ناوبراو له جهنگدا بوو له پيناهو به ده سته ناني مافى چاره ي

نيمزايان له سه ر کردووه. له م سه رويه نده دا، تورکه کان مشتمورميا نه له نيو خوياندا سه باره ت به نهرمينيا، نه م مشتموره ش ديسان وه دروسته بؤ نهرمينيا. دياره نه م مشتموره انه نهو هيوايه ده دات که جينه جينگرى خاله کاني پرؤتؤکؤله که به زوويى ده ست وديگرته وه. هه ر بؤيه که تيمه که ي تير پيرتوسيان به توندى سه رگؤنه ي سه ردانه که ي سارکيزى سه رؤکى ولاتيان کرد بؤ ره وه ندى نهرمينيا که تئيدا وتبووي تيمه يه که مين و باشترين هاوولاتيانى کؤمارى نهرمينياين، بؤيه له وه ها حالئيدا که گرپيى جؤرلو جؤر ناره زايبى ده رده برن له دؤى پالېشتيکردنى تورکيا، پرؤسه ي ناشتى له و ولاتدا وويه رويى قهيران و نالؤزى ده بيه ته وه.

سـرچى مارکيدئوتؤف. و له ئينگليزيه وه: نازاد عه لى سه رچاوه: نه وپن ديؤکراسى

رؤزى ۱۰ ئؤکتؤبه رى ۲۰۰۹، له شارى زيورخ، نويه رانى هه ر دوو ولاتى تورکيا و نهرمينيا دوو پرؤتؤکؤلى گرنگيان نيمزا کرد، يه کيک له ريگه و تنه کان له باره ي په يوه نديه نووقؤليه کان و نه وى تريان تاييه ت بوو به دامه زراندى په يوه نديه ديبؤلماتسايه کاني نيوان دوو ده ولتى ناوبراو. نيمزاکردنى نه م ريگه و تنانه پاش سالانکي زؤر له ملاملاني نايؤلؤجى داخستنى سنوره کان هات له نيوان هه ر دوو ولاتدا که پيشتر له نه جامى نهو ره هنده سياسيه ميؤوييه و ره هنده ميؤوييه سياسيه دروست بوو بوو. پرسباريک که پيوسته له سرده ا ناسه بکريت نه وه يه که ناي نه م ريگه و تنانه ده بيه ته ده ستيکي قونايگي نوى له پيوه نديه نووقؤليه کاني نيوان نهو دوو ده ولته دا؟

پيوست ناکات به هيج شيوه يه ک زياده رويى و گه وره کردنى تئيدا بکريت. چونکه زؤر نمونه ي به رچاوو ديارى تازه هه يه که ده رخرى نهو راسته ن تهانته هه لوپؤسته لئکي وه کو به خيشنى خه لاتى توبلى ناشتى له پيناهو به رده ان به رؤجه تى سازانو ته وافوق کردن، نايته مايه ي ده سته بکرندى پرؤسه ي ناشتى و ناشته وایي، باشترين نمونه ش بؤ نه م هه لوپؤسته رؤژه لاتى ناوه راسته، بؤ کاتئک که ده بينين چؤن له برى جينه جينگرى ريگه وتنى ئؤسلؤ چ شه رو ملاملانيه کي ناوخوي تازه له و ناوچه يه دا جيگه ي گرتوه.

رهنگبى نمونه يه کي تر که کمتر له به رچاوان ديار بي، نه ويش بریتيه له کيشه ي قوبرس، که به پرؤيؤزلى کوفى نهان ناسراوه و تئيدا نه وه ده خات روو که له هه ر دوو به شى دوررگه که ريفراندؤميک سازدا له باره ي يه گرتنه وه ي نهو دوو دوررگه يه. نه م پرؤيؤزله و ريفراندؤموش له سه رده ادا پيشپينى شتى گه ورى ليده کرا، به لام له چوار سالى دواتر، دانوستانه کان ناسه يه کي تريان وهرگرتو بيئه نجام مايه وه. تهانته دووباره سازدرايه وه، به لام پرسه که پيشکوتنئکي نه وئوتى به خؤوه ندى. سه ربارى نه م ش، له هه ليزارنده پرله مانيه کي باکورى قوبرسى دانپينه نراوى سه ربه کؤمارى تورکيا که له ۱۹ نيسانى ئه مسالدا به ريوه چوو، نه ته وه په رسته کاني سه ربه پارتي سارته وه يه کيتى نيشتمانى ۴۴٪ دهنگه کاني به ده سته نانو به م پيشه س سه رکه وتنى پارتي ناوبراو راگه يه نرا. ملاملانيکاني قوبرس جياوازتره له ملاملانيکاني رؤژه لاتى ناواراست چونکه قوبرس رويه رويونه وه و به سته له کيک له ناو يه کيتى نه وروياداؤ کؤمارى قوبرس و وه کو ده ولتئکي سه ربه يه کيتى نه رويلا له سالى ۲۰۰۴ وه داني پيدا نراوه.

نهو ريگه و تنامانه ي که نيمزاکرون هيشتا ناچه خانه ي قه بولکردن په يره وکردنى ناشته وايه وه، له به رنه وه ي پيوسته په رله مانى هه ر دوو ولات پالېشتى لئ بگه نو قه بولى بگه ن، په رله مانى نهرمينيا له لايه ن پارتي ده سلاندر (کؤماريخوازه کان) و هاوپه پمانه کاني له نيو حوکمه تدا کؤنترؤل کراوه. به م پيشه س په رله مان به ناسانى ده توانى پشتگرى له هه وله کاني سه رت سارکيزيانى سه رؤکو تيمه که ي بکات، به لام پينه چي په رله مان تاره تورکه کان مشتمورمى گرم له م باره وه سازبگه ن.

نارازيونى نازه ربه کان
نازه ربه کانينش تيروانينيان هه يه له باره ي نه م ريگه و تنامه يه وه نارازين به وه ي که نه جامدراوه چونکه به هيج شيوه يه ک ناوى

چياکان کورد و تورک يه کده خات؟

يه که مين سهردانی رهمی وه فدیکي حکومتی تورکیا بۇ پایتختی ههریم

سهردانه کان کوتایي به گزینییه کان ده هیئین؟

داود تۆغلو:

کاتی ئەوه هاتوووه که خۆره لاتي

ناوه راست له لایهن کوردو تورکو

عه ره به وه جاریکی دیکه وه سهرله نوی

بنیات بنریته وه

له دواي ئه وهی حکومتو تۆپۆرسینۆ سوپا له تورکیا ههریه که وه به شینۆزی خۆی کاردانه وهی به رامبه ر به پینشۆزی کردن له گروپه کانی ناشتی که له لایهن په که که وه له سهر داوی تۆجلان گه رابووئه وه، نواند. مه سعود بارزانی سه رۆکی ههریمی کوردستانیش کاردانه وهی به رامبه ریان نواندو رایگه یاند په که که دوو ریگه ی له به رده مدهایه: یان ده بیئت بگۆررین یانیش وه لایرن له لایهن خه لگه وه په سهند بکن، ناماده بییشی پیشاندا بۆ ههر جیبه جیکردنی ههر ئه رکیک که بۆ کوتاییه پینان به توندوتیژی بکه ویته سهر شانیان. بۆ ژنامه کانی تورکیا باسیان له ئاوه رۆکی کۆبوونه وه که ی بارزانی داود تۆغلو کردوه تیایدا ئامازه بۆ ئه وه کراوه که توندوتیژی په که که سێ کۆله که ی هه یه، که ناوخی تۆکیاوه قه ندیلو ئه ورپان، تورکیا بۆ ههر دوو رووخاندنی ههر دوو کۆلکه که ی دهر وهی سنوره کانی داوی له بارزانی کردوه هاوکاری بکات و بارزانییش له وه لامدا پینی راگه یاندون په که که دوو ئیختیار له به رده مدهایه که ده بیئت په کیکان هه لپۆریت، به لینی هاوکاری کردنیشتی تا ئه و راهه یی له تواناندا بیئت پیداون، بارزانی ستایشی هه لوپستی تورکیای سه بهارت به چاره سه رکردنی کیشه ی کرد کردوه و توتینی: ئه وهی ئیوه له سالیکدا کردان خه لکانی تر نیانوانی له سه د سالدا بیکن. دواتریش داود تۆغلو رایگه یاندوه که ئه وان له سهر جیبه جیکردنی کرانه وه به رووی کرددا سورن و تا کوتایي له گه لی ده وین.

دواي سهردانه که ی ئه ردۆگان بۆ ئیران، ئه حمه دینه ژاپیش سهردانی تورکیا ده کات به لام له هه مان رۆژدا که سه رۆک کۆماری ئیران ده گانته تورکیا، واته له ۷ ئه م مانگه دا ئه ردۆگان به ره و ئه مریکا و له سهر داوتی به باراک ئوباما ی سه رۆکی ئه و ولاته به ری ده که ویت. که به ریار بوو له ۲۹ مانگی رابردویدا سهردانه که ی ئه نجام بدات به لام به هۆی جه ژنی ۸۶ هه مین سالیا دی دامه زرانندی کۆماری تورکیا وه دوکته و. ههر چۆنیک بیئت سهردانی سه رکرده کان له ههر رۆژو ریگه وتیکدا بن لایه نیکی کۆبوونه و کان جا ئاشکرا بیئت بان نه یی بریتی ده بیئت له چاره سه رکردنی کیشه ی په که که له ناوچه که دا. بۆیه پۆسته چاوه روانسی جیبه جیکردنی قوناغه کانی پروسه ی کرانه وه به روه ی کورددا له تورکیا بکه ی، که سهردانه که ی ئه ردۆگان بۆ ئه مریکا و کۆبوونه وهی له گه ل به باراک ئوباما کاریگه ری له سهر ره وتی ئه و پروسه یه جیده هیلیت.

پروسه ی کرانه وهی گروپه کانی ناشتی ئه وه ستیئراوه، دواخراوه

له لایه کی تره وه به شیر ئاتالای وه زیری ناوخی تورکیا سه بهارت به وه ستانی گه رانه وهی چه کدارانی په که که بۆ تورکیا رایگه یاند پروزه که نه وه ستیئراوه به لکو گه رانه وهی چه کداره کان دواخراوه، به و مه به ستی له نیو پارله ماندا تاوتوی بکریت. ئه گه رنا وه ک پروزه ی حکومت پلانی بۆ دارێژراوه و جیبه جی ده کریت.

فوتۆ: KRG

ده بیئت له و به واره دا که ناگری له به رچا و نه گریت.

کوتایي به ششی سال گزوی ئالۆزی له په یوه ندیه کاندا

له لایه کی دیکه وه رۆژنامه کانی تورکیا سه رنجی خۆیه رانیان بۆ ئه وه راکیشا که ئه و دۆستایه تیبه ی ماوه ی شش سه له له نیوان هه ولێو ئه نقه ردا وه ستیئراوه، به هاتنی وه قس دی ئه م دوایه یه ی تورکیا گیانی به به ردا کرایه وه، وه هندیکان وه ک سه رده مپکی نوی له باکووری عیراق هه وال به ره و پینش چوونی په یوه ندیه کانیا ن رایگه یاند. بلاویشیان کردوه په یوه ندی ههریم و تورکیا بۆته جیگه ی ئومیدی هه رده وولا، چونه که له کوتاییه کانی سال ۲۰۰۷ دا بوو که هیندی نه مابوو هه ولێو ئه نقه ره له به رامبه ریه کتردا بچنه به ره وه. ئیستاش به ئالای ولاته که یانه و له نیو خاکی ههریمدا پینشۆزیان لیده کریت. سه ره تای ئه م په یوه ندیه یانه ش ده گه ریته وه بۆ ای ئایاری ۲۰۰۸ ئه و گاته ی ئه حمه د داود تۆغلو به سیغه تی گه وره راویژکاری سه رۆک وه زیری تورکیا سهردانی به غدا ی کردو له وئ له گه ل ئیچیرقان بارزانی سه رۆکی پینشۆزی حکومتی ههریم کۆبووه.

پینشۆزی ومیوانداری گه رمی بارزانی له وه فده که به لگه ی هاتنه ئاری که شیک نوی سیاسیبه له ههریمدا، به تاییه ت هیشتا مانگیک به سه ر مۆلت پیدانی سوپا بۆ به زانندی سنوری ههریم له لایهن په رله مانی تورکیا وه تینه په ریوه. که ئه گه ر له حاله تیکه دیکه دا ئه م مۆله ته به سوپا به درایه نه حکومتی ههریم و نه حکومتی ناوه ندی به غداش به م جه وری ئیستا بی کاردانه وه نه ده بوون.

په که که یان ده بیئت بگۆریت یان توشی په راویژ بوون ده بیته وه.

دیوانی سه رۆکیه تی ههریم کۆبوونه وه که ی نیوان مه سعود بارزانی سه رۆکی ههریم وه حمه د داود تۆغلو به میژوویی وه سفکردو روونیکرده وه له کۆبوونه وه کاندا باس له زۆر باه تی په یوه ست به په یوه ندیه کانی نیوان هه ر دوو ولاته وه کراوه و له نیو ئه وانهدا کرانه وهی کوردی حکومتی ئه نقه ره وه مه سه له ی په که که. سه رۆکی دیوانی سه رۆکیه تی ههریم ئامازه ی به وه شکرد حکومتی ههریم به شداری له هچ تۆپه راسیۆنیک سهربازی له دزی په که که ناکاتو رایگه یاند له کۆبوونه وه که دا باس له کرانه وهی کوردی و چۆنیتی پینشۆزی کردنی ئه و پروزه یه کرا، ئه وهی روونه ئه وه یه که حکومتی ههریم به شداری له چالاک سهربازی له دزی په که که ناکات. به لام چالاکیه کانی که له ریگه ی سیاسیبه وه ئه نجام ده درین شتیکی ئاساین.

فوناد حسین باسی له وه شکرد که ئیستا په یوه ندیه کانی نیوان تورکیا و حکومتی ههریم له ئاستیکه ی به زدا یه و سهردان کردنی په کتریش کاریکی سهروشتیبه. به لام سه بهارت به داوت کردنی بارزانی له لایهن حکومتی ئه نقه ره وه به مه به ستی سهردانی تورکیا، حسین وتی: هه یچ داوه تیکه رهمیمان پیننه گیشته وه و به رنامه یه کی له و جه ره له ئارادا نییه.

ئهمریکا ستایشی رۆلی تورکیا ده کات له ناوچه که دا

جیفری فیلتمان یاریده دهری وه زیری په رپرس له کاروباره کانی خۆره لاتنی نزیک له ئیداره ی ئهمریکا رایگه یاند: سه ره رای خه می زۆری تورکیا له به رامبه ر بوونی په که که له باکووری عیراق، به لام تورکیا به شداریه کی به رچا و له چیکر کردنی عیراقدا ده کاتو رۆلیکی زۆر پۆزه تیف

بردی هه ولێو ده ده یین، چونه که ئه م شاره پردی په یوه ندی نیوان تورکیا و عیراقه. ئیمه ده روزه ی کرانه وهی عیراقین به رووی ئه روپا داو هه ولپیش ده روزه ی ئیمه یه بۆ کرانه وه به ره و به سه ره. پاشان بارزانی باسی له گزینی سهردانی وه فده که ی تورکیا بۆ هه ر دوو لا کردو کردنه وهی کونسولگری تورکیا له هه ولپه به پینشکه وتنیکی گه وره ناویرد. وتیشی رۆلی تورکیا له چه سیاندنی ناشتی له خۆره لاتنی ناوه راستدا رۆلیکی گزینو په یوه ندی نیوان ههریم و تورکیا به په یوه ندیه کی زۆر باش ناویرد. هاوکات په رۆزیابی له ئه ردۆگان و حکومتی ئه نقه ره کرد به بۆنه ی جیبه جی کردنی پروزه ی کرانه وه به رووی کورددا جه ختی له وه کرده وه که ئه وان پینشۆزی توندوتیژی ناکه، به لکی پالپشتی هه نگاوه کانی پروسه ی کرانه وه که ده کن. بارزانی هیواشی خواست کیشه کان کوتایان پنی بیئتو چیتر خوینی کوردو تورکه کان که ئه و به بر ناویرد برن نه رزیت. هه روه ک راشیگه یاند کۆبوونه وه که یان زۆر براییانه و باش به ریوه چه.

داود تۆغلو له وه لامی پرسبازی رۆژنامه نووساندا که ئایا سهردانی ههریم له لایهن ئه وه وه به و مانایه نایه ت که ئه وان به ره سمی ههریمی کوردستان ده ناسن، رایگه یاند پینش ئیمه ش وه زیرانی ولاتانی ئهمریکا و به ریتانیا و قه ره نساو ئه لمانیا سهردانی ههریمیان کردوه، سهردانی هه یچ یه کک له وانهدا به مانای ناسینی ناوچه یه که له ده روه ی عیراق نه هاتوه. و پله و پایه ی ههریم له ده ستوری عیراقدا وون و ئاشکرایه.

حکومتی ههریم به شداری له هه یچ ههریشکی سهربازیدا بۆ سه ر په که که ناکات

فوناد حسین سه رۆکی

که سه رمایه دارانی کوردو تورکو عیراقی تییدا ئاماده بوون. رۆژنامه کان سه رنجی خۆیه ریان بۆ ئه وه راکیشا که بارزانی به زیمانی تورکی به خیرمانتی داود تۆغلو کردوه.

چیاکان له به کترمان جیا ناگه نوه، یه کمان ده خن

له کۆنگره یه کی رۆژنامه وانیدا له دواي کۆبوونه وه دوو قۆلیبه که ی نیوان بارزانی و داود تۆغلو، وه زیری ده روه ی تورکیا ئامازه ی به وه کرد که له گه ل بارزانی داوه ی دیدیکی هاوبه ش بوون بۆ مه سه له کان و خۆره لاتنی ناوه راست له لایهن کوردو تورکو و عه ره وه جاریکي دیکه و سه ره لوئی بنیات بنریته وه. ئامازه ی به وه شکرد که به رباری کردنه وه ی کونسولگریان له شاری هه ولپه داوه و خواستی ئه وان به و جه ره یه که له زوترین کاتی گونجاودا بیخه نه بواری جیبه جی کردنه وه. وه زیری دهر وه ی تورکیا وتیشی وا هه ست ده که یین له مالی خۆمانداین و ئیمه جیاوازی له نیوان هه یچ گروپیکه ئه تنی له عیراقدا ناکه یین، تورکو کوردو عه ره ب بۆ ئیمه جیاوازیان نییه و. رایشیکه یاند: کاتی ئه وه شه که هه نگاوی پۆیوست له به رامبه ر تیرۆدا بنیین، چونه که ئه گه ر توندوتیژی لپه بوونی هه بیئت مانای وایه له تورکیا بوونی هه یه. با له مه ودا خه لکانی ولاتانی ئیمه له به سه ره وه بۆ ئه دیرنه له تورکیا گه شت بکه ن، شاخه کانی نیوانیشمان ئیمه له یه کتر جیا ناگه نه وه به لکو یه کمان ده خن.

فوناد حسین: حکومتی ههریم به شداری له هه یچ تۆپه راسیۆنیکه سهربازی له دزی په که که ناکات

هه ولپه ده روزه ی تورکیا به رووی عیراقدا

داود تۆغلو له درێژه ی کۆنگره رۆژنامه وانیه که دا رایگه یاند: هه مو پیکه وه هه ول بۆ زیاتر به ره و پینش

رپورتی: محمه د علی که مال

دوو سهردان له ماوه ی مانگیکدا

بۆ جاری دووم له ماوه ی مانگیکدا وه فدیکه حکومتی تورکیا سهردانی عیراقی کردو سه ر له ئیواهی رۆژی هه یینی رابردو ئه حمه د داود تۆغلو وه زیری دهر وه ی تورکیا و زافه ر چاغلایان وه زیری به رپرس له بارزانی دهر وه ی وه فدیکه هاوپیان که پینگه اتبوون له (۸۰) سه رمایه دارو (۲۰) رۆژنامه نووس وه ک دووم و یستگه ی سهردانه که یان گه یشتنه هه ولپه ی پایتختی ههریمی کوردستان.

داود تۆغلو وه ک رۆژنامه تورکیه کان ئامازه یان بۆ کرد له کۆشکی سه ی له گه ل مه سعود بارزانی سه رۆکی هه رپیدا کۆبووه. هاوکات چاغلایان به شداری له مونتهدایه کدا کرد

سه کالایه ک بۆ داخستنی که نالی ته ره ته شه شی کوردی ره تکرایه وه

ره تکرایه وه. سکا لاکه به تۆمه تی ئه وهی به رنامه کانی ته ره ته شه ش یه کیتی نه ته وه یی تورکیا تیکه دات و پینشیل کردنی ده ستوری تورکیایه، به مه به ستی داخستنی که ناله که بۆ پادگای شاره که به رزکاربووه، به لام به هۆی ئه وهی به پینی په روه ی ناوخی یانه که به ته نها لقیق مۆله تی ئه وهی نییه

سکا لاکه ی له و جه ره تۆمارکات، ره تکرایه وه. (مه حمو تۆزبوره ک) سه رۆکی لقی یانه ی فیکری ئه تاتورکچی له شاره که رایگه یاند: داوا له لقی ناوه ندی یانه که له ئه نقه ره ده کن ئه و سکا لاکه سه ره لوئی تۆماریکاته وه و هه یچ به ره به ستیکشی بۆ نه برده وه و سه رنه که وتنی سکا لاکه یان ئه گه ر به و جه ره تۆمار بکریت، نه بیئی.

له سه ره تایی نه مه سه له وه تا ئیستا (۲۰۰) چه کداری په که که خویان راده ستی تورکیا کردو ته وه.

ههرشه ئاسمانیه کاندا (۱۲) گه ریلا کۆزاون و ته رمی یه کیکیشیان ده ست سوپای تورکیا که وتوه، هاوکات بلاویشیان کردوه (۴) ئه ندامی دیکه ی پارتکه که یه کیکیان ژنه له که مه کانیا ن له قه ندیل هه لاتوون و خویان راده ستی هه یزه ئه منیبه کانی تورکیا کردو ته وه، پاش ئه وه ش که

ئیفاده یان وه رگه راوه به مه به ستی دادگاییکردن ره وانهی دادگا کراون، ئه گه ری ئه وه ش هه یه له به ره وهی به ره زامه ندی خویان گه راون ته وه سوود له یاسای په شیمانی وه رگرتن و ئازاد بکرین. پهی ئه و زانیاریانه ش که رۆژنامه کان له هه یزه ئه منیبه کانه وه ده ستیان که وتوه، ژماره ی ئه و

سایتی زه مان

رۆژنامه کانی تورکیا بلاویان کردوه شه ری رۆژی سێ شه ممه ۱۱/۲ ی نیوان سوپای تورکیا و چه کدارانی په که که، زیانیکی زۆری به پارتکه گه یاندوه، ئامازه یان بۆ ئه وه ش کرد که له روویه رووبوونه کان و

"حکومهتی هه ریم پارهی بو رۆژی تهنگانه نیه"

دلشاد عوسمان بریکاری و وزارتی دارایی بو دستور

پرؤفایل

دلشاد عوسمان فەتحوڵا، لەدایک بوی سالی ۱۹۵۰یە لەسلیمانی، ماجستیری لەژمیریاریدا هەیه، بریکاری و وزارتەتی هەریم بۆ کاروباری دارایی.

سیادی واتە سەروریهیەکانی عێراقی لێ دەرەدەکریت وەک پەرلەمان و ئەنجومەنی وەزیران و سەرۆکیەتی کۆمار، دای ئەوەی نەفەقاتی حاکیمەتی لێ دەرەدەکریت کە پیکدیت لەخواردنێ خەلک و خەج و هەلبژاردن و سوتەمەنی... هتد ئینجا پارەکە زەری لێ سەددا حەفدە دەکەن و هەر ژمارەیک لەنەفەقاتی سەرورە عێراق زیاد بکریت بە شێوەیەکی سلبی زیان بەرێژە هەریمی کوردستان دەگەینێت، بۆنۆنە ئەگەر وەزارەتی بەرگری عێراق بودجەکی پێنج تریلیۆن بێت و بیکەن بەحەوت تریلیۆن، ئەوا دوو تریلیۆن زەربە لێ سەددا حەفدە لەپارە هەریم کەم دەکات، بەپێچەوانەشەوە ئەگەر ئەوانە کەم بکریتەوە ئەوا بودجە هەریم زیاد دەکات.

سازدانی: بەرزانی عەلی حەمە سەبارەت بە بودجە هەریمی کوردستان و گزرتەکانی بودجە لەگەڵ حکومەتی مەریکە و ئەو پارانە هەریمی مەرکەز سالی ۲۰۰۸ لە هەریمی بریو، ئەم گەفتوگۆیەمان لەگەڵ دلشاد عوسمان فەتحوڵا بریکاری وەزارەتی هەریم بۆ کاروباری دارایی سازداه.

دەستور: سالیانە حکومەتی مەرکەز بێت لە بودجە هەریمی کل دەدانەو و نایبیت، مۆکاری ئەمە چیه؟ دلشاد عوسمان: ناچیکری بیری دیاری کراری بودجە بۆ هەریمی کوردستان دەگەینێت و ئەو بۆ ناچیکری یاسا و رێساکان لە حکومەتی عێراقدا، بە شێوەیەکی گشتی تائێستا نە یاسای نۆت و گاز چەسپیندراوە نە ئەو یاسایەکی کە پێی دەوتریت یاسای داها تە داراییەکان، کە ئەم یاسایەش پاشکۆی یاسای نۆتە، لە بەر ئەوە بودجە هەریمی کوردستان سالیانە بەرزۆنمی بەخۆیە دەبینیت لە سەر ئەساسی مەزاج و بیروباوەری ئەو جیهەتی کە دای ئەنێت، بۆیە هەموو سالی کە بودجە دادەنرێت ئێمە بۆ چاسەسەرکردنی ئەو کە مۆکورتییانە تووشی گیریم و کێشەیکێ ژۆر دەبین لەگەڵ وەزارەتی دارایی عێراقدا.

دەستور: ئایا بۆ هەموو سالی یان نووێکی هەمیشەیی هەه؟ دلشاد عوسمان: هاوکێشەیکێ حسابی هەیه کە بودجە هەریمی کوردستانی لە سەر دیاری دەکریت، ئەویش بریتییه لە کۆی خەرجی عێراق دای ئەوەی نەفەقاتی

شەریک بێتووه پارهی نیه بو بەرگری و مانهوه؟ دلشاد عوسمان: ئیمە نەمان وەستاندوو، بۆنۆنە ئیمە بۆ وشکە سالی بودجە خۆمان بۆ داناهو لە شوینی ترو لە خەجیەکانی تری حکومەتی ئەگرینەو، بۆ ئەوەی جیبەجیبی بکەین، بەلام مەفرۆزە رێژەیکێ ئەمنی قەومیت هەبیت بۆ رۆژی تەنگانە، ئیستا ئیمە ئەو رێژە دەدەین، بەلام دەبیت لە ۱۲/۲۱ی هەموو سالی کە خەرجی بکەین، لە سەددا پێنج دادەنێن، بەلام گرنگ ئەوەیه کە لە ۱۲/۲۱ نایبیت هیچ پارەیکێ پێ بێت.

دەستور: ئایا حالەتی وا رووی نەداوه کە ئیوه بەس بوئەوهی ئەو پارەیه سەرف بکریت و مەرکەز لە بودجە هەریم بەپەلە خەرجان کردبیت؟ دلشاد عوسمان: ئەوە لە سالیانێ حەفتا ئەو مەبەدە ئیشی پێ دەکرا، بەلام ئیستا ئیمە ئەوەمان پەرۆزە هەیه کە ئەو تارێخدا پارەمان پێ نەمان، لە بەر ئەوە هەمیشە ئەوان قەرزمانان.

بۆنۆنە لە سالی ۲۰۰۸ تا ۲۰۰۶ ملیار دیناریان لێ برین و دەلێن ئیوه لە ۱۲/۲۲ پارەمان داوتەو ریی تێ ناچیت تۆ بەتق ژۆر قریاکەوتبیت بەشی ماقولەکان بەدیت لە پەرۆزە، بەس ئیمە بۆمان ئیستاپ کردن کە لەو نۆرۆژدا هەموومان داوه بەموقاویل و ناوی موقاویلەکانیشمان بۆ ناردون، بەلام تائێستا ئەو پارەیمان نادەنەو.

دەستور: پرساریکی جیاواز لەوانە پێشترم ئەوەیه کە مەلەندو لێوانە پێناسی خانەنشینی بۆ خەلکی دەکەن و بێت بودجەیان بۆ دەبەرئەوه و لە سەر ئەو پێناسانەش

دلشاد عوسمان: لە راستیدا هەموو هەریمێک دەبیت بۆ ئەمنی قەومی خۆی شتیک بەدەگی هەبیت بۆ ئەوەی خۆمان کردە بومە لەرزەیک دەبیت یان تووشی شەریک دەبیت، ئی نایبیت پارت پێ بێت؟ بەلام بەداخووه ئیمە ئەو دەرڤەتەمان نەماوه، چونکە جیت بۆ دەستنیشان دەکریت دەبیت سەرف بکەیت. دەستور: وانە ئەگەر هەریم رووبەرۆوی بومە لەرزەیک یان

دەستور: ئەمە بۆ پارێزگاکان وایە پان بۆ هەریمەکانیش؟ دلشاد عوسمان: بەداخووه لە هەر شوینیکی دەستوردا سەیری دەکەیت نوسراوه هەریم پارێزگاکان وەک یەک مامەلەیان لەگەڵدا دەکریت. دەستور: بەلام بۆچی لەخەزینە هەریمدا ئەو پارەیه دەهێرینەوه تارەکو مەرکەز بیری، بۆچی سەرف ناگریت لە پەرۆژدا؟

هەموو تەرتیباتیک کرابیت بۆ ئەوەی یەک وەزارەتی داراییمان هەبیت.

دەستور: دەوتریت دیوانی چاودیری دارایی عێراق بە نیازە مەلەفاتی گەندەلی حکومەتی هەریم وەکو کارتیکی فشار بەرامبەر تان بەکارهێنیت، ئایا ئیوه تاجەندە لە ترسی ئەوە بێ دەنگستان لە هەندێ شت کردووه؟

دلشاد عوسمان: ئیمە دیناریکی هەریم خۆش نەبووین، دیوانی چاودیری دارایی عێراق بە پێی یاسای بودجە عێراق بە هەماهەنگی لەگەڵ دیوانی چاودیری دارایی هەریمدا هەردووکیان هەلسەن بە چاودیریکردن و ئیستاش لەو پەرۆسەیدان.

ئەگەر مەسەلە گەندەلی هەریم بێت ئەوەی رۆژانە لە رۆژنامەکانی عێراقدا دەخوینێت و سەبارەت بە دەزگاو وەزارەتەکانی حکومەتی مەرکەز، ئەوەی ئیمە یەک تەقسیم دەی ئەوەی ئەوان ناکات، بە ئیعترافی هەموو لایەک گەندەلی لە عێراقدا ژۆر زیاترە تا لە هەریم.

دەستور: ئیوه لە کارتی فشاری ئەوان ترسان کە لە بارە گەندەلی هەریمەوه بەرزێ دەکەنەوه؟

دلشاد عوسمان: من ناتوانم بەناوی حکومەت وە قسە بکەم، بەلام وەکو وەزارەتەکی دەستورمان ئیمە هیچ ترسیمان نیو و ئیستاش دیوانی چاودیری دارایی عێراق و هی هەریمیش لەو پەرۆسەیدان و خەریکی ووردبینی کردنی داهاتی هەریمی کوردستان، ئیمەش ژۆر بە شەفافی ئەخوین رەقەمان داوتەو، من بەرپرسم لەو قسە یەشم کە دەکەم ئەو وەزارەتی هەریم بۆ کاروباری دارایی.

دۆلار بەرەنگاری مەرگ دەبیتووه

باری ئەنیشتنگری

سایتهکانی ئەنتەرنێت پرپوه لەو راپۆرتانەیی کە باس لە نزیکی سونووهی مەرگی دۆلار دەکەن، لە سەرەتای هاوینی رابردوووه دۆلار لە بەرامبەر یۆرۆدا بەرێژە ۱۵٪ دابەزیووه، بە پێی ئەو راپۆرتانەش بانگە ناوەندییەکان لە بەرامبەر بەرزکردنەوهی دراوی دیکە پاشەکشییان بە دۆلار کردوو، راپۆرتیکی دیکە گرنگیش ئەگەر زانیاریەکانی دروستبیت باس لەبوونی کۆدەتایەک دەکات کە ولاتانی کەنداو و چین و روسیا و ژاپۆن و فەرەنسا هەلەدەن و نرخاندنی نۆت بە دۆلار نەبیت و لێی دورخەنەو.

ئەوهی کە بۆتە جیگە سەرچی ئەمریکایەکان گومانە لە پێشبینی و خویندنەوهی ئابوریانسان، بەتایبەتی ئەو پێشبینیانەیی بۆ داهاوتیەکی نزیک دەخزێتە روو، ژۆری ئەو پێشبینیانەش بۆ ئابوری جیهان و ئەو قەیرانە دارایییە ئەمریکا راست دەرناچن و مەنقی نین.

دەبوونەوه لە راکیشانی سەرمایەیی بیانی، ئەو فاکتەرەنەش دەبنە مۆکاریکی دیار بۆ پێشبینکردنی دابەزینی بەهای دۆلار بەرێژەیکێ زیاتر.

پرسیارەکەش ئەوهیه لایزبونی دۆلار بەرامبەر چی؟ بەرامبەر یۆرۆ نیه کە بە راستی دراویکی بە کولفەیه و بەکارهێنانی ئەو دراوه تووشی کێشە بانگ و بنیهوتیکی ترسانا دەکات، ئەوهی کە دۆلاری ئەمریکی بە دەستیوه گیرۆدەیه، دیارە لە بەرامبەر یەن نیه کە دراویکە بە دەست غلژبوونەوهی گەشە ئابوری گیرۆدەیه.

بۆیه دۆلار زیاتر تووشی دابەزین دەبیت لە بەرامبەر دراوهکانی چین و ئەو ولاتانەیی کە بازاریان لەگەشکردنایە، لە واقیعدا دەستیوەردانی ئەو دراوانە لە هەفتانەیی ئەو دوایانەدا ئەوه دەرەخات کە ئەو ولاتانە خوازیاری رووداویکی لەو جۆرنین، بەلام ئەوهی کە لە بەردەم ئەو ولاتانەدایە لە کرینی دۆلار و کالای ئەمریکا کورت دەبیتووه، لە راستیشدا پێشبینی یەکم و اتا رەتکردنەوهی دۆلار لە بەرامبەر نرخی نەوتدا بە پێشبینی زیکێ دۆراو دەبیت.

دراوی داهاوتو بێت، بەلام نەک لە دوای ۲۰۲۰ کاتی شەنکەیی دەبیت سەنتەریکی گەورەیی بازارێ دراوی جیهان، تانە و کاتەش دراوی ئەبەر ئەوهی ئەوروپا و ژاپۆن بە دەست کێشەیکێ دارایی ترساناوه دەنالیین. رەنگە رنمینی دراوی چین

پێشبینیەکانی ئابوریناسان بەهای دۆلار دەکوژن

تهنھا ۱۰٪ی دانیشټوانی سلیمانی حیسابی بانکیان هه یه

"بانکه کان خویان بچوکر دوو ته وه بو مه سه له ی دابه شکر دنی موچه که نه مه ئیشی بانک نییه"

ناسانی کوردستان، هاوړابوو له گهل ماموستا نابورییه که. که ریم رونیکی کرده هه "بانکه حکومییه کانی هه ریمی کوردستان به ریژه یه کی که م پارهیان بو بانکه تاییه تمه نده کانی وه کو پیشه سازی، کشتوکال، خانوبه ره دابینکر دوو"، ناشکر اشیکرد "ته گهر ۱۰۰٪ سه رمایه که شیان بو نه و باره بیت، هیشتا که مه".

له به رامبه ردا به ریژه به یی بانکی خانوبه ره ی سلیمانی (حکومی)، که لایوژ علی حه مه ئه مین، ناماژه به وه ددهات که له مانگی ۹ ی ۲۰۰۸ وه تا کو ۹ ی ۲۰۰۹، زیاتر له ۱۱ هه زار هاوالاتی مامه له ی وه رگرتنی پیشینه ی خانوبه ره یان پیشه که کردوو وه بانک که ش زیاتر له ۸۵ ملیار دیناری له و باره دا سه رفکر دوو".

گرتی ئی ئاکتیفکر دنی که رتی بانکی له هه ریمی کوردستان تا نه و راده یه بو که چوه نیو پروپاگاندی حزبه سیاسییه کان وه که هه لمه تی هه لیبژاردن له هه لیبژاردنی په رله مانی کوردستانی رابردودا، به شی زوری حزبو کیانه سیاسییه کان له به رنامه یاندا هاتیو که کاری جدی له م باره دا ده که ن.

دکتور ئاساس دارتاش په رله مانتر له سه ر لیستی کوردستانی، به ده ستوری راگه یاند "پیوسته له م خولی په رله مانی کوردستانا گرتی بدریت به بانکه تاییه تمه نده کان بو نه وه ی بتوانن کاریگه ریان به سه ر به ره و پیش برنی وه به ره یان و پیشخستنی بسواری نابوری له هه ریمدا هه بیت".

دارتاش که پیشتر راگری کولژی کارگری و نابوری زانکوی سلیمانی بو، نه وه شی نه شارده وه که لیسته کی له په رله مانی کوردستانا "پلانی به گه رختنی نه و که رتی هه یه، به تاییه ت که رتی کشتوکال و پیشه سازی و نیشته جیبوون".

فوتو: شاخه وان مه محمود

که له مکاته دا له هه ریمی کوردستان "دوو بانکی تاییه تمه نده پیوستن، نه وانیش بانکی کشتوکالی و بانکی نیشته جیبوون به وه ی سه رمایه یه کی زوریان بخریته به رده ست تا کو کاری پیوست نه نامپه ن"، به ویپیه ی که رتی کشتوکالی پاشه کشی هه گه وه ی به خوو به بینوه له هه ریمی کوردستانا، نه مه جگه له وه ی کیشیه نیشته جیبوونیش له نارادایه.

هاوکات مه مه د که ریم سه رۆکی یه کی تی نابوری

ناشکر کرد "له سالی ۲۰۰۸ دا بری ۷ ملیار دینار قازانچمان کردوو، هه چپی له سالی مانگی یه که می ۲۰۰۹ دا، بری ۵ ملیار قازانچمان کردوو".

له لای خو شیه وه، یونس علی سپووری بواری نابوری و ماموستای کولژی کارگری و نابوری زانکوی سلیمانی، ویاری رختنی توندی له نه دای بانک کان به گشتی که "خویان بچوکر دوو ته وه بو مه سه له ی دابه شکر دنی موچه که نه مه ئیشی بانک نییه"، روونیکرده وه

بانکی تاییه تمه نده به کشتوکال و نیشته جیبوون به پیوست ده زانریت

ناپوری".

به لام به دیوکی تر دا، سه قامگریونی باری نه منی هه ریمی کوردستان له چاو ناوچه کانی تری عیراق، وایکر دوو بیته ناوچه یه کی به پیستی وه به ره یان و راکیشانی سه رمایه و به ره یانه ران، بویه ژماره یه کی به رچاوی بانک عیراقی نیو ده وه له تیه کان له ماوه ی چند سالی رابردودا لقیان له شاره کانی هه ریمدا کردو ته وه، به لام تا کو نیوستا نه یان تانویوه له تهنه کردو وه ی حسابو حه واکردنی پاره، له لپهاوژنه پرۆزه ی نابوری

پاره ی خویانی تیدا داده نیت و نه و بانکانه ش کاری بازرگانی به و پارانه وه ده که ن. به شی سیه میشیان بانکی تاییه تمه نده که کار له سه ر که رته تاییه ته کانی وه کشتوکال و بازرگانی و پیشه سازی و خانوبه ره ... ده کات.

له در یژه ی قسه کانی دا، علی مه مه د نه وه ی ناشکر کرد که به بانکه حکومییه کانی هه ریم "۷۰٪ سه رمایه کانیان بو باره کانی (کشتوکال، پیشه سازی، پرۆزه ی مام ناوه ندو بچو، بازرگانی کومهل و تاک، گه شتوگوزار، خانوبه ره، بواری کاره ده ستیه کان و خاوه ن پیشه کان ترخانکر دوو"، که ده کرتی بازرگانان و هاوالاتیان سود له و بانکانه بینن به مه به ستی کاری نابوری و به ره یان، به لام نه وه شی نه شارده وه که بانک کانی کوردستان، به تاییه ت نه هلیه کان "نه یان تانویوه به ته واوه تی هه مو سه رمایه کانیان بو وه به ره یان ترخان بکه ن".

یه کی که کیش هه گه وه کانی که رتی بانکی له هه ریمی کوردستانا، نه یونی رۆشن بیری بانکییه که هاوالاتیان حیسابی بانکیان هه بیت و پاره کانی تیدا دابین تا کو له رتی نه و بانکانه وه سود له و پاره بلاوه بینریت، نه مه جگه له وه ی سیسته می نابوری هه ریمیش نه گه یشتو ته نه و راده یه ی بتوانیت له ریگه ی بانکانه کانه وه، به شیوه یه کی پیشه که توتو، نه و کاره بکات.

علی مه مه د ناشکر اید ه کات تا کو نیوستا "له هه مو پاریزرگانی سلیمانیان نزیک ۸۰ هه زار هاوالاتی حیسابی بانکیان له بانکه بازرگانیه کاند هه یه که ده کات ته نها ۱۰٪ی دانیشټوان"، ناماژه ی به وه شدا که راسته بانک کان قه رز دده دن به هاوالاتیان و بازرگانان، به لام نه و قه رزه "نه وه نده نییه که بتوانریت کاریگه ری ته وایو هه بیت له سه ر پیشه که وتنی بواری

نا: هیقی عومه

ویاری زیادبوونی رۆژه رۆژی ژماره ی بانک کانی کوردستان به گشتی و سلیمانی به تاییه تی، به لام به پیستی لیدوانی سپوورانی که رتی بانکی، بانک کان نه یان تانویوه به پیستی پیوست رۆلیان له بواری نابوری و وه به ره یاندا هه بیت.

ته گه چپی باروؤخی نه منی و سه قامگری هه ریمی کوردستان، ژینگه یه کی له باری بو هاتنه ئارو سه ره له دانی که رتی بانکی ره خساندوو، به لام نه و بانکانه تا کو نیوستا به و شیوه نه کتیف نین که چاوه روان ده کرا. له ئیستادا هه ریمی کوردستان ۳۰ بانکی نه هلی و ۱۰ بانکی حکومی تیدا، له کوی نه و بانکانه ش ۱۶ بان له شاری سلیمانیان و به رده وام نه و ژماره یه ش له زیادیووندا یه. نه وان له هه وی به گه رختن و به کارخستنی پاره کانیان، له به رامبه ریشدا سپوورانی بواری نابوری ناماژه به وه دده دن که هیشتا به پیستی پیوست گه شیه یان به نابوری هه ریم و وه به ره یان نه کردوو.

علی مه مه د به ریژه به یی گشتی بانکی هه ریم له سلیمانی (حکومی)، به ده ستوری راگه یاند "بانکه کان، به تاییه ت نه هلیه کان، نه یان تانویوه رۆلیکی گرتی له بواری وه به ره یاندا بینن که شایه نی باسکردن بیت، زیاتر ئیشیان گواسته وه پاره ی هاوالاتیان".

به گشتی بانک کانی هه ریمی کوردستان به سه رسو جۆر بانکا دابه شیبوون. یه که میان بانکی ناوه ندی هه ریمه (حکومی) که کار له سه ر پرۆزه گه وه کان و نارینی پاره بو بانک بازرگانیه کان ده کات، نه مه جگه له خستنی پاره له ناو بازاردا به مه به ستی ریختن و هینانه ئارای هاوسه نگی نخ ی بازار. جوری دوو میشیان بانکی بازرگانیه که تیدا هاوالاتیان حیسابی بانکی ده که نه وه و

عیراق له قه رانه وه بو بوژاندنه وه

له به ریسان و کۆمپانیاکانه وه ده کرتی و گرتیه سه نه وتیه کانیش به شیوه یه کی سیستماتیک جیه جینا کرتیت.

نه وه ی که لیره دا پیوسته ناماژه ی پییکرتیت، گرتی نه و پرۆزه ستراتژیانه یه که عیراق ده یانته کۆمپانیا گه وره کانی جیهان بو ناوه دانکر دنه وه بوژاندنه وه ژیرخانی نابوری عیراق سوودیان لیره ریگرتیت و له و پرۆژانه هاوالاتیان عیراق بخاشه کارو نه و ریزه ژوره ی بیکاری له عیراق که میکاته وه

کۆنگرئی ولاته که ی کرد که ده بیت نه مریکا له و داها ته ی نه وتی عیراق پشکی هه بیت و به شیکی نه و قازانچانه بو کۆمپانیا نه مریکاییه کان بیت، له به ر نه وه ی نه مریکا زیاتر له ۵ هه زار قوربانی داوه له نازادکر دنی عیراقا، به و پییه ش بیت به شیکی زوری داها تی نابوری نه وت له عیراق بو کۆمپانیاکانی چین و ژاپون و نه مریکا نه و ولاتانه یه که گرتیه ستی نه وت له گهل عیراق ئیمزاده که ن، نه وه سه ره رای به فیرۆچوونی به شیکی نه و داها ته به هوی نه و گنده لپانه ی که له لاین هه ندیک

به هیزبوو له لاین نه مریکا وه بو ناوه دانکر دنه وه ی عیراق و نارینی کۆمپانیاکانیان بو وه به ره یان له عیراقا، به لام نه وه ی که گرتیه بخریته روو نه گه ر هاتی کۆمپانیا نه مریکاییه کانیش وه ک پیشو و بیت و داها تی نه وت که ی عیراق به شیکی بجیته گیرفانی نه وان وه نه وه هه یج سوودی یک به عیراق ناگه یه نیت و گۆرانیش له ژیا نی هاوالاتیان روونادات.

له یاره ی نه و گرتیه سه نه وتیه نی عیراقیش سپووریک ی نابوری له نه مریکا داوی له

دیکه بو ناوه دانکر دنه وه و پیشخستنی که رته کانی کشتوکال و پیشه سازی و بازرگانی که عیراق له هه مو باره کانی پیشخشات، به تاییه تی گرتیدان به به ره مه کانی ناوؤو دروستکردنی کارگی که وره بو نه وه ی سوود له و به ره مه مانی ناوؤو بینریت.

له دوی ده رکه وتنی کۆمپانیا زه به لاکه کانی جیهان بو ده ره یانی نه وت له عیراق، وه زاره تی نه وت له و گرتیه ستانه یدا له گهل نه و کۆمپانیاکانه دا تووشی کیش و زیا نی زۆر بووه و راگه یانندی نه و

ماجید نه مین

له دوی نه و قه برانه نابورییه که جیهان و سه رجه م نابوریناسانی به خویوه سه رقا لکر دووه، ولاتانی تازه پیگه یشتوو بوژانه وه یه کی زیاتریان به خوو بینوه، نه گه چپی هیزی کار له هه ندیک له و ولاتانه که متر بوته وه نه وه ش کاریگه ری بو سه ر نزمیوونه وه ی سه رمایه و ناریکی له به ره مه یان هه یه، عیراقیش یه کی که له و ولاتانه ی که سه ره تایه کی تازه ی هه یه له بوژانه وه ی نابوری به تاییه تی له م

به هزی شاری عیراقه وه کۆمپانیا نه مریکاییه کان داوی به رکه وتنی پشکی شیری نه وتی عیراق ده که ن

هرمندان بهر له ناودار بونيان چ پشه يه كيان هه بووه

هاورې روسيه كهې كچيكي بو ميل گيسن هينايه بوون

دانی بوری نواندنو گورانی عه ره بی بهر له وهی له ریگه ی هونه روه ناودار بنو بینه خاوهن پیگه یکی هونری دیار له بواره جیاجیاکاندا سه رقالی پیشی جیاووزیون لژدها چند هونرمه ندیکی عه ره بیتان پیده ناسینن که خاوهنی چ جوره پیشه یهک بوون.

شناوی (نه کتهر) - پیشتر ماموستا بووه.

شوقی (نه کتهر) - فرمانبری فرمانگی رویوی قاهره بووه.

ولا رویشد (گورانی بیژ) - فرمانبری له شاره وانی کوهیتی پایته ختی کوهیت.

حرب (گورانی بیژ لوبنانی) - له کزگایه کی فروشتنی نارد کاری کردوه.

توفیق (گورانی بیژ میسری) - له فروشگه یه کی له کترونی و پاشتر بووه ته دارتاش.

یا فه خه رانی (نه کتهر میسری) - پزشکی دهرونی.

له حام (نه کتهر سوری) - ماموستای کیمیاو فیزیا بووه.

مومد حمیده (نه کتهر سینه مای میسری) - سه ماکاری تپی میلی میسرو دواتر وهک جوتیار له کزگه یه کی خویدا کاری کردوه.

اد بونس (نه کتهر میسری) - ریبه ری گه شتیار بووه.

بوچه ری (نه کتهر میسری) - ریبه ری گه شتیار بووه.

نامه نه نوره عوکاشه (که له نوسه ری چیرۆک و درامای میسری) - ماموستای فله سه فه ی زانکوی قاهره بووه.

همد مه زهر (نه کتهر سینه ما) - له بوری سه ریازیدا کاری کردوه.

مد نه رده ش (نه کتهر سینه ما) - له به ریوبه رایه تیه کانی شه منده فه ری میسر کارمند بووه.

مومد مورسی (هونه مند) - ماموستای فله سه فه ی قوناغی ناوه ندی بووه.

الی زاید (نه کتهر شاتوی سینه مای میسری) - وینه کیش بووه وهک پسپوری خوی که دهرچوی نه و بواره یه.

هت عه لایی (نه کتهر سینه ما و درامای میسری) - تاماده کاریکی ته له فریونی بووه.

عابدوللا (گورانی بیژ عراق) - شوقرتی تاکسی بووه.

ب خالیدی (گورانی بیژ جه زانی) - له گه راجیکی ئوتومبیل شوشتن له پاریس ئوتومبیلی شوشتوه.

له عوبید (نه کتهر میسری) - نمایشکاری جلو بهرگ بووه.

ساهر (گورانی بیژ عراقی) - سارده مهنی فروشتوه له هاویندا.

همد عه بده (گورانی بیژ کهندا) - به له می دروست کردوه.

فا وه بی (گورانی بیژ لوبنانی) - نمایشکاری جلو بهرگ بووه.

یان (گورانی بیژ لوبنانی) - له کارگری میوانخانه کاندای کاری کردوه.

یین تهر (که نه کتهر گورانی بیژ لوبنان) - وهک رۆژنامه نووس کاری کردوه.

ی هونهری میلی به موزیکو هه لپه رکی نه ریتی یاوی کومه لایه تی ده سر پته وه

وت "کاره کانی ئیمه به تنها بریتی نیه له نمایشکردنی هه لپه رکی به لکو ئیمه ده مانه ویت باهت پیشانده وینو باهت کانی کیش کلتوری کورد بگریته خۆ له ریگه ی هونری موزیکو هه لپه رکیوه ده مانه ویت باهت کیش یان کیش یه کی کومه لایه تی به یه روه تا هاوکارین له سرینه وه ی نه ریتی نه شیای کومه لایه تی".

سه رۆکی تپی هونهری میلی خوازیاره که وه زاره تی رۆشنبری هاوکارین بکات بۆ

سه رۆکی تپی هونهری میلی خوازیاره که وه زاره تی رۆشنبری هاوکارین بکات بۆ

سه رۆکی تپی هونهری میلی خوازیاره که وه زاره تی رۆشنبری هاوکارین بکات بۆ

میل گیسنی نه کتهر دهره یه ری سینه مای نه مریکی رایگه یاند ئوکسانا گریگوریفای هاوپی که بهرگه ز روسیه کچیکی تازه ی بۆ هیناوه ته بوون. پیشتر میل گیسن له مانگی ئایاری رابردودا ئاشکرایکردبو که هاوپی روسیه کی دوو گیانه و پیده چیت که له ریگه یه وه جاریکی دیکه ببیته وه به باوک.

میل گیسن خاوهنی حوت منداله له هاوسه ره کۆنه که ی و ماوه ی بیست وه شهت سال پیگه وه زیاونو مانگی نیسانی نه مسال به هوی ئاشکرا بونی په یوه ندی ئیوان گیسن و ئوکساناوه داوی جیاوونه وه ی لیکرودوه.

ئوکسانا گریگوریفای پیشتر په یوه ندی له گه ل نه کتهر نه مریکی (تیموسی دالتون) که به رۆلی (جیمس بۆند) زۆر ناسراوه هه بووه مندالیکی بۆ نه ویش هیناوه ته بوونه وه.

میل گیسن ئاشکرایکرد که له سالی ۲۰۰۸ دا په یوه ندی له گه ل ئوکسانا په یاکردوه به هوی گریه ستی کارکردنه وه له گه ل کۆمپانیایه کی ئوکسانادا که به ناوی (تایکون ریکوردر) هوه یه.

ئوکسانا پیشتر نمایشکاری جلو بهرگ بووه و ئیستاش ژهنیاری پیاوویه هاوکات سه رقالی گورانی وتنیشه، نه مسالیش یه که م نه لوبومی گورانی خۆی به ناوی (خه مه جوانه کان) هوه بلاکردوه ته وه.

میل گیسن ئیستا ته مهنی په نجاسی ساله و له ئوسترالیا له دایک بووه و گوره بووه به یه کیک له گرانترین نه کتهر سالی نه وه ده کان ده ژمیردیتو خاوهنی دوو خه لاتی ئوکساره بۆ نواندنو دهره یانان له فیلمی (دله نازاکه) دا که سالی ۱۹۹۵ بهرهمی هیناوه.

جه ماوه ردا، وهزی دووه میشی له سالی ۲۰۰۳ دا پیشکه شکرودوه له سالی ۲۰۰۳ دا وهزی سیبه می پیشکه شکرودوه که دهنگو سه دایه کی باشی له نیو کورستاندا هه بوو.

تپی هونهری میلی بیجگه له و نمایش و وهزانی پیشکه شکرودون به شداری سئ فیستقالی دهره وه ی هه ری می کورستان کردوه، نه وانیش له ئیران و هۆلندا و به غدا بۆ داهاتوو.

تپی هونهری میلی له سالی ۱۹۹۷ دامه زراوه یه که م وهزی نمایشی له سالی ۱۹۹۸ له نه جامداره، وهک یه کتر نا سین له گه ل

فوتق: نه جات مه جید

کونترین توری جالجاوکه ده دوزر پته وه

و: بیلال جه عفر

زانا یان توانیان پاش گه رانیکی زۆر، کونترین توری جالجاوکه له جیهاندا بدۆزنه وه که میژنوه که ی ده گه ریته وه بۆ (۱۴) ملیون سال له مه و پیتش و له و سه رده مه دا ژیاوه و توری دروست کردوه.

مارتین بریزه ر شوینه وارناس له زانکوی ئوکسفورد رایگه یاند نه و توری جالجاوکه یه، توانیوه تی ریکوردی جیهانی بشکینیت.

بریزه ر به هاوکاری هاوپی کانی توانیوه تی به سوود وهرگرتن له شریتی (سیدی) نه و توره وهک سه رده می ئاوریشمی خۆی لیکاته وه.

به وتی بریزه ر، نۆزینه وه ی نه و توره میژوییه ریگا خۆشه دکات بۆ نه وه ی له داهاتودا چه ندین زانیاری دیکه له سه ر جالجاوکه و سه رجه م زینده وه ره کانی تری وهک (ههنگ، میشر و میشووله) به ده سته پینریت.

سه رچاوه: ماله پی تابناک

نەوھى شووبكات دەگوازي تەوھ!

“كارىكى رەوايە لە بەر شووكرىن دەست لە خویندىن ھەلگرم؟”

❖ ئاكو محەمەد لەسلىمانى

بەپىيى برىارىكى وەزارەتى پەروەردە ئەو كچانەى شوو دەكەن و دەچنە زىانى ھاسەرەيەو، لە خویندىنگە ئاسايەكانەو دەگوازي تەوھ بۆ خویندىنگەكانى ئىواران، ئەم برىارەش نارەزايى لەلای كچانى شووكرىن و دروست كرديوو ئەگەرى وازھىنان لە خویندىن لەلای ئەو كچانە زياتر كرديوو.

مامۇستا مەليحە عومەر قادر يارىدەدەرى بەرپۆھەرى ئامادەيى خانزادى كچان وتى "ئەو برىارىكى وەزارەتى پەروەردەيەو ئىمە پۆھى پابەندىن، لەگەل ئەوھى ئىمەش ھەمان بۆچونمان ھەيو پشنگىرى لىدەكەين، چونكە شوكرىن ھەندى خویندىكار كارىگەرى لەسەر خویندىكارەكانى تر دەبىت ھەر لە مەسەلەى شوكرىن و خۇرازانەو ھەيو ھەند، ئەمەش وادەكات نەتوانىت وانەكانى بە باشى ئامادە بكات.

ھەر ھەيو وتىشى "لە بەر ئەوھى خویندىكارى شوكرىن شتەكانى بۆ ئەوانى تر دەگەرتەو، بۆيە ئەمە كارىگەرى لەسەر خویندىكارەكانى دىكە ھەيو بەناوى رازى نەبوونى مێردەكەى ئەلقەكەى لە دەستى لانايات، ئەم دياردەيش تەشەنى كرديوو لە خویندىنگاكاندا."

ئەمە برىارىكى زۆر نادروستە "لاقە عەبدوللا خویندىكارى ئامادەيى خانزادى كچان وای وت. لاقە چۆتە پەروەردەيى ھاسەرەگريەو ھەو لە بارەى ئەم برىارەو وتى "من ھىچ كارىگەريەكەم لەسەر ھاورىكانم نىيە، ئەو شتانەش كە ئەوان كرديووانە بىيانوو تايبەتەندى خۆم ئەك لای ھاورىكانم، بەلكو لای كەس نادركىنم."

ئىبراھىم محەمە ئەمىن بەرپۆھەرى كاروبارى خویندىكاران لە بەرپۆھەريەتى پەروەردەى

بەستوپنەتەو خۆم بەو شتانەو سەرقال ناكەم.

ئەم برىارە تەنھا كچان دەگريتەو بەسەر كوراندا جىبەجى نەكراوھ كە لەھەمان تەمەن و قۇناغى خویندىندان، پىسپۇرانى بواری كۆمەلايەتەش ئەم برىارە بە جياكارى رەگەزى ناودەبەن لە ئىوان كوران و كچاندا.

شىلان ھەمە نۆرى تويزەريكى كۆمەلايەتى و راھىنەرى بواری جىندەرى سەبارەت بەدەركردنى ئەم برىارە وتى "بىگومان ئەم برىارە ئەك جياكارى جىندەريە، بەلكو ھەلەيەكى جىندەريەش كە وەزارەتى پەروەردە كرديووتى."

شىلان ئاماژەى بەوھدا ئەگەر برىارەكە بۆ كوران بەھەمانشۆھ جىبەجى كرايە ئاسايى تر بوو، چونكە ئەگەر ھاسەرەگريى كچان كارىگەرى لەسەر ھاورىكانيان ھەبىت بەھەمانشۆھ بۆ ئەو كورانەش كە چۆنەتە پەروەردە ھاسەرەگريەو راستە، واتە ئەگەر كارىگەرى ھەبىت بۆ ھەردوو رەگەزەكە راستە ھەلەبىت يان تەندروست.

ئىبراھىم محەمە ئەمىن بەرپۆھەرى كاروبارى خویندىكاران لە بەرپۆھەريەتى پەروەردەى مەلبەندى سلىمانى سەبارەت بە گواستەوھى ئەو خویندىكارانەى چۆنەتە پەروەردە ھاسەرەگريەو بۆ خویندىنگا ئىواران، وتى "ئەو برىارى وەزارەتەو ئىمە ناچارىن جىبەجى بەگەين، چونكە لە رووى كۆمەلايەتەيەو كارىگەرى لەسەر خویندىكارانى دەورەيەرى ھەيو، ئەگەر بۆ ھەموو پۆلەكەش نەبىت خۆ كارىگەرى لەسەر (۵ - ۱۰) خویندىكار ھەيو.

ئەو بەرپۆھەرى كاروبارى خویندىكاران وتىشى خویندىكارى شووكرىن ئەوھى لەگەل مێردەكەى دەكات دەشەيت بۆ ھاورىكانى بىگەرتەو، ئەمەش لەگەل كۆمەلگای ئىمەدا نا گونجىت.

فۆتۆ: ئەرشیفى خویندىن لىرال

وەزىر وادەنەبىت لە خویندىنگەى شەوان خویندىكارى كچى لى نىيە؟ لاقە مەترسى ئەوھى ھەيو بەھۆى ئەم برىارەو خۆى و چەندىن ھاويى واز لەخویندىن بەھەسى شووم كرديوو، كارىكى وتى "ئەم برىارە زۆر ناھەجىيە، چونكە ھۆكارە بۆ وازھىنانى خویندىكار لەخویندىن، لەگەل ئەوھى

زىاتر كرديوو كە برىارەكە دەيانگريتەو. شىرىن مستەفا خویندىكارىكى دىكەيە، چۆتە پەروەردە ھاسەرەگريەو سەبارەت بەدەركردنى ئەو برىارەى وەزارەتى پەروەردە وتى "شووكرىن دەرفەتەكە لەوانەيە جارىكى دىكە بۆم ھەلەكەوتەو ئىدى بۆ رىگا

مەلبەندى سلىمانى ئاشكرىكرى كە رىژەى ئەو خویندىكارانەى ئەم برىارە دەيانگريتەو نىزىكەى (۹۰ - ۱۰۰) خویندىكار دەبىت. لەكاتىدا وەزارەتى پەروەردە لەھەوئى نەھىشتنى ئەو خویندىكارو خویندىن ناچاركرىن (الزامى) بە لەكوردستان، ئەم برىارە ئەگەرى وازھىنانى لەلای ئەو خویندىكارانە

شووكرىن ئەگەرى وازھىنانى كچانى لەخویندىن زياتر كرديوو

ئەمەلبەندى سلىمانى ئاشكرىكرى كە رىژەى ئەو خویندىكارانەى ئەم برىارە دەيانگريتەو نىزىكەى (۹۰ - ۱۰۰) خویندىكار دەبىت. لەكاتىدا وەزارەتى پەروەردە لەھەوئى نەھىشتنى ئەو خویندىكارو خویندىن ناچاركرىن (الزامى) بە لەكوردستان، ئەم برىارە ئەگەرى وازھىنانى لەلای ئەو خویندىكارانە

كاركرىن لەكەمپى نوپى زانكوى سلىمانى رادەگىرىت

كۆمپانىيە تەپە داواى ۷۴ ملیون دۆلار دەكات بۆ تەواوكرىن پەروژەكە

❖ بىلال جەغەر لەسلىمانى

لەنرخى كەل و پەلى بىناسازىدا روويىدا، ناچار كۆمپانىيە ناوبرو كارەكانى تەواوكرىن پەروژەكەى وەستاندوو. كەمپى زانكوى سلىمانى پىكەتووە لە (۵۲) بىنا تائىستا تەنھا (۱۷) بىناى كارى تياكراو، كۆلێژى ھونەر و كۆمپوتەر تەواوكرى، ھەردوو كۆلێژى زانست و كۆلێژى بەرپۆھەردىن ئابوورى (۲۰٪) بىان تەواوكرى، كۆلێژى ئەندازىارى (۸۰٪) و كۆلێژى بنەرەتى (۶۰٪)، ھۆلى وەرزش (۹۵٪) بىان تەواو بوو، ھەردوو سەنتەرى تەندروستى و بازىگەنى تەواوكرى، بەلام كۆلێژى زانستە مرقاھەتەيەكان تەنھا بناغەى كراو و كۆلێژى ياسا تەنھا ھەفرى بناغەكراو، كافترىكان يەككىيان تەواو كراو، بەلام ئەو دىكەيان لەبناغەدايە. كاركرىن و تەواونەكرىن ئەو كۆلێژى بىنايانەى دىكە لەكاتىدايە كەمپى نوپى زانكوى سلىمانى كەمپى نوپى زانكوى سلىمانى دەكەوتە رۆژئاواى شارى سلىمانى لەنرىك گەرەكى قلىسان، ئەم پەروژەيە لەلایەن كۆمپانىيە تەپە توركى (TEPE) و كۆمپانىيە فیدرالى خۆمالى (FDC) يەوھە جىبەجىدەكرىت، بەلام بەھۆى ئەو قىرانە ئابورىيەى جىھانى گرتووتەو ئەو زىادبوونەى

نازانرەت كەمپى زانكوى سلىمانى كەى تەواو دەبىت

سەرفكاروھ بۆ ئەوھى كارەكانى جىبەجىبەكات. شىلر محەمەد ئاماژەى بەوھدا لىژنەيەكى بالا لەو وەزارەتى ئاوەدانكرىنەوھى حكومەتى ھەرىم پىكەتووە بۆ توتوكردنى داوايەكى كۆمپانىيە تەپە بۆ زىادكرىن رووبەرى ئەو زەويەى كە پەروژەكەى تىدا جىبەجىدەكرىت لە (۵۰۰) نۆنمەوھ بۆ (۷۰۰) نۆنم، لىژنەكە خەملاندوويەتى بە (۶) ملیون دۆلار، لەرووى نرخی كەرەستەى بەكارھاتو، بۆ نمونە لەكاتى بەستنى گرىبەستەكە لەسالى (۲۰۰۴) دا تەنێك شىش بە (۴۰۰) ھەزار بوو، بەلام لەكاتى سالى (۲۰۰۸) دا گەيشتە (۱۰۰۰) دۆلار، ئەو جىواووزى نرخی كەرەستەى بىناسازى خەملاندووە بەنرخى زۆر بەرز كە لەئىستادا ناتوانرەت ديارى بكرىت، بەلام بەگشتى كۆمپانىيە تەپە داواى (۷۴) ملیون دۆلار تر دەكات بۆ تەواوكرىن پەروژەكە. سەرفكارى پىشوووى پەروژەكە ئەوھى خستەروو، لىژنەكەى حكومەتى ھەرىم بەھۆى گەورەيى پەروژەكەو ناتوانرەت لە (۲۰۰۴) دا پەروژەى كەمپى زانكوى سلىمانى (۲۵۸) ملیون دۆلار بۆ تەرخان كرا، تائىستا (۱۲۰) ملیون دۆلار بۆ كۆمپانىيە تەپە

سەرفكاروھ بۆ ئەوھى كارەكانى جىبەجىبەكات. شىلر محەمەد ئاماژەى بەوھدا لىژنەيەكى بالا لەو وەزارەتى ئاوەدانكرىنەوھى حكومەتى ھەرىم پىكەتووە بۆ توتوكردنى داوايەكى كۆمپانىيە تەپە بۆ زىادكرىن رووبەرى ئەو زەويەى كە پەروژەكەى تىدا جىبەجىدەكرىت لە (۵۰۰) نۆنمەوھ بۆ (۷۰۰) نۆنم، لىژنەكە خەملاندوويەتى بە (۶) ملیون دۆلار، لەرووى نرخی كەرەستەى بەكارھاتو، بۆ نمونە لەكاتى بەستنى گرىبەستەكە لەسالى (۲۰۰۴) دا تەنێك شىش بە (۴۰۰) ھەزار بوو، بەلام لەكاتى سالى (۲۰۰۸) دا گەيشتە (۱۰۰۰) دۆلار، ئەو جىواووزى نرخی كەرەستەى بىناسازى خەملاندووە بەنرخى زۆر بەرز كە لەئىستادا ناتوانرەت ديارى بكرىت، بەلام بەگشتى كۆمپانىيە تەپە داواى (۷۴) ملیون دۆلار تر دەكات بۆ تەواوكرىن پەروژەكە. سەرفكارى پىشوووى پەروژەكە ئەوھى خستەروو، لىژنەكەى حكومەتى ھەرىم بەھۆى گەورەيى پەروژەكەو ناتوانرەت لە (۲۰۰۴) دا پەروژەى كەمپى زانكوى سلىمانى (۲۵۸) ملیون دۆلار بۆ تەرخان كرا، تائىستا (۱۲۰) ملیون دۆلار بۆ كۆمپانىيە تەپە

فۆتۆ: بىلال

كۆمپانىيە فیدرالى خۆمالى لەسالى (۲۰۰۴) دا پەروژەى كەمپى زانكوى سلىمانى (۲۵۸) ملیون دۆلار بۆ تەرخان كرا، تائىستا (۱۲۰) ملیون دۆلار بۆ كۆمپانىيە تەپە

شىلر محەمەد نەجىب سەرفكارى پىشوووى پەروژەى كەمپى زانكوى سلىمانى وتى "كۆمپانىيە تەپە داوايەكى پىشكەش بە حكومەتى ھەرىم

لەو ماوھەيە كە ماوھە دەبىت كۆمپانىيەكە (۳۵) بىناى دىكە دروست بكات، لەكاتىدا تائىستا تەنھا (۴۸٪) كارەكانى پەروژەكەيان تەواوكرىو.

لەو ماوھەيە كە ماوھە دەبىت كۆمپانىيەكە (۳۵) بىناى دىكە دروست بكات، لەكاتىدا تائىستا تەنھا (۴۸٪) كارەكانى پەروژەكەيان تەواوكرىو.

ئێعدام له کوردستان!

حکومت داوای نهمانی کرد، پەرلهمان ریگهی نه دا

◆ بەرزانی عهلی حه مه له ههولێر

۲۵ پیاوو یهك ژن له ههولێر، ۲۸ پیاوو دوو ژن له دهوك، ۶۴ پیاوو چوار ژن له سلیمان، له چاوهڕووی ئهوهدان مهسعود یارزانی سهروۆکی ههڕیمی کوردستان واژو له سهڕ نۆسییه که یان بکات، تاوهکو پهتی قناره بکێتته گهرنیان.

سیکسیان له ئهستۆدا بوو، له سالانی رابردوودا بهمه بهستی نههیشتی سزای له سیداره دان، وهزارهتی مافی مرۆفی حکومهتی ههڕیم له ۲۰۰۷/۷/۱ دا کۆفرانسیکی به بهشداری شارهزایانی بواری یاساو رۆشنیهران سازکرد، دای ئه م کۆفرانسه راپۆرتیک بهرزکرایه وه بۆ ئه ئهجوهمنی وهزیران، بهلام بهوتی بهرپرسانی وهزارهتی مافی مرۆف تاوهکو ئیستا ئه و راپۆرت بهرزکراوه توه بۆ پەرلهمان، دوای ئه مانهش وهزیری مافی مرۆف به شهخسی به عه دان موفتی سهروۆکی ئه و خولهی پەرلهمانی وتبوو که سزاکه هه لیکریت، بهلام وهک وتبهژدهکی وهزارهتی مافی مرۆف ده لیت "رازێ نه بوون".

نازم دلێند وتبهژی وهزارهتی مافی مرۆفی حکومهتی ههڕیم، ده لیت "وهزیری مافی مرۆف دکتۆر شووان محمه مد قسهی له گه ل عه دان موفتی سهروۆکی خولی دووه می پەرلهمان کرد تاوهکو سزای له سیداره دان نه مینیت، بهلام لیژنه ی مافی مرۆف و سهروۆکی پەرلهمان به بیانوی ئه وهی هه ره شه ی تیرۆر له ولاته که ماندا هه یه، رازی نه ده بوون ئه و سزایه لاپریت".

سه بارت به وهی لیژنه ی مافی مرۆفی پەرلهمان رازی نه بووه سزای له سیداره دان هه لیکریت، دهستور په یوه ندی کرد به سهروۆکی پشوو لیژنه ی مافی مرۆف له پەرلهمانی کوردستان، محمه مد قه رج وتی "ئه و شته راست نهی که ئیمه ریگیمان کردبیت له وهی سزای له سیداره دان هه لیکریت، ئه سلن وهزارهتی مافی مرۆف هه چی بۆ ئیمه نه اردوه، ده بوايه ئه وان ئه و راپۆرتی یان بناردایه بۆ لیژنه ی مافی مرۆف، ئه وهی که ده شیلین ئه سلو ئه ساسی نهی".

محمه مد قه رج که ئه ندای مه کته بی سیاسی په کگرتوی ئیسلامیه، رای حزبه که شه ی روون ده کاته وه و ده لیت "وهکو خه یزیش له گه ل سزای له سیداره دانان، چونکه ئه و ولاتانه ی که سزای له سیداره دانان تێدایه تاوان لای ئه وان ژۆرتیه له ولاتانه ی که سزاکه یان تێدا نهی، له رووی دینیه وه له سیداره دان نهی".

خانه قینییه کان له که لار ترایی ده دهن

زمانی کوردی کیشه ی بۆ شوڤیرانی خانه قین دروست کردوه

◆ فه رمان خیلانی له خانه قین

هه رچه ند ه سه ر به پارێزگای دیاله یه، بهلام به هۆی ئه وهی ده سه تله لاتی ئیهداری شاره که به ده ست کورده کانه وه یه، خه لکی خانه قین بۆ ده ره یانی مۆله تی شوڤیری له که لار ترایی ده دهن له هه لسوکه وتی کاره نده انی پۆلیسی هاتووچۆی شاره که شیان نیگه ران، بهلام قایمقامی خانه قین ئامازه به وه ده کات که هه یچ شوڤیری سکالای ئه وهی نه بووه که سوکایه تی پێ کرابیت.

شاری خانه قین تاسالی ۲۰۰۷ سبستمی هاتووچۆی نه بووه و خه لکی ناوچه که ش بۆ ده ره یانی مۆله تی شوڤیری په یوه یه خابه قینییه کان بۆ ده ره یانی مۆله تی شوڤیری روو له که لار ده کهن، بهلام گله یی ئه وه یانه که کۆرسه کان کوربین و ئه وان کوردی نازانن بۆیه ناتوانن له نوسینگه کانی مۆله تی ده ره یانی خانه قین مۆله تی شوڤیری ده ره یینن.

پرسیارکردن له مۆله تی شوڤیری من و پرسباری هاتووچۆیه، پۆلیسه کان بۆ ئه وهی تیر سه بری که کانی ناو پاسه کم بکه ن، هه موو رۆژیک رامده گرن و پشکنین بۆ ئۆتۆمبیله که م ده کهن و داوای مۆله ت ده کهن، له کاتی که ئه وان ده زانن که مۆله تی شوڤیری شه یه و هه یچ که موکریه کیشم نهی، به راستی وایان لیکردین هه ر کوردیشمان له پش چاوه کتوووه".

له شوڤیره که کوربین، که چی میلی ده مانچه ی لێرکیشابوو، پۆلیسه کانی ئیمه ش نازا و لیهاتوو بوون، توانیان بیهینن بۆ بنکه و دواتر که له کیشه که تیکه یشتین شوڤیره که و پۆلیسه که ی خۆمانمان ئاشته کردوه و سولحمان کردو شوڤیره که شمان نازاد کرد".

با شه قامه کاشان بێ چاکبکه ن ئینجا داوای مۆله تی شوڤیری مان لیکه ن " قوتق: شاخه وان مه محمود

له وهرزه سارده كاندا مه ترسيه كانی نه نفلونزای بهراز زیاد دهكات

۲۵ هزار كهس له كوردستاندا به گومانی توشبوون به په تاكه پشكنینی نه نفلونزای بهرازیان بو كراوه

شاخه وان مه محمود له سلیمانی

له گه ل سارد بوونی كهش و ههوا مه ترسیه كانی نه نفلونزای بهراز له عتراقدا روو له زیاد بوونه له هه ریمی كوردستانیش له بازگه كانی نیوان هه ریمو باشورو ناوه راستی عتراقدا ههچ جوره پشكنینك نه نجام نادریت. ته نهاله فرۆكه خانه و خاله سنوریه كانی هه ریمی كوردستاندا پشكنین بو به تایی نه نفلونزای بهراز هه ریمو باشورو ناوه راستی عتراق پشكنینی تیدا نه نجام نادریت، له كاتیكا رۆژانه چه ندین كهس له ناوچانه وه سهردانی هه ریم دهكهن. پسپوړانی سواری ته ندروستی جه ختله وه دهكه نه وه له گه ل سارد بوونی كهش و ههوا ریژه توش بوون به په تایی نه نفلونزای بهراز زیاد دهكات، هه چهنده تا ئیستا له كوردستاندا ۱۱ خاله تی توشبوو بو نه خو شیبیه تومار كراوه.

دكتور زنگار علی به ریژه بهیری خویاراستنی ته ندروستی سلیمانی و جیگری لیبرسواری ژوری عه مه لیاتی نه نفلونزای (H1N1) له سلیمانی، ئامازه ی به هه ودا كه له شاری سلیمانی تا ئیستا نۆ خاله تی توش بوو به نه خو شیه هه بووه، "ته كه سانه چاره سهر كراون و ئیستا باش بوون و له سهر كاره كانیان"، دكتور زنگار ئامازه شی به هه ودا كه بو چاره سهر كردنی ته نه خو شیه له جیهاندا ده رمانی (تانی فلو) به كار ده پندرتوتی "ئیمهش بری پیوست له و ده رمانانمان بو هاتوو و نه وانیه گومانی ته نه خو شیه یان لیكیه ن دوی پشكنین بو یان به كار ده هینین". د زنگار جه ختله وه كرده وه كه جگه له و نۆكه سهی كه پشتر توش بوو بوون، تا ئیستا ههچ خاله تیگی نه خو شیه نه نفلونزای بهراز له سلیمانی نیا نه بینه ووه بویه وتی "پیوسته له سهر هاو لاتیان خویان پاریزون ره چاری ریتماییه ته ندروستیه كان بگهن،

نه نفلونزای بهراز تا دی روو له زیاد بوونه

چونكه له ئیستا وه كه به ره وه وهرزی ساردو سه رما ده رۆین نه گه ری بلاو بو نه وه ی زیاتر ته نه خو شیه هه به ". دكتور خالاس قادر ئهمه د پسپوړی نه خو شیه گواستراوه كانو به ریژه بهیری راگه یاندنی وه زاره تسی ته ندروستی سه بهارت به ریگه گرتن له هاتنه ناوه وه كه سهی توش بوو به نه خو شیه (H1N1) وتی "وه كو پشكنینكی سهره تایی له فرۆكه خانه كاندا ئامتری گه رمی پیوو پشكنینی خیرایی سهره تاییمان دانساوه، كه پشكنین بو ته وه كه سانه ده كه یین كه دینه هه ریمه وه وواتر پشكنینی تریان بو ده كه یین".

د زنگار ئامازه ی به هه ودا له بازگه كانی نیوان هه ریمو ناوچه كانی تری عتراقدا پشكنین نه نجام نادریت. به تایی نه نفلونزای بهراز نه خو شیه یی پاشان ده وتا ئیت كلیك بكتا ته وه، به مرجه كه له و شو ئیه دا ده وام بكتا كه كلیك كه نه كاته وه كه ده وامی به یانیانی هه بیت، یا خود فه رمانگه ی ته ندروستی یان له زانكو یان خانه نشین بوو ده وتا ئیت بیكاته وه، پیوسته شو ئینی كلیك كه كاش شیوو پاك و خاویین بیت و ته وه كلیك له شو ئینی گونجاودا بیت. د ته ها مه حوی سه رۆکی سه ندیكای پشكنی كوردستان ئامازه ی به هه ودا ته وه كلیكانه ی له سلیمانیان زۆریه یان مه رجه كانیان تیدایه، له رووی شو ئینه كانیشیا نه وه به ره و باشی زۆریشته ووه هه ناو نه راوه و زۆریه یان شو ئینه كانیان گواستوتوه كه جاران له جاده ی گۆران بوون، ئیستا به سه ر هه ئتی گه ركه و شه قامه سه ره كیه كانی شادا دابه شیوون. د ته ها روونیش كرده وه هه ندیک كلیك ماونه ته وه كه مه رجه كانی سه ندیكای پشكنی تیدا جیبه جی نه كراوه، به لام به پئی ته وه ئیمه وه كو سه ندیكاو ته وه به وادا چوو نا نه ی ته كه یین بو سه ر كلیك كه كان له (۸۰٪) ی كلیك كه كان مه رجه ی شیوان تیدایه. به پئی قسه كانی د ته ها له (۲۰٪) كلیك كه پشكنیه كان ئاگادار كراونه ته وه بو جیبه جی كردنی مه رجه ته ندروستیه كانو مه رجه كانی سه ندیكای پشكنی كوردستان. ته نها له شاری سلیمانیاندا (۲۲۰)

رایگه یاند كه بری شهش ملیون دۆلار له لایه ن حكومه ته وه ته رخان كراوه بو روبه رو بوونه وه بیه تا بیه نفلونزای، جه ختی له وه كرده وه كه ته و بره پارویه له كرینیداو ده رمان پیوستو ته و پیدایسته یانیه كه ده بته هۆریرگرتن له بلاو بوونه وه بیه خو شیه كه خه رجد ده كرت و وتی "ریژه یك له و پارویه هه بیه كه پسولیتا میفلو یان پی كریوه، كه به شه ی ۲۵۰ هزار كهس ده كات". وه زیه ری ته ندروستی رو نی شیه كرده وه كه له گه ل وه زاره تیه ته ندروستیه عتراق په یوه ندیان هه یه و ئامازه ی به هه ودا "له كاتی به لام بو نه وه ی ته نه خو شیه وه هاو كاریان كریوین به نه نجام دانی پشكنین بو ۲۵ هزار كهس نه خو شیه كه گومانی توشبوونی به نه خو شیه H1N1 لیده كرا".

توشی ته و په تاییه بوون، به لام ئیستا ته ندروستیان زۆریشه ". به پئی پیشبینیه كانی ریخراوی ته ندروستی جیهان، پیشبینی ته وه كراوه كه به هۆی ته و په تاییه وه رهنه زیاتر له حه وت ملیون كهس له جیهاندا گیان له ده ست بدات، له بهر ته وه ی ته و په تاییه هه موو جیهانی گرتوته وه، بو شو ئینه شه وه كه له رو ی جوگرافیاو ناوه واره جیاوازن. وه زاره تیه ته ندروستیه حكومه تی فیدرالی عتراق بری ۱۶ ملیون دۆلاری له بودجه یه ده ولت ته رخان كرده وه بو روبه وونه وه بحاله تیغریا كه وتن كه ۱۰۰ ملیون بیو كریننده رزیکوتانه و ۶۰ ملیونیش بو ده رمانیتا میفلویه. دكتور زیان عوسمان وه زیه ری پیشوی هه ریمی كوردستان به ده ستوری

ته م په تاییه له جیهاندا گه شته وه ۲۵۴۲۰۶ كهس، كه ۲۸۲۸ كهسیان گیانیان له ده ستداوه و رۆژانه شه له زیاد بو ندایه. به پئی ته و زانیاریه یانیه له ما لپه ری وه زاره تسی ته ندروستی عتراقدا بلاو كراوه ته وه ریژه ی توشبوون به په تاییه نه نفلونزای بهراز گه شته وه ۴۶۷ كهس، له ریژه ی شه ۷ كهسیان گیانیان له ده ستداوه، زیاتر له ۱۰ قوتابخانه شه هۆی بلاو بوونه وه ته م په تاییه دا خراون. له هه ریمی كوردستاندا تا ئیستا ۱۱ خاله ت تومار كراوه و به پئی لیدوانی وه زاره تسی ته ندروستی سه رجه م توشبوون ته و كه سانه بوون كه له ده ره وه ی هه ریم گه راونه ته وه و له كاتی سه فر كر دنیاندا بو ده ره وه،

ده ركه وتنی ته و فایرۆسه له له شی مرۆفدا ۳ رۆژه، به لام به شیوه یه یی گشتی ۷-۱ رۆژه، ده یوت "ماوه ی نه خو شیه كه هه فته یه كه، به لام رهنه له مندالدا بگاته دوو هه فته". ده رباره ی گواسته وه نه خو شیه كه دخالاس رو نی كرده وه كه به هۆی به ركه وتنی راسته و خۆی ده ردانی كۆكو پزمه ی كۆنه نامی هه ناسه ی كه سه ی توش بوو به فایرۆسه كه، هۆكاری دوو می شه به ركه وتنی ناراسته خۆی وه كو كه لوپه لی پیس بوو به فایرۆسه كه كه ده سه کی ده رگا و پاروه گالیسه ی سۆپه رمار كیته كانو شتی تری له و جۆره. توشبوونی په تایی نه نفلونزای بهراز له جیهاندا رۆژانه له زیاد بو ندایه و به پئی ئاماره كانی وه زاره تسی ته ندروستی جیهان، توشبوونی

كلینكه پزیشكیه كان مه رجه ی ته ندروستیان تیدا نییه

۲۰٪ کلینكه پزیشكیه كان ئاگادار كراونه ته وه بو جیبه جی كردنی مه رجه ته ندروستیه كان

نه خو شخانه ی سلیمانی ته هلیبه، به كیك بوو له و كۆمه لگایه یی ژماره یك له و دكتورانه هاتن، به لام ژماره یكی تریان نه هاتن، كیشه كه شه نه گه ریته بو ته وه ی كه نه وان ته لین نه خو شیه كان راهاتوون بو شو ئینه یان كه دكتوره كانی تیدایه، له بهر ته وه بو نه خو شیه كان زه حمه ته و دووره بو ئیان، جگه له وه شه هۆكاری هه نوری هه سوو كه زۆریه یان له شو ئینكدا كۆنه بته وه.

به دوكاندار له كاتیكا پیوسته دكتوره كانی جومگه و ئیسكو شكاری له نهۆمی به كه مدابن، چونكه زۆر له نه خو شانه ناتوانن به چه ند نهۆم كدا سه ربه گون، بۆیه كروممانه به بریار ته و كه سه ی كه عیاده كه كاته وه ته بیت عیاده كه ی له نهۆمی دووم و سه ئیمه دابیت و مه سه دیشی تیدابیت". سه بهارت به وه ی له هه ولی ته و دا بوون كۆمه لگایه یی پزیشکی به كه نه وه، به لام تا وه كو ئیستا نه كراوه ته وه، د ته ها وتی "ته لاری كاسۆ كه به رامبه ر

هه لیدریت له چه ندین شو ئینی جیا جیای سلیمانی باله خانه ی له و جۆره دروست بكریت". سه بهارت به وه ی زۆریه ی عیاده كان له باله خانه ی به رزدان نه خو شیه كان ناتوانن به م باله خانه دا سه ربه گونه سه ره وه د ته ها وتی "ته و باله خانه یانیه كه له سلیمانیاندا هه یه ره چاوی ته وه نه كراوه كه مه سه دی تیدابیت ته مه شه كیشه ی زۆریك له نه خو شیه كانه. د ته ها وتیشی، به داخه وه خاوه ن باله خانه كان نهۆمی یه كه می بیناگی نادات به دكتور، به لكو ده یادت

مولکی ههچ پزیشك نی زۆرجار چا كسازیی تیدا كراوه، به لام خاوه نی مولكه كه رازی نا بیت یان نه گه ر رایش بیت تیچوو یه یی زۆر له سه ر دكتوره كه ده كه وتی و دكتوره كه شه ماوه یه یی زۆر له بوینیاندا نامینیت". د ئاراس له درۆه ی قسه كانیدا روونیکرده وه تا ئیستا ههچ هه ولیك له لایه ن حكومه ته وه نه دراوه، به لام ته وه ی كرابیت دووینیان ته هلیبه كه پزیشكه كانی تیدایه، له بهاری سه ندیكاشه وه د. ئاراس وتی "ته و بینایانه ی كه سه ندیكای پزیشكان دۆزیویانه ته وه زۆریه یان شو ئینه كانیان دووره و ئیستا ته و بینایه پریوته وه، ته و بینایه جیگای هه موو دكتوره كانی سلیمانی تیا نا بیه ته وه ده بیت

عیاده و کلینکی پزیشکی هه به، له گه ل ته وه ی نه خو شیه كانو هاو لاتیانو پسپوړانی بواری ته ندروستیش ئامازه به خرابی عیاده كان ده گهن، تا ئیستا ههچ عیاده و کلینك له سه ر نه بوونی مه رجه ی ته ندروستی دانه خراوه. د ته ها مه حوی وتی "تا ئیستا ههچ عیاده و کلینك له سه ر نه بوونی مه رجه ی ته ندروستی دانه خراوه" ته وه شه ی نه شاره ده وه "چه ندین عیاده و کلینك له سه ر نه بوونو داوایان لید كراوه كه ده بی ته وه ی له قورمی سه ندیكا دا هه یه پا به ندین پییه وه جیبه جی بكن، ته گه رنا ئیجرائاتیان به رامبه ر ده كرت".

پزیشكه كان گله یی له كرتی بیناكان ده كه ن و پیان وایه ته م هۆكاره بو ته هۆی ته وه ی ته وان شو ئینی نه گونجاو هه لیژرین بو شو ئینی عیاده كانیان. د. عه بدولر ه حمان مه جید ره سول پسپوړی چا و سه بهارت به وه ی بۆچی شو ئینی تابه ت و شیوو به كرتی ناگرن ئامازه ی به هه ودا "ته و شوقانه ئیستغلال شه كرت و نه خه كانی خه یالین و (۴۰۰-۵۰۰) دۆلاره بو مانگیك و ده بیت ته و دكتوره له و مانگدا زۆر زیاتر له كرتیه ی په یدابكات".

ههروه ها دكتور ئاراس ئیسماعیل پسپوړی هه ناوویی له بهاری خرابی عیاده گانه وه وتی "زۆریه ی عیاده كان له بینای كۆندان كه بو (۲۰-۳۰) سال له مه و به ر ده گه ریته وه، ته و عیادانه

پاشان ده وتا ئیت كلیك بكتا ته وه، به مرجه كه له و شو ئیه دا ده وام بكتا كه كلیك كه نه كاته وه كه ده وامی به یانیانی هه بیت، یا خود فه رمانگه ی ته ندروستی یان له زانكو یان خانه نشین بوو ده وتا ئیت بیكاته وه، پیوسته شو ئینی كلیك كه كاش شیوو پاك و خاویین بیت و ته وه كلیك له شو ئینی گونجاودا بیت. د ته ها مه حوی سه رۆکی سه ندیكای پشكنی كوردستان ئامازه ی به هه ودا ته وه كلیكانه ی له سلیمانیان زۆریه یان مه رجه كانیان تیدایه، له رووی شو ئینه كانیشیا نه وه به ره و باشی زۆریشته ووه هه ناو نه راوه و زۆریه یان شو ئینه كانیان گواستوتوه كه جاران له جاده ی گۆران بوون، ئیستا به سه ر هه ئتی گه ركه و شه قامه سه ره كیه كانی شادا دابه شیوون. د ته ها روونیش كرده وه هه ندیک كلیك ماونه ته وه كه مه رجه كانی سه ندیكای پشكنی تیدا جیبه جی نه كراوه، به لام به پئی ته وه ئیمه وه كو سه ندیكاو ته وه به وادا چوو نا نه ی ته كه یین بو سه ر كلیك كه كان له (۸۰٪) ی كلیك كه كان مه رجه ی شیوان تیدایه. به پئی قسه كانی د ته ها له (۲۰٪) كلیك كه پشكنیه كان ئاگادار كراونه ته وه بو جیبه جی كردنی مه رجه ته ندروستیه كانو مه رجه كانی سه ندیكای پشكنی كوردستان. ته نها له شاری سلیمانیاندا (۲۲۰)

“ههردوو وهزارهتی مافی مروّف له به غدا وهولیریش زیادهن”

ئه حلام ئه سعده بریاردهری لیژنه مافی مروّف له پهرله مانی عیراق بو دهستور

سازدانی: هیرش شۆرش

بریاردهری لیژنه مافی مروّف له پهرله مانی عیراق پیبویه، بوونی ههردوو وهزارهتی مافی مروّف له ههولێرو به غدا زیادهو پیبویسته ئه وهزارهته له یهوه شینرتهوه.

ئه حلام ئه سعده محهمده له دیداریکی تایبتهدا له گهل دهستور ده لیت "ههردوو وهزارهتی مافی مروّف له به غدا ههولیریش زیادهن وه ده بیته له کابینهی نوێی ههردوو حکومهتدا ئه وه وهزارهته نه مینتهوه، چونکه به راستی وهزارهتی مافی مروّف له ههردوو به غداش ههولیریش زیادهن وه ده بیته.

دهستور: به رای تو رهوشی مافی مروّف له عیراق به ههردوو کوردستانی ههوه چۆنه لهج ئاستیکدا، ئایا پیشیکاری ههیه یان نا؟

ئه حلام ئه سعده: مۆکاری سه رهکی بو ئه نجامدانی پیشیکاری مافی مروّف به یهلی یه کهم ده گهریته وه بو ناسه قامگیریی سیاسی له ولادتدا، ههروهک هه موممان ئاگادارین که عیراق تانیستا به قونای ئینتیقالیدا گوزهر ده کات له رووی سیاسی هه وه، له قونای گۆرینی سیستمی سیاسی و جیگه ربوون له سه ره ئه سیستمه سیاسی هه نوویه.

راسته له دهستوردا به روونی باس له سیستمی سیاسی عیراق

عه قلیه تی خه لک و سیاسیه کانیش له عیراق به گشتی تانیستا ریز گرتن له مافه کانی مروّف ههزم ناکن

ده کات که کۆماری پهرله مانی دیموکراتیه، به لام تانیستاش جار جار هه ندیک هیزی سیاسی باس له سیستمی حوکمی سه رۆکایه تی و داوای هه لوه شان هه وه سیستمی پهرله مانی ده کهن، له به ره ئه مه و چه ندین مۆکاری تری سیاسی به ره وه هه ندیه کانی ئه وه هیزه سیاسیانه، ناکۆکی و ململانیکان به ره وه وامه و ئه وه ش بو هه ته

نازانم تا چه ند زانیاری نه ته وه یه کگرتیه کانه راسته، به لام ده توانم بلیم کهوا ئه م کۆمسیونه (کۆمسیونی بالای سه ره به خۆی مافی مروّف) دوا دامه زاندنی ده توانیت ئۆفیس خۆی له هه ری م کوردستان بکاته وه کاری خۆی بکات. له ئیستاشه وه ناتوانین هه لسه نگانن بۆ کاری کۆمسیونیک بکه ین که هیشتا دامه نزاره .

دهستور: له گهل ئه وهی تیه ئه ندامی پهرله مانی عیراق، به لام ده مه ویت له مه ره ئایه دی مافی مافی مروّف له عیراق به گشتی هه ری م کوردستان به رس که ناخو خۆینده وه وه تیکه یشتن و تیروانیتان چیه؟

ئه حلام ئه سعده: به دلناییه وه ده لیم به ره وه باشتر ده ورات، عیراق هه ری م کوردستانی وه ک پارچه یه ک له عیراق سیستمه سیاسی هه که دیموکراتی ته وه دویه، پهرله مانی کوردستان و عیراقیش له سه رجهم پیکهاته کانی ناوچه که یان پیکهاتون، بروم وایه هه موو کارو به رنامه کانی هه ردوو حکومهت ده بیته شفاف بیه و خه لکی لیان ئاگادار بیت، پیشیکاری مافی مروّف به ره کهمبونه وه زایی له پهرله مان و میدیاکان زۆربوه، تا وه کو ئه ندامی پهرله مان سه ره به خۆ تریته و له ژیر کاریگه ری و فشاری حزبی دور بیت، ئه وا پهرله مان ئه کتیف تر ده بیته ئیشتوکاره کانه به شارا وه یی نایمیت، دواتر پیشیکاری به کانیش که متر ده بیته وه.

ئه حلام ئه سعده: ئه م کۆمسیونه نای (کۆمسیونی بالای سه ره به خۆی مافی مروّف) ه که به یاسای ژماره ۵۲ سالی ۲۰۰۸ له پهرله مانی عیراقی ده رجوه. له رووی یاسا هه که سایه تی مه عنه وی هه یه و سه ره به خۆ شه. له رووی دارایی هه وه ده که ویت ژیر چاودیری پهرله مانی عیراق هه، واته له پهرله مان هه چاودیری ئه وه ده زگایه ده کرت. ئۆفیس سه ره کی کۆمسیونی بالای سه ره به خۆی مافی مروّف له به غدا ده بیته، به لام ده بیته لق له ته واوی پارێزگاکانی عیراق به هه ری م کوردستان هه وه بکاته وه.

دهستور: ده کورتی له خولی داهاتوی پهرله مان و حکومه تی عیراق، گرتگی زیاتر به مافی مروّف ده ریت و پرۆزه یاساکانی مافی

مروّف له هه ری م به غداش هه لوستیان موحرجه، له به ره وهی ناتوانن ناشکرت باس له پیشیکاری به کانی مافی مروّف بکه ن که له لایه ن کار به ده ستان یان ده زگاکانی ده وه ته وه ئه نجامه درین، چونکه ئه وه وهزاره ته خۆی شه به شیکه له وه حکومه ته، بۆیه ئیمه له گهل دامه زاندن و کارکردنی کۆمسیونی بالای سه ره به خۆی مافی مروّف بۆ قونای داهاتوی عیراق کوردستان.

دهستور: باس له پیکهاتی کۆمسیونی بالای سه ره به خۆی مافی مروّف کرد، رۆلی ئه وه کۆمسیونه چی ده بیته، ئایا ئه وه کۆمسیونه ده توانیت له سه رتاسه ری عیراقدا کاربکات به هه ری م کوردستانی هه وه؟

ئه حلام ئه سعده: ئه م کۆمسیونه نای (کۆمسیونی بالای سه ره به خۆی مافی مروّف) ه که به یاسای ژماره ۵۲ سالی ۲۰۰۸ له پهرله مانی عیراقی ده رجوه. له رووی یاسا هه که سایه تی مه عنه وی هه یه و سه ره به خۆ شه. له رووی دارایی هه وه ده که ویت ژیر چاودیری پهرله مانی عیراق هه، واته له پهرله مان هه چاودیری ئه وه ده زگایه ده کرت. ئۆفیس سه ره کی کۆمسیونی بالای سه ره به خۆی مافی مروّف له به غدا ده بیته، به لام ده بیته لق له ته واوی پارێزگاکانی عیراق به هه ری م کوردستان هه وه بکاته وه.

دهستور: ده کورتی له خولی داهاتوی پهرله مان و حکومه تی عیراق، گرتگی زیاتر به مافی مروّف ده ریت و پرۆزه یاساکانی مافی

مافی مروّف له هه ری م به غداش هه لوستیان موحرجه، له به ره وهی ناتوانن ناشکرت باس له پیشیکاری به کانی مافی مروّف بکه ن که له لایه ن کار به ده ستان یان ده زگاکانی ده وه ته وه ئه نجامه درین، چونکه ئه وه وهزاره ته خۆی شه به شیکه له وه حکومه ته، بۆیه ئیمه له گهل دامه زاندن و کارکردنی کۆمسیونی بالای سه ره به خۆی مافی مروّف بۆ قونای داهاتوی عیراق کوردستان.

دهستور: باس له پیکهاتی کۆمسیونی بالای سه ره به خۆی مافی مروّف کرد، رۆلی ئه وه کۆمسیونه چی ده بیته، ئایا ئه وه کۆمسیونه ده توانیت له سه رتاسه ری عیراقدا کاربکات به هه ری م کوردستانی هه وه؟

ئه حلام ئه سعده: ئه م کۆمسیونه نای (کۆمسیونی بالای سه ره به خۆی مافی مروّف) ه که به یاسای ژماره ۵۲ سالی ۲۰۰۸ له پهرله مانی عیراقی ده رجوه. له رووی یاسا هه که سایه تی مه عنه وی هه یه و سه ره به خۆ شه. له رووی دارایی هه وه ده که ویت ژیر چاودیری پهرله مانی عیراق هه، واته له پهرله مان هه چاودیری ئه وه ده زگایه ده کرت. ئۆفیس سه ره کی کۆمسیونی بالای سه ره به خۆی مافی مروّف له به غدا ده بیته، به لام ده بیته لق له ته واوی پارێزگاکانی عیراق به هه ری م کوردستان هه وه بکاته وه.

دهستور: ده کورتی له خولی داهاتوی پهرله مان و حکومه تی عیراق، گرتگی زیاتر به مافی مروّف ده ریت و پرۆزه یاساکانی مافی

هه لوستی، له مانه کۆمسیونی بالای سه ره به خۆی مافی مروّف، جگه له وهی که گرتته سیاسی به کانی نیو پارته سیاسی به کانه که رهنگیاندا وه ته وه، له کوله پهرله مانی به تابه تی وه کاری پهرله مان و پهرله مان تاره کانیش به گشتی.

ئه مه وه کو رۆلی ته شریعی پهرله مان، به لام وه کو رۆلی چاودیری، دپاره که وا پهرله مان به مدوایه رۆلی باشی هه بووه، به یانگه یشتکردنی وه زیه ره کانه، وه کو وه زیه ری بازگانی عیراق و لیتسه نده وهی متما نه و دادگایه کردنی، هه وه ها بانگه یشتکردنی وه زیه ری کاره با و سه رۆکی کۆمسیونی بالای هه لپه زاردنه کانه، له گهل ئه مانه شدا هیشتا هه ندیک هیزی سیاسی فشار ده خه نه سه ره پهرله مان و ریکا ناده ن رۆلی چاودیری به شتیه یه کی باشتر ببینن، ههروهک چۆن هه لدار و به واژۆی زیاتر له ۱۵۰ ئه ندام پهرله مان که وه زیه ری نه وتی عیراق بانگه یشتی پهرله مان بکرت و تانیستاش هه وه که به ره وه امه، به لام ریکا مان لیده گرتی، به هه مان شتیه سه به رته به وه زیه ری گواسته وه له حکومه تی عیراقدا.

بو هه ردوو وهزاره تی مافی مروّفیش له هه ولێرو به غدا، پیموایه هه ردوو کیان زیادهن وه ده بیته له کابینه ی نوێی هه ردوو حکومه تدا ئه وه دوو وهزاره ته نه مینته وه، چونکه به راستی وهزاره تی مافی

عیراق و کوردستان پابهندی په یماننامه ی سیداو نین

له ژیر سیبه ری په یماننامه ی (سیداو) دا ژنای عیراق و کوردستان راپورت بو نه ته وه یه کگرتو وه کانه ئاماده ده کهن

تا وه کو بزانی چه ند له یاسایانه له به ره وه هه ندی چاککردنی دۆخی ژن رهنگی دا وه ته وه تا چه ند تانیویه تی به رگری له ژنان بکات و پینش به توندوتیژی بگری له ناوچه که به به راورد به ده وله تی عیراق. کاری ئیمه ئه وه یه که به هه ماهه نگی ریکخواه کوردستانی عیراق راپورتیک شیکاری هاوشیه ئاماده یه یه ن تا وه کو دۆخی ژنای عیراقی به کوردستانی هه وه بکاته روو.

روهی ژن سۆزان عارف روهوشی ژنای کوردستانی به باشتر وه سف کرد به به راورد له گهل ژنای عیراق، به لام ئه وه یه نه شارده وه "دیسان ناتوانن بلین ئه وه ده سته و تانه مان له ئاست توحاتی ئیمه یه، ئیمه ش هه ره ره وه ام ده بین له کارکردنه مان تا وه کو بگه ین به یه کسانیه ی که مه به سته مانه له تارک و ماف، هه ندی حاله ت له کوردستان به پیی تپه ربوونی رۆزگارو پینشکوتنی سه رده م هاو ته بوون که له به ره وه هه ندی ژنایه بۆنموونه ژن بۆی نه بوو پینشتر ناسنامه بۆمندا لی ده ریکات که له پیاویکی بیانیه، به لام ئه مرۆ بۆی هه یه، ههروه ها سه هه رکردنی ژنان به ته نه ا بۆده ره وه ی ولات بۆته شتیکی ژن تاسایی، ئه مانه به وه ی په یماننامه ی سیداو نه هاو ته ته بوون، به لکو ئه وه زه رو وه تی رۆزگار هه یه کسانیه ده چه سپین، زه رو وه تی رۆزگارو پیدایسته کانی یاسا ده چه سپین له به ره وه یاسا مرویه تی هه یه بۆ گۆران به پیی سه رده م، ئیستا له کوردستان هه ندی یاسا هه ن که ماونه ته وه له شوینی خۆیان و نه گۆران و وه یاسای فره ژنی هه ره چه نذکاری جیدی یان بۆی کرد هه رمایه وه، به لام بۆ ئومدین له وهی له قونایکی دیکه دا هه وه کانه چرپه کینه وه بۆنه هیشتی.

فۆتۆ: ئه رشیفی خۆیندی لیبرال

سیداو .. عیراق و کوردستان ههروه ها ئه وه چالاکه وانه ی بوا ری ژنان، ئامازه ی به وه شدا که "عیراق کاتی واژوو ئه م په یماننامه یی کردووه، واته ئه وه به راوردیه ی ئیدا شیکرا وه ته وه که له چه ند به ندی ده ستوری و یاسایه کانی عیراقدا رهنگیدا وه ته وه له ریشه ی خاله کانی په یماننامه ی سیداو که خۆی عیراق دانی پیدانه وه، به پیی ئه ور راپورته هه وه ی کۆمسیونی خاله کانی عیراقی ده ستوری په یماننامه یی که ئه مه ش مایه ی نیکه رانی ژنای عیراق و ئیمه شه."

روهی مینیهی کوردستان له جیهاندا قسه ی له سه ره کرتیت

پینشکه شکردنی راپورتی سیبه ره له سه ره په یماننامه ی سیداو بۆ نه ته وه یه کگرتو وه کانه، که گروپیک له ریکخواه کانی ژنان له به غدا وه سه رانی کوردستانی کردووه، شاندی میوان له ۱۰ ریکخوا ی عیراقی پیکهاتوه بۆ پیکهاتی لیژنه یه که له ریکخواه کانی عیراق و کوردستان تا وه کو راپورتیک شیکاری سه به رته به دۆخی ژن و کیشه کانیان به ریزه که وه بۆ نه ته وه یه کگرتو وه کانه، ئه ور راپورته نیکه ی ۷۰ لاپه ره ی لی ئاماده کرا وه له لایه ن شاندی میوان سه به رته به پیشیکاری به کانی ده ستوری عیراقی بۆ مافه کانی ژنان و به ندو

سه میره حسین له هه ولێر

عیراق و کوردستان پابهندی په یماننامه ی سیداو نین، تا وه کو ئیستا هیچ راپورتیک شیکاریان ناراسته ی نه ته وه یه کگرتو وه کانه نه کردووه، له کاتیکدا دانیان به یه یماننامه یه دا ناوه.

له دای پرۆسه ی ئازادی عیراقه حکومه تی عیراق دانی به په یماننامه ی سیداو دا ناوه، به لام پابه ندی به ندو یاساکانی ئه وه په یماننامه یه به بووه.

په یماننامه ی سیداو ئه م په یماننامه یه کۆکی به نه دکانی دژ به هه موو چۆره توندوتیژیک ده وه سته وه که به رامبه ر به ژنان ئه نجام ده در، ده بی هه ر چوار سالیک راپورتیک شیکاری سه به رته به و توندوتیژانه ی دژ به مینیه به رزیکاته وه بۆ نه ته وه یه کگرتو وه کانه، سه به رته به پیشیکردنی مافی مروّف، ئه وه ده ولتانه سه زای خۆیان وه رگرتن لپینچه وه یان له ئاستدا بکات.

په یماننامه ی سیداو بۆ یه کهم جار له ۱۹۷۹/۱۲/۱۸ بۆ له ناو بردنی هه موو چۆره جودا کاری به که له درێ ره گزی مینیه له ئیوان چه ندین وولاتی به روپی و رۆژا وایی به سترا و ۱۳ ده ولته ی عه ره بی دانی پیدانه وه عیراقیش یه کیکه له وه ده ولتانه.

کۆنگره ی سیبه ره به پیی قسه ی هه لسه رواوان له بواری ریکخواه کانی کۆمه لگه ی مه ده نی و ریکخواه کانی ژنان په یماننامه ی سیداو (CEDAW) له پاش پرۆسه ی ئازادی عیراقه وه هیچ چۆره راپورتیک خۆی سه به رته به و توندوتیژانه ی به رامبه ره گزی مینیه نه نجام ده دره ی له عیراقدا به رن نه کردو ته وه

سه‌دای زمانی عه‌ره‌بی که‌م ده‌بیته‌وه

له‌سه‌روبه‌ندی توندبونی گرژیه‌کان له‌گه‌ل به‌غدا، گه‌نجانی هه‌ریمی کوردستان زمانی عه‌ره‌بی ره‌تده‌که‌نه‌وه

نوسینی نه‌جیبه‌ممه‌د له‌ه‌ولێر شه‌یدا خدر ده‌تسیت ئه‌و زمانه به‌منداڵان بلیته‌وه که‌چوار سال له‌کۆلیژ خویندوویه‌تی. شه‌یدا، ته‌مه‌نی ۲۴ ساله‌وه دره‌جویی تازهی به‌شی زمانی عه‌ره‌بییه له‌زانکۆیه‌کی سه‌ره‌کی هه‌ریمی کوردستانی عێراق، گله‌یی له‌وه ده‌کات خویندن متمانهی لا دروست نه‌کردوه تا به‌زمانی عه‌ره‌بیی رۆژانه‌ قسه‌ بکات. "ته‌نا رێزمان و ته‌ده‌بی عه‌ره‌بیان خویند، شه‌یدا وتی. "بۆچی ده‌بی هۆنراوه‌ی ژبانی شاعریکی عه‌ره‌ب که‌سه‌دان سال له‌مه‌وبه‌ر ژیاوه‌ فێرین؟" "داوی چه‌ندین سال له‌خویندن، ناتوانم به‌عه‌ره‌بی قسه‌ بکه‌م، ده‌ترسم له‌قوتابخانه‌ بکدا وانه بلیمه‌وه که‌قوتابی عه‌ره‌بی لێ بیت." زمانی عه‌ره‌بی دووم زمانه‌ له‌هه‌ریمی کوردستان و زمانی سه‌ره‌کی عێراقیشه، ئه‌و ولاته‌ی که‌کوردیه‌کان تیایدا گه‌وره‌ترین که‌میته‌ن. هه‌رچه‌نده‌ خویندی زمانی عه‌ره‌بی له‌قوتابخانه‌کانی هه‌ریم هه‌شتا به‌ژۆره، ژماره‌ی ئه‌و کوردانه‌ی که‌عه‌ره‌بییه‌کی ره‌وان ده‌زانن ژۆر به‌خه‌ریایی که‌مه‌ده‌بیته‌وه. ئه‌و کوردانه‌ی عه‌ره‌بی ده‌زانن زیاتر له‌نه‌وه‌ی کۆن، به‌ده‌ستبێژیه سیاسییه‌کانی ئیستانشه‌وه که‌پیش دروستبوونی هه‌ریمه‌ نیچه سه‌ره‌خۆکه‌یان له‌ ۱۹۹۱ چووته‌ته‌ به‌ر خویندن، ژۆریک له‌و کوردانه‌ی ته‌مه‌نیان له‌ ۳۵ سال که‌مه‌تره‌ زمانی عه‌ره‌بی نازانن. پشتگۆی خستنی زمانی عه‌ره‌بی له‌لایه‌ن کورده‌کانه‌وه که‌له‌زیادبووندا به‌هاوکاته‌ له‌گه‌ل پشتگۆی خستنی زمانی

کوردی له‌لایه‌ن عه‌ره‌به‌کانه‌وه که‌له‌میژده‌ سه‌ری هه‌لداوه. قوریانی سیاست فراوانبوونی بۆشایی زمان هاوکاته‌ له‌گه‌ل توندبونی ناوکییه‌کان له‌نیوان سه‌ره‌که‌کانی کوردو عه‌ره‌ب که‌ ویلایه‌ته‌یه‌که‌گرتوه‌کانی ئه‌مریکا به‌گه‌وره‌ترین هه‌ره‌شه‌ی درێزخایه‌ن له‌سه‌ر ئۆقره‌یی عێراق ناوی بردوه. گرژیه‌کانی نیوان هه‌ردوولا له‌وه‌ته‌ی شالاه‌که‌ی ئه‌مریکا له‌ ۲۰۰۲ه‌وه، ئیستا گه‌یشتونه‌ته‌ لوته‌کو و به‌هۆی پلانی حکومه‌تی هه‌ریم بۆ به‌هێزکردنی سه‌هه‌ری خۆی و فراوانکردنی سنووره‌کانی دانوی هه‌ردوولا به‌یه‌که‌وه‌ ناگولیت. له‌ناوچه‌جێناکۆکه‌کاندا که‌که‌وتونه‌ته‌ باشووری خۆناوای هه‌ریمه‌که‌، کۆمه‌لگاکانی عه‌ره‌بو کورد هاوسنوورن. له‌پارێزگای هه‌ینه‌وا که‌به‌کۆکه‌ له‌و پارێزگایه‌ی پیشه‌ریکیان به‌خۆیانه‌وه‌ دیوه، خویندی زمان قالیکی سیاسی وهرگرتوه. سه‌ره‌که‌کانی عه‌ره‌ب له‌و پارێزگایه‌ کورده‌کانیان تۆمه‌تبار کردوه به‌وه‌ی کلتوری خۆیان به‌سه‌رکه‌میته‌ نه‌ته‌وا به‌تییه‌کانی تر ده‌سه‌پێژن تا خواستی خۆیان بۆ پارێزگاکه‌ به‌هێزتر بکه‌ن، سه‌ره‌که‌کانی کورد ئه‌میان ره‌تکردۆته‌وه‌ ده‌لین ده‌یان‌ه‌وی ته‌نها سیاسته‌کانی رێمی سهدام حوسین پێچه‌وانه‌ بکۆکه‌وه‌ که‌کلتوری کورده‌کانی دایله‌ساندبو و رێگای نه‌ده‌دا زمانه‌که‌یان له‌پارێزگاکه‌ بخویندریت. خه‌سۆ گۆران، به‌هریسیکی بالای کورده، له‌سه‌ردانیکی به‌م داییه‌ی بۆ شارۆچکه‌ی به‌عشقیه‌ له‌پارێزگاکه‌ داوی کرد گرنگی زیاتر به‌وتنه‌وه‌ی زمانی کوردی بدیت. "کورده‌کان یان هه‌ر نه‌ته‌وه‌یه‌کی

فرید ته‌سه‌سه‌رد، به‌هریسی سه‌نته‌ری کوردستانه‌ بۆ لێکۆلینه‌وه‌ ستراتیژییه‌کان، له‌گه‌ل هه‌ردی هاوڕابو و وتی سه‌ره‌که‌کانی داهااتوی هه‌ریمه‌که‌ ده‌بی له‌عه‌ره‌بیدا زمان پاراو بن ئه‌گه‌ر بیانه‌وی نوینه‌رایه‌تی به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی کورد له‌به‌غدا بکه‌ن، ئه‌و وتی گه‌نجانی کورد چیت به‌عه‌ره‌بی قسه‌ناکه‌ن، چونکه "ئیکه‌لبوونیان له‌گه‌ل به‌شه‌کانی تری عه‌ره‌بی عێراق که‌مه‌تره." سه‌رۆکی ئیستای عێراق و وه‌زیری دهره‌وه‌ و جیگرێ پێشوی سه‌رۆکی وه‌زیران هه‌میوان کوردن و له‌عه‌ره‌بیدا زمانپاراون. کوتله‌ی کوردی له‌په‌رله‌مانی عێراق به‌وه‌ بناویناگه‌ که‌زیاد له‌کیشی خۆی ده‌سه‌لاتی هه‌یه‌و له‌نیو هاوپیانه‌ی عه‌ره‌به‌کاندا بریاری یه‌کلکه‌ره‌وه‌ی به‌ده‌سته‌وه‌یه. عه‌دوللا قره‌گی، ته‌مه‌نی ۶۰ ساله‌و نوسه‌ر و رۆژنامه‌نوس و ژژنامه‌ی رووداوه، وتی عه‌ره‌بییه‌که‌ی له‌ریزی سوپای عێراقیدا کامل کردوه، دواتر ژنکی عه‌ره‌بی هه‌یناوه، ئه‌و ده‌لیت خه‌زه‌تی سه‌ریازی و خه‌زانداری تیکه‌ل یارمه‌تی ژۆریک له‌کوردیه‌کانی جیلی ئه‌ویان داوه‌ فێری عه‌ره‌بی بین. له‌ماوه‌ی نیوان راپه‌ڕینه‌ی ۱۹۹۱ کورده‌کان و شالاه‌که‌ی ئه‌مریکا له‌ ۲۰۰۲دا، ئه‌و سێ پارێزگایه‌ی هه‌ریمی کوردستان پێک ده‌هێنن سه‌ره‌ستییه‌کی کاربهریان له‌عێراق به‌ده‌سته‌ینا، له‌قوتابخانه‌کان و نوسه‌رینه‌کاندا، کورده‌کان پێتاسه‌ی خۆیان بووژانده‌وه‌ داوی ده‌یان سال له‌سه‌رکوت کردنیان له‌لایه‌ن به‌عسییه‌کان له‌ریی گۆرینی زمانه‌که‌یان به‌عه‌ره‌بی، "له‌داوی راپه‌ڕینه‌که‌ی ۱۹۹۱، کورده‌کان خۆیان به‌سه‌ریه‌خۆ زانی،" قره‌گی وتی، "ئیتیر به‌لایانه‌وه‌ پێویست نه‌بوو

جیبه‌جی ده‌کریت" عه‌دولرهمان وتی، هه‌روه‌ها ئه‌وه‌شی وت که‌که‌م و کوری خویندنی قوتابخانه به‌ته‌نا هۆکار نییه‌ بۆ دابه‌زینی زمانی عه‌ره‌بی، تیکه‌لاویسی کۆمه‌لایه‌تیش زۆلی خۆی هه‌یه. "فێربوونی زمانیک سهرانسه‌ر به‌ند نییه‌ به‌خویندنه‌وه" ئه‌و وتی، "پیش راپه‌ڕین، به‌رنامه‌کانی ته‌له‌فزیۆن و رادپۆ به‌زۆری به‌عه‌ره‌بی بوون، بۆیه خه‌لکه‌که‌ ده‌وابه‌ فێری عه‌ره‌بی بن تا لێیان تێبگه‌ن." هه‌ردی، لێکۆلهره‌وه‌ سیاسییه‌که‌، ئه‌ویش وتی شتیکی ره‌وا نییه‌ که‌سه‌رکۆنه‌ی سیستمی په‌روه‌رده‌یی بکریته‌ به‌هۆی کیشیه‌که‌وه‌ که‌ره‌گ و ریشه‌ی له‌بێباکی تاکه‌کانه‌وه سه‌رچاوه‌یان گرتوه. "ئه‌وه‌ی نوێ هه‌ست به‌پێویستی فێربوونی زمانی عه‌ره‌بی ناکات، هه‌چ په‌یوه‌ندییه‌کی به‌مه‌نه‌جی خویندنه‌وه‌ نییه‌" هه‌ردی وتی، ئاماژه‌ی بۆ ئه‌وه‌ش کرد که‌نه‌وه‌ی کۆن توانی فێری زمانی عه‌ره‌بی بیه‌ت به‌کاره‌ینیانی هه‌مان کتێبه‌کانی پڕۆگرامی خویندن. زمانی ئینگلیزی له‌سه‌ره‌دا به‌هه‌م‌چ هه‌م‌چ سه‌له‌ی داویدا خویندی زمانی عه‌ره‌بی بووژانه‌وه‌یه‌کی که‌می به‌خۆیه‌وه‌ دیوه‌ له‌هه‌ریمی کوردستاندا، قوتابخانه‌ی عه‌ره‌بی کراوه‌ته‌وه‌ تا خه‌لکانی به‌شه‌کانی تری عێراق که‌به‌هۆی توندوتیژییه‌وه‌ ئاواره‌ بوونه‌ له‌خۆ بگرن، ژۆریه‌ی ئه‌م ئاواره‌ عه‌ره‌بن یان به‌ره‌چه‌له‌ک کورده‌ن، به‌لام زمانی عه‌ره‌بی زمانی یه‌که‌میانه‌ به‌پێی زانیارییه‌کانی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان، له‌ئیستادا له‌کۆی ۲۱،۶۳۵ قوتابخانه‌ی هه‌ریمه‌که‌ خویندی له‌ ۴۴ یاندا به‌عه‌ره‌بییه. له‌گه‌ل ئه‌وه‌شه‌دا، ژۆریه‌ی ئه‌و

نه‌جیبه‌ممه‌د رۆژنامه‌نوسکی رامینراوی IWPR له‌هه‌ولێر

دایکی عوده‌ی له‌سلیمانی ده‌ست ده‌گریته‌وه

“ژۆریک له‌که‌سانی به‌رپرس و ناوداریش بۆ زانینی ئاینده‌یان ده‌هاتنه‌ لام”

فهرهاد قادر له‌سلیمانی دایکی عوده‌ی ده‌ستگرتنه‌وه‌ و قاوه‌گرتنه‌وه‌ به‌باشترین پیشه‌ ده‌زانیت له‌سلیمانی، داوی ئه‌وه‌ی پاره‌یه‌کی ژۆر کۆده‌کاته‌وه‌ له‌لایه‌ن پۆلیسه‌وه‌ ده‌سگیر ده‌کریت. ئوم عوده‌ی نازنایوی ئه‌و ژنه‌ عه‌ره‌به‌ ته‌مه‌نی ۳۰ ساله‌ی که‌ماوه‌ی (۴) سال ده‌بیت له‌سلیمانی کاری ده‌ستگرتنه‌وه‌و خویندنه‌وه‌ی ده‌ست ده‌کات. کاتیک داوامان لیکرد دیمانیه‌کی رۆژنامه‌وانی له‌گه‌لدا بکه‌نی وتی تاوه‌کو "ده‌ستت بۆ نه‌گه‌رمه‌وه‌ قسه‌ ناکه‌م" به‌رامبه‌ر به‌ بزیک پاره‌ قایل بوو، به‌لام وتی "من پاره‌که‌ به‌به‌لاش وهرناگرم ده‌ستت بۆ ده‌گره‌مه‌وه".

باروئوخه‌ی عێراقی گرتیوه‌وه‌، به‌وه‌یه‌ بریارماندا بچینه‌ به‌غدا، چونکه‌ له‌وێ کس نه‌یده‌ناسین و پاش سالیک به‌سه‌ر مرده‌ی باوکم، من و دایکم و خوشکیکم چوینه‌ به‌غدا، ماوه‌ی چه‌ند رۆژیک له‌ئوتیل بووین تا دواتر دایکم داوایکرد له‌خاوه‌ن ئوتیله‌که‌ کاریکمان بۆ بدۆزێته‌وه‌ و ئه‌ویش قایل بوو له‌نه‌هۆی سه‌ره‌وه‌ی ئوتیله‌که‌ ژۆریکمان بدات و کاری پاکردنه‌وه‌ی ئوتیله‌که‌ بکه‌ن، پاش ماوه‌یه‌ک دایکم ده‌چوه‌ بازارو کاری ده‌ستگرتنه‌وه‌ی ده‌کرد و ئیواران بزیک پاره‌ی باشی ده‌هه‌یناوه‌ تا که‌مێک پاره‌مان پێکه‌وه‌ناو دواتر بریارماندا خانویه‌که‌ بکه‌ری بگرین.

ئوم عوده‌ی

ده‌ستمناکرد به‌و کاره‌و ته‌نانه‌ت له‌سه‌ره‌وه‌ی به‌غداش ده‌هاتنه‌ لامان". به‌ ده‌ستگرتنه‌وه‌ شووی کرد ئوم عوده‌ی به‌هۆی کاره‌که‌یه‌وه‌ خه‌لکی زۆری ناسی تا له‌لایه‌ن یه‌کێک له‌دراوسیکانیانه‌وه‌ داوا لیکرا شوو به‌خه‌زیکیان بکات، ئوم عوده‌ی سه‌بارته‌ به‌شوکرده‌که‌ی ده‌لیت ژنکی دراوسیمان که‌ژۆرجار موشته‌ری ده‌ستگرتنه‌وه‌ی بوو ده‌هه‌یناوه‌ داوا لیککردم شوو به‌پیاویکی ناساویان بکه‌م پێیوتم ژنه‌که‌ی مرده‌و مندالی نییه‌ و ژۆر

کوردشینه‌کان ژۆر باشه‌و خه‌لکی پاره‌ی باش ده‌دن، وتی "مالی خوشکیکم له‌سلیمانی ئاواره‌ن و به‌هۆی ئه‌و کاره‌وه‌ ئیستا ژانیان ژۆر باشه‌و که‌سه‌یش نایانناسیت و گه‌ر ده‌وتیت بچیت پێیده‌لیم هاوکاریت بکات. ئوم عوده‌ی دێته‌ سلیمانی و له‌گه‌ل ئاواره‌کاندا ده‌ژیاو له‌ریگای ژنیکه‌وه‌ ده‌ست به‌ده‌ستگرتنه‌وه‌ ده‌کات، ئوم عوده‌ی سه‌بارته‌ به‌خۆیه‌تی کارکردنی له‌سلیمانی ده‌لیت، سه‌ره‌تا ده‌چومه‌ گه‌راجیه‌کان بۆ ده‌ستگرتنه‌وه‌و رۆژانه‌ ده‌متوانی پاره‌یه‌کی باش په‌یدا بکه‌م، ماوه‌ی دوو سالیک به‌رده‌وام بووم و پاره‌یه‌کی باش په‌یدا کردو خانویه‌که‌م بکه‌ری گرتو له‌گه‌ل ژنکی تری هاوڕی چوینه‌ ئه‌و خانوه‌وه.

که‌سانی به‌رپرس ده‌هاتنه‌ لام

ئوم عوده‌ی ئاماژه‌ی به‌وه‌دا "به‌ده‌ر له‌خه‌لکی ئاسایی ژۆریک له‌که‌سانی به‌رپرس و ناوداریش بۆ زانینی ئاینده‌یان و چاره‌سه‌رکردنی کیشه‌کانیان ده‌هاتنه‌ لام".

ئوم عوده‌ی ده‌ستگیر ده‌کریت باشبوونی بازاری ئوم عوده‌ی له‌سلیمانی به‌خۆریک ده‌بیت که‌ چه‌ندین کچه‌ی ژنی تری عه‌ره‌ب ده‌هه‌ینته‌ لای خۆی و پاره‌یان پێ په‌یاده‌کات، ئوم عوده‌ی ده‌لیت

نه‌جیبه‌ممه‌د رۆژنامه‌نوسکی رامینراوی IWPR له‌هه‌ولێر

ژنان روو له مه له کردن ده کهن

“له ماوهی ۵ مانگدا (۷۰) ژن فیږی مه له کردن بوون”

◆ شنډ عه بدوللا له سلیمانې

بؤ فیږیوونې زیاتری ره گزې مټیبه به مه له وانی چنډ قوتابخانه یه کی تایبته و خولی فیږیوون کراوه ته وه، ته نها له ماوهی پینچ مانگدا (۷۰) ژن به ته واری فیږی مه له کردن بوون. کچان و ژنانی کوردستان روو له خوله کانی فیږیوونې مه له وانی ده کهن و ریږه ی ژنانی مه له وانیښ له زیادبووندا، مه له وانی به مافیکی ناسایی خویان ده زانن. به به راورد به سالانی رابردو ژنان زیاتر روو له مه له وانیگه کان ده کهن به بی جیوازی ته من، بؤ فیږیوونې مه له وانی. “به شداری خولی فیږیوونې مه له وانی

کردووه، ژور به باشی فیږیوونو مه توانم له قولایی دوو مه تر زیاتر مه له بکه م. “ناره ژوو شو ناوه خوزراوه بوو که ژنیکی مه له وانی له جیاتی ناوی خوی به کاریه پناو پیسی خوش نه بوو ناوی خوی بلاویکه پینه وه. ناره ژوو وتی “سهره تا ژور ده ترسام که چومه ناو ناوه که هه ستم به شتیکی ژور نامؤ کرد، وام ده زانی نیستا ده خنکیم و کوتایی به ژیانم دیت، به لام ورده ورده راهام و نیستا مه له وانیکی باشم” ژور به ی شو ژن و کچانه کی ده چن بؤ مه له وانیگه بؤ ناسوده بوونی لایه نی دهروونی و جه سته ییه. شوخان یه کیکی تر له و کچانه کی

فیږی مه له کردن بووه وتی “یه که م جار بوو که چومه مه له وانیگه، ژورم لا سیر بوو ژنان به جلی مه له کردن دین و ده چن! له گهل هاوریکه که شو مه له وانی ده زانی پیم وت که من ناتوانم شو جلانه له بهر بکه م، عیبه و کاریکی جوان نیه هاوریکه م ژور به هیمنی تیگه یاندم که ته نها بؤ ژنانه و ناساییه”. شوخان وتی “بروات هه بیته تا گیشتمه ناو ناوه گهل خاولیه کم هه ر به خومدا دابوو شهرم ده کرد”. مه له وانیگه ته وار، یه کیکه له شوپنانه کی که تایبته به ژنان، له مه له وانیگه یدا له ماوهی ۱۰ پوژدا کچان و ژنان فیږی مه له کردن ده بن، له به رابه ردا (۱۲۰۰۰) دینار له هه ر

به شداریوویه که ورده گرن. سهیران عوسمان محمده سکرتری یه کیکی مه له وانی سلیمانې و راهینه ری بوری مه له وانی ماوهی ۱۵ ساله مه له وانی چن دین ژنی فیږی مه له کردن کردووه، ناماژهی به ودا به یارمه تی یه کیکی مه له وانی یانه کانی هه موو کوردستان و عیراق له ده ریاجه ی دوکان چالاکي خومان به سهرکه وتوویی ته انجام داوه. سکرتری یه کیکی مه له وانی سلیمانې وتی له ۱/۶ی شم سالدا خویندنه یه کی مه له وانیمان کردووه به ناوی خویندنه کی نوکان که سهر به مه له وانیگه ی سالمه. بؤ زیاترونه کورده وه ی شم قوتابخانه یه قه لاج محمده فرهج

سه رژیکی یه کیکی مه له وانی سلیمانې وتی “قوتابخانه ی نوکان ماوهی ۵ مانگه کراوه ته وه بؤ کچان و کورانی ته من ۶-۱۲ سال، سهره تا فیږی مه له وانیان ده کهن و دواتر تاقیکردنه و هیان پی ده کهن، که ده بیته ۱۰-۱۲ مه تر بتوانیت له ناو ناودا بروات، گهر نه پتوانی شو له تاقیکردنه ودا ده رناجیت”. محمده فرهج روونی کورده وه له ماوهی پینچ مانگدا ۱۰۰ قوتایی بؤ فیږیوون هاتوون که ۶۰ قوتاییان له تاقیکردنه ودا ده رچوون، ده بیته شو ووش بزانی که شم مه له وانیگه یه بی به رابه ره واته “به خوزایی یه نامانجان شو وه یه بگنه ناستی مه له کردن له کوردستان و عیراق،

به رنامه یه که بؤ فیږیوون و به پیی میکانیزمی مه له و شاره زابوونی ناو له ناستیکی باشدا. سهیران ناماژهی به وه شددا له نیستاشدا داوامان له نه چومه نی شاره وانی کردووه که له پارکی نازادی شوینی مه له وانیگه یه کمان بؤ دابین بکه ن، به خوشحالیه وه داواکهیان په سهند کردین و داوا ده کهن لایه نه په یوه نندیره کان یارمه تیمان بدن بؤ دروستکردنی شو و مه له وانیگه یه، دوو قوتابخانه ی گه وره شمان کردو ته وه بؤ ژنان و سپاوان، که شو وانیښ هه روو مه له وانیگه ی “ته وارو توده یه”. له ماوهی پینچ مانگ کارکردنی مه له وانیگه ی ته وار ۷۰ ژن فیږی مه له کردن بوون له قولایی دوو مه تر زیاتر. شو ژنانه شی که دین بؤ شم مه له وانیگه یه ده بیته خاولی و سابوون شامپو جلی مه له یان پی بیت، پیش شو مه له بکه ن ده بیته پاک خویان بشون و جلی ژیره وه دابکه نن و جلی مه له له بهر بکه ن، دوی هاتنه دهروه ش ده بیته دیسان خویان بشون. راهینه ره که ی مه له وانیگه ی ته وار وتی “شم ریږه یه ش هه نکاویکی باشه که ژنان بتوانن شو ریچکه یه بشکیکن و هه موو شتیکی لایان عیب نه بیته”. **تیپینی: ناوی ناره ژوو و شوخان خوزراوه.**

“مافیاکان” ی جار ان راپه کانی نیستان

گروپیکی راپ گورانی هه سهن زیره ک به شیوهی راپ به ره هه مدهینن

◆ سهره سست سالی له سلیمانې

شو گروپه بچوکانه کی که له چنډ کورو کچیک پیکهاتبوون و به “مافیا” ناوده پزان، نیستا ناههنگه کاننیان قهره بلخ بووه به تایبته کوربان و کچان چاوه ری نی ناههنگه کاننیان و لاسایی شوپانو جلو به رگه کاننیان ده کهن وه.

له وتنی ووشه کان و موسیقاو جوله ی جه سته به تایبته هه روو ده سته کان، ژوریک له ناماژه کانی توره ییو ناره زایه تیپیان تیدا ده رده که ویت. رهوا جه مال له گروپي (LS) نیل نیس ماوهی چومر ساله بؤ ته راپه ر، ناماژهی به ودا سهره تا گروپه که یان کاری له سهر ستایی ناره زایی ده برین و ره خن گرتن له ده سه لاتو که موکوریه کان کردووه، به لام نیستا شوپانازی کاربان گوراه بؤ و شیارکردنه وه ی خه ک بؤ خزمته که یانډن به کومگا. رهوا وتی “هول ده ده سین هونه ره که مان تیکه لی سیاست نه که پو شو و بوشایی له نیوان خه لک و ده سه لاتدایه که م بکه پنه وه”. له گهل شو شوپانازه ره خنه یو ناره زایه تیپه ی گورانی راپ، شوپانازیکی تری کومیدی و خوشی به خشی هه یه که نامانجیان شادی به خشی به هه وادارانی هونه ری راپ. بینه ر له گروپي سکای که له سالی ۲۰۰۶ سلیمانې دامه زراوه وتی ستاییلی گروپه که مان پییده و تریت (دیرتی ساون) که ستاییلی کومیدی و خوشی به خشه “نامانج له هونه ره که ی نیمه شادی به خشی به گهنج”. گروپه که ی بینه ر خه ریکی

پروژه یه کی نوین که برینته له تیکه لکردنی گورانی فولکلوری کورده ی به گورانی راپ. بینه ر وتی “شتیکی ژور جواوه راپ له گهل فولکلوردا تیکه ل بکریت، له به رنامه ماندا یه کلیپیک بؤ گورانیکی حه سهن زیره ک بکه ین به راپ و گورانی کورده ی هه رچهنده ناماریکی ته وار له به رده سته نیبه ده براره ی ژماره ی گروپه کانی راپ و دانس له کوردستاندا، به لام ژوربوونی چالاکیه کان و ده رکه وتنی شو ژماره ژورده ی راپه ره کان ناماژه

به زیادبوونی گروپه کانی راپ ده کهن. نیستا له ژوربه ی شارو چوکه کانی کوردستان، چن دین گروپي راپ و دانس هه یه که ژماره یان ده گاته نزیکه ی ۵۰ گروپ. دی جه ی خوشحاله به وه ی له به رنامه یه کی ته له فیونیدا له گهل سی جه ی هاورپی ۸۰۰ هه شت هزار کورته نامه یان بؤ هاتووه، شم هه ش به سه رکه وتن دادنه نیت به سه ر شو و “تانه و ته سه ر” هه که پیشتر ناراسته یان ده کرد. گروپه که ی دی جه ی تانیستا ۱۱ شاهنگو کونسرتیان سازداوه. دی جه ی ناماژهی به ودا سهره تا ۴۰۰ که س ناماده ده بوون له شاهنگه کانماندا، به لام له وادرتین کارماندا ۱۲۰۰ که س به شداریبوون. هوزان راهینه ری گروپي سکای وتی “هونه ری گورانی راپ له که شه سه ن نیکي به رچاودایه، روظانه هه وادارانی له زیادبووندان”. به راورد به سالانی رابردو له

نیستادا کچانیښ به شداریه کی زیاتر ده کهن له گروپه کاند. هه ژان ناسؤ کچنکی ۱۷ ساله له گروپي راپی هه ل ووتی “پیشتر ژورم هه زه کرد به شداری گروپه کانی راپ و دانس بکه م و به خوشحالیه وه که ماله وه هاندهرمن”. ده براره ی ژوربوونی گروپه کانی راپ راپوچوونی جیوازه هه یه. رهوا پیویایه هاتنه وه ی ژماره یه کی ژور له کوردانی شو روپا کاریگری له سه ر گه شه کردنی راپ هه بووه “چونکه شو مان له گهل کلتوری شو روپي ژیاون و کچان و کورانیان شم هونه ره یان په سهند کردوه”. دی جه ی، راپه کی جیوازتری هه یه شو ده لیت “کاتیک گه جان و هه زه کاران به شداری شاهنگه کان ده بن و هه وادارانی کچ ده بینه که به عه شقه وه به شدارده بن وای له که نه کچان کردووه بینه راپه رو

گه نجاننه کی کار بؤ زیندوکردنه وه ی هونه ری کورده ی ده کهن ژور که من به به راورد به ریږه ژوره ی راپ”. سه لاجه ره ش به ریږه به ری سه نته ره رو شنبیره گان و تیبه هونه ری کانی سلیمانې له وه زاره تی رو شنبیری ناماژهی بؤ شو وکرده شم که هه موو گروپه هونه ری کان له خوبرگیت. شو و به برسه ی وه زاره تی رو شنبیری وتی “تانیستا هه گروپيکی راپ په یوه ندی پیوه نه کردوون و هه ر گروپیک په یوه ندمان پیوه بکات ناماده ی هاوکاری کردنیانین به پیی ری نمایه کان. سه لاجه ره ش وتی “راپ ژوربه ی لایه نه کانی هونه ری له خوبرگتوه، نمایشی شانوی و نواندن و موسیقاو ده کی شو هه ی، بؤ یه جیگی خویته ی هاوکاری بکرین”. ده براره ی رو شوینی یاسایی بؤ ری کخته سته وه رو شوینی یاسایی له وه زاره تی رو شنبیری وه، دی جه ی وتی “تا نیستا لایه نیکی حکومی نیه بؤ کورده وه و پشٹیوانی کردنی گروپه کانی راپ”.

هه وادارانی راپ روو له زیاد بوونه

سهربازانی نه مریکی له نیو تله بند و جهنگدا

جهنگي هه له، ريگايه كي راستو دروست

نوسینی: پؤل روجرز

ویلايه ته په ککرتووه کانی نه مریکا، روپو رووی چنن دین کیشی ه کی له که بول له هه رسن ناوچه ی پیښه نگی مملانیگان نه فغانستان و پاکستان و عیراق بډه وه و ریگی ده ریزایوون بریتیه له گزړینی بیکردنه وه کان نه ک به ریزوونه وه و توندوتیښه سهربازیه کانی.

زاراوهی (جهنگی جیهانی دژ تیریز) که ماوه یه کی ژوره له فهره نگی فهرمی ولاته و په ککرتووه کانی نه مریکا ده کار دیت، نه م ده سته واژه یه که وه ک جیگره وهی زاراوهی (جهنگی دريځخایه ن) که تنانته له سه رده می ده سه لاتی جوړج ده لیلو بډشا له به کاره یان وه سته، ده گرتووه، هه روه ها بډ جیگرته وهی که لالی که میک ناروونی ناماژه بډ شه، پنتاگون به ناری (هه لمه ته خیراکانی دهره وهی سنوری) ده گرتووه، به لام نه م بډ ئیداره کی بارک ئوباما ناسانتر بوو بډ دوپاره پیناسه کړنه وهی نه و مملانییانه ی که شویوه گلا بوو وه ک له گزړینی نه و راستیه نادیاپاره ی ئیستا له سه ناوچه ی سه رکی مملانی (نه فغانستان و پاکستان و عیراق) دا هیه.

هیرشه خوکوژی و رځیته هاوکاته کان له به ربه بیانی ۲۸ ی ٹوکتو بهی ۲۰۰۹، بډ سه ن نامانجه مه دهنیه دیاپاره کانی شاری کبول وه ک جیگی و پیښواری میوانه کان له هریمی (بیختار) و میوانخانه ی سترانا، نیشانه ی نه ون که تیکچوونی قولی رهوشی نه منی تنانته که ښسته ناوچه ریگی پایته خت، رووداوه کی بیختار به رمدنی ۱۲ که س دواپی هات که له نیوانیاندیا که س دواپی سه ریه ستاق نه ته وه په ککرتووه کان بوو، بډ یارمه تیدانی چاودنیز کړدن دوپاره بوونه وهی هه لجزار دنه سه رځایه تیه کی ۷ ی توفه مبر، جیکر بوون به رچاودکه ویت.

ته قینه وه ویرانکاریه کانی بازاری پیشاور به هه مان شپوه له ۲۸ ی ٹوکتو بهی وک به بشیک له فراوانبوونی چالاکي یاخیبوونی پاکستان دیت نه ژمار، له و هیرشه دا ۹۰ هاوولایتی کوزران که هاوکات بوو له گه گشتی هیلاری کلینتون وه زیری دهره وهی نه مریکا بډ نه و ولاته بډ کوزراوو زیاتر له ۵۰۰ برینداری لیکه وته وه، نه وهی وه بره ی نیایه وه که توندوتیژی له عیراقدا به شپوه یه کی به ریلو ده منیتیه وه، نه م سه رهای مانه وه به رده وومی توانای یاخی بووه کان

کرده وه خوکوژی به کان له دژي وزارتسی دادی عیراقیو بینا کارگریه کانی به غدادی پایته خت له ۴ ی ٹوکتو بهی ورا که به لاینی که مه وه ۱۵۵ کوزراوو زیاتر له ۵۰۰ برینداری لیکه وته وه، نه وهی وه بره ی نیایه وه که توندوتیژی له عیراقدا به شپوه یه کی به ریلو ده منیتیه وه، نه م سه رهای مانه وه به رده وومی توانای یاخی بووه کان

له لیدانی ناوه ندی ده سه لاندیا. به ریزوونه وهی شه یوله که

له نه فغانستاناندا، نیگه رانی که وره له هیرشه له پره کانی کاپول به بوونی چوار پیشکه و تنی گرنگی بوری ناسایش له ناوچه کانی تریدا به دیده کړیت.

جهنگی که به رده وامه له بلایو بوونه وهی له ناوچه انده که پیشتر ناشتی بالی به سه ردا کیشایو، بډ نمونه بډ یه که مچار و له ماوه ی زیاتر له شه شه دیه دا، هیزه نه لمانییه جیگره کانی هریمی قوندوزی باکووری نه فغانستان روپه رووی پیکدانی راسته قینه بوونه وه، سه رپی بابه ته کانی نیکلوس کولیش راستیتی سنورداری نه لمانییه کانی له روپه روو بوونه وهی جهنگ له نه فغانستان.

زیادبوونی کاریگری هیرشه کان بډ سه ر هیزه دهره کییه کان وای کسردوه که هیزه کانی ولایه ته په ککرتووه کان به ده ست له کوتا نه هاتووی ژماره ی قوربانیه کانه وه بنالیئیت، له ٹوکتو بهی ۲۰۰۹ تائوستا ۶۷ سه ریز کوزران، که له نیوانیاندیا ۷ سه ریز هیه که له ۲۷ ی ٹوکتو بهی له چن هیرشیکي ئالوزدا بډ سه ر ٹوکتو بیلی زریپوشی نه مریکی له هریمی قنده هار روویدا.

ولایه ته په ککرتووه کان، سه ریزه کانی له چوار بنکه ی سه ریزای له هریمی نورستان باکووری خوره لاتی نه فغانستان و هاوسنوری پاکستان پاشه کشه پیکرد، نه و ناوچه انده به شپوه یه کی کاریگر که و ته ژیر دهستی توری تالیبان که له لاین (قاری زیاور رحمان) که به بوونی په یوه ندی نریک له گه له قاعیده ناسراوه، رابه رایه تی ده کرا (بډ نه م سه رپی تالیبان ده ست به سه ر هیرمی نه فغانستاناندا ده گرتی) سه سید سلیم شه هزاد رځنامه ی ناسیا تایمز ۲۸ ی ٹوکتو بهی ۲۰۰۹ بکه.

ته نانه ت ئیستا ش شه وه روونبوته وه که هیزه کانی ولایه ته په ککرتووه کانی نه مریکا هیزه فراوانبوونه کانی نانو هیزه نیوده و له تیه کانی یارمه تیده ری، پاراستی ناشتی (Isaf) روپه رووی به ره له ستی سه ریزای کومه لیک بوونه ته وه که له سه رده رووی ده سه لاتی میلیشیا کانی تالیبان دريځبوونه ته وه، هه ندیک له و گروپانه ی که په یوه ندییه کی پهرش و بلویان له گه له سه رکرده ی توره کاند هیه، نه م سه ر پیکهاتووه له ژماره یه کی زوری میلیشیا ناوخییه کانی که په یوه ندییه کی ژور که میان له گه ل تالیبانا هیه، به لام کارده ک بډ پاراستی بنکه جه ماوه رییه کانی خویان و به ره له ستی کړدن نه وانه ی که به داگریگری بیگانه یان له قه له م ده دن.

هه موو جهنگه کان ناوخیون

له کاریگریه کانی نه م خولیاو ناره زوونه بریتین له روودانی نه گه ری گواسته وهی یاخی بوون بډ یاخی بوونیکي فراوانتر، به م سه تنانته جیکر کړدن زورتری سوپای نه مریکا و هاوپیمانان (هه روه که له دواپیانه دا له لاین بارک ئوباما و راویژکاره کانییه وه گفتوگویان له باره وه کرا) مه ترسی زیادبوونی روپه روو بوونه وه سه ریزیه کانی وه که نه م بوونه و هیان له ده کرت (بډ نه م سه سیری بابه تی (نه فغانستان له یاخی بوونه و بډ یاخی بوون) له ۸ ی ٹوکتو بهی ۲۰۰۸ و ناقابک (Afpak) نه م جهنگی ناتوانریت بریتیه وه ۱۶ ی ٹوکتو بهی ۲۰۰۹ بکه.

هه ندی له کاریگره ده سه سیاسی و سه ریزیه کانی نه مریکا سه ر گوره پانی جهنگ، ده ستیان به دهر برینی بډچوونه کانیان له سه ر گورانکاریه دینامیکی و به رده وامه کان کړد، ماتپ هوه گوره به رپرسی و زارته سی دهره وهی نه مریکا و سه ریزای پیښوی دهریای نه مریکی که تا نه م دواپیه له هریمی زابل جیگر بوو، هوکاره کانی ده ست له کار کیشانه وهی له ۱۰ ی سپیته مبه ری ۲۰۰۹ به ناماژه کړدن به نه م بوونه کانی له دلی کوزینگال و ناوچه کانی تریش روپه رده کاته وه، هه روه که ده گرتیه وه و ده لیت:

(فتری بکه)، چون یاخیبووه کان گه مارو درابوون، درکم به وه نه کړد که گروپیک له م دډله دا هچ په یوه ندییه کانیان له گه ل گروپیک یاخیبووی تردا نیه که دوو کیلومتره لوه ده کاته وه که سه دان و بگره هه زاران له م گروپانه پهرش بوونه ته به نه فغانستاناندا که په یوه ندییه کی که می نایدولژي له نیوان نه وان و تالیبانا هیه، به لام پارو سامانه کانیان بډ به گژدلچوونه وهی بیگانه نه ده ست تیوره دهره کان و پاراستی پیگه و توانا ناوخییه کانیان به کار دینن.

نه و وتی له راستیدا نه مبه منی تووشی شوک کړدوه و من پیماو بو نه مانه گروپی توندرو هی نه ته وه بیت، به لام نه وان خاوه نی پیگه ی جه ماوه رین، من نه م به دډلگه رای نه هه فیشتنی کاریگری هه ندیک له سه رکرده گرنکه کانی میلیشیا کانی، تنانته له وانه شه نه م ژور قورس بیت سه رهای نه وه شه شاره کانی (ئیسلام ناباد، روال پیندی، لهور تائوستا ش ئیداره کی بارک ئوباما بریاری له سه ر نه وهی که نایا جیکر کړدن ژماره ی سه ریزه کانی بډ ۴۰ هه زار هیزی سه ریزای زیاده وه که نه وهی له راپورته کی جه نه پال ستانی ماک کریستال هاتووه، نه داوه، هیشتا نیازی داوختنی نه م بریاره تا به ده سپیته لاتی سه قامگری سیاسی له کابولدا دیاپه.

به هزی دوپاره کړنه وهی هه لجزار دنه سه رځایه تیه کی ۷ ی نؤفه مبرو نه گه ری پیکه یانی حکومتیکي نیشتمانی یان حکومتیکي بارودخی ناکو، به لام ناوه رځی کیشه که ده منیتیه وه که بریتیه له وهی که جیکر کړدن زیاتر ژماره ی سه ریزه کان له بارودخی ئیستادا له وانه یه نه جامی پیچه وانه و تنانته قبولونه وهی ژنگلوی کیشه سه ریزیه کانی لیکه ویتیه وه.

لیره شدا هیلیکي هاوته ریپی نریک به دیده کرت، له گه ل نه و رووداوهی له سنوره کانی پاکستان رووده ده، ده ست پیکردنی هه لمه ته به فراوانه پیشت بریار له سه ر دراوه کانی سوپای پاکستان له ناوچه ی وه زیرستان که له ۱۷ ی ٹوکتو بهی ۲۰۰۹ روویاوه، هه ولک بډ ده ستگرتن به سه ر نه م ناوچه گرنکه داو بډ په کلاکرنه وهی سه رکو تکرندی ده سه لاتی تالیبان، نه م سه ر به هه مان شپوه روپه رووی گروپیکي پاش ریخراوی نژوار بډ ده ستبه سه رداگرتن ده بنه وه که به ره له ستی به ناسان نه نجامدانی چاره سه ری کیشه کان به ریگه چاره ی سه ریزای ده بنه وه، هه لمه ته کانی سوپای پاکستان روپه رووی که می پیداوپستی سه ریزای و توانای خوکوجاندن و ناستی سه ریزه

و که سانی بیانی که هه لگری پیشه وه لوپستی تاراده یه ک جیاو زبوون، به ناهه رمیانه چاویان به یه که ده کوه، نه م هه هوکاریکی به س بوو بډ به ناسانی کړنه نامانجیان له لاین گروپه کانه وه.

زیانه گیانی و سایکولوژیجه کان بوون به هوی لاواکړدن زوری زلی نه ته وه په ککرتووه کان له هه وله کانی بډ سه ریزیکرندی برینه کان و دوروخستنه وهی به رده وامبوونی توندوتیښه کان.

نه م سه بووه هوی زیادبوونی ره گه ریکي دژار بډ سه ر نه و کارو پیشه یه کی که ده پیت نه ته وه په ککرتووه کان زلیکی به رچا و و ستراتیژی له ده ستوره دانه نیوده وه تیه کان له ئیستا داهاتو و بگرتیت (بډ نه م سه بروانه به تیکي له و شویته کی خولیا هه هیزه کان به و ناراسته ی بیت، تنانته نه م سه به هوی به وردی گران بډ تیکشکاندی کارگوزاری نه ته وه په ککرتووه کان و شوانندی چالاکیه کانیان له لاین گروپه یاخیبووه کانه وه دژارتر ده بیت.

هه موو نه مانه ش جهخت له سه ر گوزریکی ترسپنه بډ سه ر نیگه رانییه کانی ولایه ته په ککرتووه کانی نه مریکا و هاوپیمان کانی ده که نه وه (بروانه بابه تی نه م سه ره شید له رځنامه ی national له مانگی ۱۱ له ۱۲ ی سالی ۲۰۰۹ به ناری توپسلی له بلوچستان)، به م سه هیواپه کی کم بډ پشوپه کی ده ست به جی هیه، نه و کیشه کیشمه کی که به نه فیاک له ساله کانی ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ و تنانته له مانگه کانی زستانیشدا به رده وامه، نه م له کاتیکدا نه و ناشتییه کی له عیراقدا چاوه روان ده کرا وادیاپه به ناسانی له ناوده چیت.

ته گه ریگه یه کی له پیشت هیه نه و پشت ده به ستیت به پلانیکی وردی کورت خایه ن دهریاره ژماره ی هیزه کان، به لام به دوپاره هه له سه نگانندی فراوان له لاین ئیداره ی بارک ئوباما وه له سه ر بارودخی که له لاین میلیشیا راسته وه کانی گروپی لپی نیرانیلییه وه هیه له شاری قودس له سپیته مبه ری ۱۹۴۸، ته قانده وهی باره گای نه ته وه په ککرتووه کان له به غداد له مانگی هه شتی ۲۰۰۲ که بووه هوی کوشتنی نوپنه ری نه ته وه په ککرتووه کان سیرجیو دیمیلور و ۲۱ که سی تر، نه م له کاتیکدایه له وهی دووه میاندیا چیشتخانه ی کومه لگی باره گاکانی نه ته وه په ککرتووه کان له به غداد که یه کیک بوو له شویته بی لاینه که موپنه کان که تییدا ئیرافیه کان

هه ر له میانه یه دا، رووداوه کی شاری کابل په یوه ندی به دوپاره بوونه وهی رووداویکی هاوشپوه وه هیه به کوشتنی کاونت بېرناو تډو که له لاین میلیشیا راسته وه کانی گروپی لپی نیرانیلییه وه هیه له شاری قودس له سپیته مبه ری ۱۹۴۸، ته قانده وهی باره گای نه ته وه په ککرتووه کان له به غداد له مانگی هه شتی ۲۰۰۲ که بووه هوی کوشتنی نوپنه ری نه ته وه په ککرتووه کان سیرجیو دیمیلور و ۲۱ که سی تر، نه م له کاتیکدایه له وهی دووه میاندیا چیشتخانه ی کومه لگی باره گاکانی نه ته وه په ککرتووه کان له به غداد که یه کیک بوو له شویته بی لاینه که موپنه کان که تییدا ئیرافیه کان

مردنی ستاق نه ته وه په ککرتووه کان له هیرشه کانی ۲۸ ی ٹوکتو بهی شاری کابل روپه یه گرنگی تری بارودخی ئیستا نیشان ده دات به وهی که هه ندیک له گروپه چه کداره کان به نه نقه ست و ژور به وردی بیگانه بیلاپه نه کان ده که نامانج، چونکه کاره کانیان بریتیه له هه وله کان بډ چاره سه رکرندی مملانیگان کانی بونی چپاوازی و ناوکوییه توندکاند، هه وله کانی نازانسی نه ته وه په ککرتووه کان وه که به رنامه ی خوراکي جیهانی که پیچ له کاره مند کانی له هیرشه کانی نوپنیگه که باند له ئیسلام ناباد له سی ٹوکتو بهی ۲۰۰۹ دا کوزران که توانای یارمه تیدان و دایبکرنندی بوری بډ پیښکه و تنی سنوردار تنانته له ناو کیشه کاند هیه.

هه ر له میانه یه دا، رووداوه کی شاری کابل په یوه ندی به دوپاره بوونه وهی رووداویکی هاوشپوه وه هیه به کوشتنی کاونت بېرناو تډو که له لاین میلیشیا راسته وه کانی گروپی لپی نیرانیلییه وه هیه له شاری قودس له سپیته مبه ری ۱۹۴۸، ته قانده وهی باره گای نه ته وه په ککرتووه کان له به غداد له مانگی هه شتی ۲۰۰۲ که بووه هوی کوشتنی نوپنه ری نه ته وه په ککرتووه کان سیرجیو دیمیلور و ۲۱ که سی تر، نه م له کاتیکدایه له وهی دووه میاندیا چیشتخانه ی کومه لگی باره گاکانی نه ته وه په ککرتووه کان له به غداد که یه کیک بوو له شویته بی لاینه که موپنه کان که تییدا ئیرافیه کان

وه رگرتانی: سالار جهلال سه رچاوه: ئوپن دیموکراسی

دوالیزم بوونی گوتاری حیزب و قهیرانی نالوژی شوناس

هاویر محمده

پاش نهو دابش بوونه ناسروپتی و ناواقعیعی کسهری هلدو دروستبو له نئو کایه سیاسی کوردیدو حیزبه کانی بۆ بوو بهری جیواو دابشو پۆلین کرد، له لایه که وه بهر یه که بناوی بهری عملانییه وه خۆی به بیان کردو له لایه کی دیکه شه وه بهر یه کی تر به ناوی بهری نایینییه وه خۆی ناساند، لیره وه کۆمه لگای کوردی رووبه رووبویه وه له گه ل دوو جوړ له گوتار، هه ریه که له م گوتارانه له رووی واقعی بوون و فۆرم وهرگرتن و بهر یه که ورتیان له گه ل کۆمه لگادا بوون به له لگری کۆمه لیک ئیشکالییه ت چ له خودی خۆیاندو چ له گه ل ژینگه ی ده وره یه ریاندو، دواجاریش به هۆی خۆنه گرتنی دۆخی کۆمه لگای کوردی له رووی فکری و سیاسی و کۆمه لایه تی و نایینی و نابوویره وه وای کرد که نه دوو بهر یه نه وتوان له واقعا خۆیان به سه لمینن.

نه م دابش بوونه له پاش راپه رینه وه زیاتر فۆرمو شیوه ی خۆی وهرگرت به تاییه تی لای بهری نایینی، نه ویش پاش سه ره لدانو دروست بوونی چه ند حیزبکی دیکه ی سیاسی نیسلا می.

هه ریه که له دوو بهر یه له گه ل سه ره لدانیاندا خه ریکی گه یاندنی گوتاری سیاسی و حیزبی خۆیان، به تاییه ت له پاش راپه رینه وه گوتاری هه ریه که له دوو بهر یه پیی نایه قۆناغکی ت سه ره وه شیوه یه کی تری وهرگرتو سه و او جیواو زی هه بوو له گه ل گوتاری سه ره ده می شاخدا که زیاتر گوتاریکی سیاسی و نه ته و می پشیمه رگانه و شوړشگرانه بوو، نه م دوو بهر یه به هۆی جیواو زیان له گوتارو بیرکده وه، نه گونجاندن و هه لنه کردنیان پیکه وه، بووه هۆی نه وه ی که هه ره سه ره تای نه وه ده کانه وه رووبه رووی په کتر بینه وه نه مه ش چه ندین جه وله ی شه ری ناوخۆی به شوین خۆیدا هینا، به یئ نه وه ی هه یه کیک له و لایه نانه له کۆتاییدا له ناوچن و شکستی یه ک جاره کی به یئن.

حیزبه نیسلا مییه کانی له بهر نه وه ی نایدۆلۆژیایه کی نایینی جولینه ریانه وه له لگری گوتاریکی

نه نایین پیوستی

به حیزب هه یه وه نه

که سیش نه توانی له

چوارچیوه ی حیزبیکدا

نویته ری خواو نه میری

موسولمانان بی،

نه مانه خراپترین

مۆدیلی حیزبن، چونکه

پیرۆزیه کانی ئاسمانو

زه ویشیان شیواندوو هه

هیواش هیواش

خه ریکی لیدان له نایین

تاراده ی بی مانا کردنی.

ته قلیدی نایین و خۆیان به نویته ری خودا ده زانن له سه ره زه وی، تا نه و راده یه ی که ریگه به خۆیان ده دن کارتی به هه شت و دۆزه خ به سه ره خه لکیدا دابش بکن، به شیوه یه که نه وه ی له گه ل نه واندا بی،ت بۆ به هه شت و نه وه ی له سه ره وه ی بازنه ی حیزبی و بیرکده وه وه جیه جی کردنی فه رمانه کانو فه توکانی نه واندا بی،ت بۆ دۆزه خ؟! له به رامبه ردا بهر یه عملانی هه ر زوو له سه ره تایه وه به م گوتاره ی حیزبه نایینییه نیسلا مییه کانی قه لس بوونو له سه ره نه م بته مایه یه کم جه وله ی شه ری ناوخۆ سه ری هه لدا له نیوان هه ر دوو بهر یه که دا.

حیزبه عملانی و سیکولاره کانی هه ره سه ره تاوه به رامبه ر به گوتاری حیزبه نیسلا مییه کانی شکستیان هینا له ودا که نه یان توانی مانیفیستی بیرکده وه و ستراتیژی بهرنامه ی خۆیان بکن، به شیوه یه که له بهری گه یاندنی گوتاری خۆیان و پیداکری له م گوتاره یان هه ر زوو که وتنه سه نگه ری بهرگری کردن، به شیوه یه که هه موو کارکردنیکان چوه وه نه و خانه یه وه که چۆن و به ج شیوه یه که بیسه لمینن که نه وانیش دیندارن و پاریزه ری نایین، بۆیه لیره وه به یئ نه وه ی به خۆیان بران رووبه رووی ئیزدیواجیه تیکی سیاسی و فکری بوونه وه نه وه یان له بیرکده که نه وان حیزبی سیکولاری و سۆسیالستی و دیموکراسین و ستراتیژیان بریتیه له دروست کردنی ده رگا و دامه زراوه و ده سه لاتیکسی سیکولاری به ده ر له سه لاتو نایدۆلۆژیای نایینی.

بۆیه نه م ئیزدیواجیه ته ی حیزبه عملانییه کانی دیماکوجیه تیکی رادیکالی به شوین خۆیدا هینا که نه م گوتاره شه یواوو ئالۆزو پرله ئیشکالییه ته تائیس تاش حیزبه عملانییه کانی به ده سه تیه وه گه رۆده و ناتوان به هه یه ج شیوه یه که لئی ده رچن به شیوه یه که که بووه به شوناسو ناسنامه یان، چونکه هه ر ده رچونیک له م گوتاره، راسته وخۆ رووبه روویان ده کاته وه له گه ل نه و جه ماوه ده ی که په ره رده ی نه و گوتاره ئیزدیواجیه یه که نه وان ته به ننیان کردوه، نه م رووبه رووبوونه وه یه بنگومانێ کۆمه لیک کیشه ی چاره نووساری له ده که ویته وه له ده ره نجامیشدا ژۆر خراپ به سه ریاندو ده شکته وه.

بۆ نمونه له کاتی رووبه رووبوونه وه ی نه م دوو بهر یه له گه ل یه کتردا به تاییه تی له جه وله کانی شه ری ناوخۆدا، گه ر سه رچی میدیای عملانییه کانت بدایه سه رت لی ده شیوا له وه ی که ناخۆ نه م میدیایه میدیای حیزبکی نیسلا مییه یان میدیای حیزبکی عملانییه؟ چونکه چاکترین په یامی بهر یه عملانی بریتی بوو له هه ولدان بۆ بی دین کردنی بهر یه نایینی و به دیندار نمایشکردنی خۆیان، نه م حاله تاش تائیس تا بهر ده وامه له کاتی بۆنه و مه راسیمه نایینییه کاندای زیاتر نه م گوتاره هه سنی پئ ده کردیت.

بۆیه نه و گوتاره ی که هه ر له سه رتاوه بهر یه عملانی بوون به هه لگری، له نیس تادا بهر نه م نیگه تیفه کانی ناو به ناو خۆیان ده رده خن و تووشی دیفاکتۆریکی واقعی کردونه ته وه به تاییه تی له م چه ند سه لایه ی داویدا زیاتر نه م حاله ته ئالۆزه بهرچاوه ده کویت. گه ر سیکولاریزم له سه ده تریه مناسیدا بریتیه بی،ت له دورخسته وه ی هه مه نه ی نایین به سه ره ده سه لات و ده وله ته وه، نه و بهر یه عملانی په رده پۆشی نه م مانایه یان بۆ عملانییه ت کردوه و بهر ده وام ترسیان به بووه له پشیماسه کردنی به و مانایه و ته نانه ت له ژۆر حاله تا پاسا ویشیان هینا وه ته وه بۆ نه وه ی که سیکولاریزم بریتی نییه له ده رکردنی نایین له ده سه لات، بۆیه به هۆی نه م گوتاره دولتی مییه ی بهر یه عملانییه وه که تائیس تا په ریه و بیان کردوه و

په ریه وی ده که نه نیان توانیه له سیکولاریزم تئ بگه ن و بینه نویته ری نایدیو چه مکی سیکولاریزم تابوتان وه که خۆی له تیوریو له مه یانی پراکتیکیدا جیه جی بکن، چونکه نه وه ی لیره دا گرنه به لای حیزبه عملانییه کانه وه بریتیه له کۆکردنه وه ی زۆترین نه ندامو دۆستو لاینگه له ده وری حیزبو گه رموگور بوونی کۆرو کۆبوونه وه کانو ناماده بوونی زۆترین جه ماوه، ئیتر گرنه نییه نه م جه ماوه ره له سه ر چ بته ماو به ج شیوه یه که له ده وری حیزب کۆبوونه ته وه، نه و لایه نه ی که که مترین گرنکی پی نادری بریتیه له په ره وهرده کردن و پیگه یاندنی نه ندامو لاینگه رانی حیزب له سه ره بته مای نه و پرنسپو فکرو ستراتیژی که پیوسته هه ر حیزبکی سیکولاری له سه ره دروست بی.

له راستیدا حیزبه عملانییه کانی نه که هه ره لگری چه مکی سیکولاریزم نین و له سه ره نه و بته مایه ش دروست نه بوون، به لکو نه م حیزبانه له هه ناوو باکگراوندیکی عه شایه ری و خیالیه تی و ده ره به گایه تیه وه هاووتنه ته بوون و دریزکراوه ی نه و مۆدیله خیله کییه ن، هه ر له بهر نه مه شه که نه یان توانیه خۆیان له و چوارچیوه یه ده ریزان بکن و بینه حیزبی مۆدیرن، تا بتوان له گه ل گۆرانکارییه سیاسی و فکری و ژۆشپیری و نابوویره یه کاندای وه حیزبکی مۆدیرن ره فتابرکه ن و گه رۆده ی نه و ئالۆزیه نه بته وه له گوتاریاندا که وای له کردوون نه وتوان بینه خاوه نی شوناسی حیزبی سیکولاری مۆدیرن.

له لایه کی که شه وه نه م ته قلیدی بوونه ی حیزبه عملانییه کانی ده گه ریته وه بۆ نه وه ی که نه یان توانیه له چوارچیوه ی نه و دابو نیه ته کۆمه لایه تی و نایینیانه تیبه ریئن، بۆیه به سه رده وام نۆستالژیایه کیان هه یه بۆ گه رانه وه پابه ند بوون به و واقعه کۆمه لایه تی و نایینی و نه رتییه ی که زۆرک له رۆژان نه وانی تیدا دروست بووه کاریگه ریه کی راسته وخۆی له سه ره هه زرو زهنیه تی نه وان به جئ هیشتووه و تائیس تاش نه یان توانیه نه و بارو دۆخه به جیییلن، هه ر نه مه شه وای کردوه که بهر یه عملانی به هه یه ج شیوه یه که نه وتوان له و گوتاره دیماکوجیه ته ی که سه راپا پیکهاته و بوونی نه وانی داگرکردوه خۆیان ده ربازیکه و له بهری نه و بین به حیزبی سیکولاری مۆدیرنی دیموکراسی و خزمه ت گوزارو خاوه ن شوناس، هه ر زوو بوون به ناوه ندیک بۆ برنس و دروست کردنی کۆمپانیو سه ره قالی بوون به کۆکردنه وه ی پاروه.

هه ره وها وه که پابه ندبوونیک به نه ریته وه له به رامبه ر پاسا و دادگادا، له بهری دیوه خان مه کته بی کۆمه لایه تیش له ستراکچه ری حیزبدا بوو به شوینی کۆبوونه وه ی بهریرس و ناغا و پیاو پاقتولان بۆ نه وه ی له ریگه ی سولحی عه شایه ریه وه شکست به دادگابینن و دریزه به کۆرو کۆبوونه وه کانی بدن و له م ریگه یه وه کیشه کانیان وه که دیوه خانی جارن چاره سه ر بکن. هه ر نه م ئیزدیواجیه ته وای لی کردن بۆ نه وه ی له به رامبه ر بهر یه نایینیدا بیسه لمینن که نه وانیش بهر یه کی نایینن و ریژ له نایین ده گرن، هاتن هه ر حیزبه و کۆمه لیک مه لای نایینیان له ده وری خۆیان کۆکرده وه بۆ نه وه ی له ریگه ی فه توکانیانه وه شه ری بهر یه نایینیان پی بکن. کاتیک که بهر یه عملانی شکستیان هینا له ناساندن و نویته رایه تی کردنی چه مکی سیکولاریزم گه یاندنی نه م چه مکه وه که نه وه ی که نه م چه مکه نه ک هه ولیک نییه بۆ دزایه تی کردنی نایین، به لکو له ژۆر سه یه ی نه م چه مکه و ده سه لاتیکسی سیکولاریدا

هه ر نه مه به لکو له نیس تادا به ناوی نایینه وه پیشه وه ی کورسیه کانی په رله مانیان گرتووه و بودجه له حکومه ت وه رده گرن و تۆشی گیانی ده که ن و که سیکیش نییه چه رفیک حکومه تیان به یئ ئیمان و کۆفر نه ژمار ده کردو سه رکرده ی حیزبه عملانییه کانیان به تاغوت و کافر ناوزه ده کردن. به لام له کۆتاییدا ده رکه وت که نه وه ی نه وان کردیان نه بۆ خواو نه دورو نژیک په یوه ندی به دینه وه نه بووه، به لکو له ده ره نجامی کۆمه لیک بهر ژه وه ندی و جیه جیکردنی خواستی ده رکه و راگرتنی هاو کیشه ی سیاسی بوون که شتیکی دیکه. واته لیره دا نایین وه که سیله یه که به کاره یانراو به رده وامیش به کار ده هینریت بۆ گه شتن به مرام و بهر ژه وه ندیه سیاسی و نابوویری تاکه که سییه کانی، چونکه گه ر وانه بی،ت نه ی بۆچی هه مان نه و که سانه ی که نه و قسانه یان ده کردو فه توا له دا فه توایان ده رده کرد، بۆچی نیس تا نه داوای نه ماره تی نیسلا مییه ده که ن و نه به شداریی کردن و دانیشتن له گه ل حیزبه عملانییه کاندای به کۆفر ده زانن و نه به شداریی کردنی په رله مان و حکومه ت به حه رام سه ر ده که ن، نه ک

له ژۆر ده سه لاتی نایدۆلۆژیادا نایین هه موو شته کانی دیکه ش سنووردار بۆ فه راهم ده بیته و به شیوه یه کی سه روستی و بی هه یه لادانیکسی نیگه تیف ریگه یان هه یه دهریبت به ته نگ بیرکده وه ی خۆیا نه و بئو سه ره ستانه گوزارشت له بیرواری خۆیان بکن. له راستیدا سیکولاریزم هه ولیکه بۆ گه رانه وه ی ریژ بۆ نایین و پاراستنییه تی له چوارچیوه یه کی پیروژداو دورخسته وه یه تی له هه رچۆره ده ست تیوه ردانیکسی سیاسی و نایدۆلۆژی، چونکه له راستیدا نایین گه وره تره له وه ی که حیزبکی سیاسی مانیفیستی بکات و بی به وته بیژی نایین، چونکه له کۆتاییدا ناتوانی له به رده م نه و پرسپاره دا خۆی راگری بیسه لمینن که نه و ره وایه تیه ی له کۆی هینا وه تابیی به وته بیژی راسته وخۆی نایین. به لام به پیچه وانه وه له بهر نه وه ی که حیزبی سیاسی نایینی باکگراوندیکی نایدۆلۆژی هه یه و نایدۆلۆژیاش به سه روستی خۆی له خزمه ت نه و گروپه دایه که نه و ته به ننیان ده کات و به بته مای بهر ژه وه ندیه کانی نه وان هه نگاو هه لده گری، بۆیه به هه موو شیوه یه که

خویندنه وه یه کی دهرووناسیانه بو رهفتاری دزیکردن لای مندال

تیگه‌یشتن له هوکار و چاره‌سەری زانستی

◆ مەریوان حسەن*

بگونجیت، بەلکو هەموو ئەوانە لە ئیمە ی گۆرەوه فێرەبیت. پێناسە ی دزیکردنی مندالان بریتییە لە "لادانیکی رهفتاری له‌سەر شستی مندال که بریدنی شتومەکو کەل‌وپەل دەگرێتەوه بەنهنی" ئەوەی گرنگ بیت لێرەدا بوونی رهفتاری دزیکردنەکیە نەک ئەو شتو مەکی که دەیدزیت، چونکە رەنگە ئەو دزینیە ی کە مندالیک دەیکات کەل‌وپەلێک بیت لای ئیمە ژۆر بی بایخ بیت و هیچ نرخیکی نەبیت، لەو کاتەدا دایکو پاوکە بەلین قەیناکە خۆ هیچ کەلکیکی نیە، بۆیە پێویستە لێرەدا دایکو باوک ژۆر بەهەستیاریی چاودیری مندال بکەن، چونکە مەرجیش نییە هەر بەبردنی شتیکی ئیتر بکەوێت سەرکۆنکردنی مندالەکیان و بەدزی دەریکەن لەکاتی روودانی حالەتیکی وادا با چاودیری مندال بکریت و بزانیت ئامادەیی دووبارە بوونەوهی ئەو رهفتارە لەمنداڵەکاندا دروست بوو کە جاریکی تر دووبارە و چەند بارە ی بکاتەوه یا چاودیریەکی ناراستەوخۆ بیت، ئەگەر زیاد لەچەند جاریک دووبارە بوو، ئەو کات بۆت روون دەبیتەوه کە دزیکردن لای مندالەکت دروست بوو، بەتایبەت ئەگەر مندالەکی لەتەمەنکی هەلکشواترەدا بوو. مندال چی دەدزیت؟ ئەو شتانە ی کە مندال دەیدزیت جیاوازی لەتەمەنیکەوه بۆتەمەنیکێ تر و لەشوینیکەوه بۆ شوینیکێ

تر، مندال لەسەرەتای تەمەنیدا زیاتر کەل‌وپەلو ئامراز یاریکردن دەدزیت و دواتر هەندێ مندال خواردن و جل و بەرگ، بەلام ترسناکترین جۆری شت دزین لای مندال دزینی پارەیه، چونکە دزینی پارە لەلایەن مندالەوه ئەوەمان پێ دەلیت کە ئەم مندالە لەتەمەنیکێ بەرزتر دایە لەوهی کە تێدەگات، پارە هۆکاری سەرەکی کرینی پێداویستیەکانە بۆیە ئەم قوناغە مندال بە رویایی و زانییەوه دزی دەکات، واتە ئەزانیت چی دەدزیت و چۆن دزین بکات. دزی کە دەست پێ دەکات؟ مندال بەماوەیهکی کەم لەدوای لەدایکبوونی بەتایبەت دواي فراوان بوونی مەودای بینینی هەولەدەوات دەست بەهویت بۆ هەموو ئەو شتانە ی کە لەچوار دەوریدان، چونکە مندال خۆی بەسەنتەری ئەم گەردوونە دەزانیت وادەزانیت هەموو شتیکی کە هەیه وەکو یاریبەک بۆ ئەو دروستکراوه خۆی بەخاوهنی هەموو شتەکان دەزانیت، بۆیە لەگەڵ پێگە‌یشتنی ئەندامەکانی چەستەبیدا توانای دەست و پێ گرتن و قسە فێربوونی، هەولی بردنی شتومەکو کەل‌وپەل بەتایبەتی کەرەستەکانی یاریکردن دەدات کە بەبروای بەشیکی ژۆر لەدەروونناسان ئەمە ناکریت پێی بوتريت دزیکردن، چونکە مندال لەسەرەتاکانی قوناغی ژیايندا ئەو هەستە ی لانیە کە جیاوازی بکات لەنیوان ئەو شتومەکانە ی

کەهی خۆیین یان خۆی خاوهنی نییە، بۆیە لەم روانگەیهوه بیت دەروونناسەکان ئەم کردارە ی مندال بەدزیکردن نازانن، بۆیە دەلین هەریکات مندال تەمەنی گە‌یشتە نزیکە ی سەرۆی ۶ سال، دەکات لەرووی دەروونییەوه ئەگەر لەلایەن دایکو باوکییهوه بیبەش بکریت لەپێداویستیەکان، وەکو پێداویستی خواردن و جل‌وبەرگ و ئامراز یاریکردن و خەرجی ژۆرانه، ئەوا مندالەکی پەنا بۆدزیکردن دەبات، بیری‌شمان نەچیت بیبەشکردنی مندال لەهەستو سۆزی خزانیش بەتایبەت سۆزی دایکو باوک کاریگەری توندی لەسەر مندالەکی دەبیت. بەشیکی ئەو مندالانە ی کە دزی دەکەن بەمەبەستی تۆلەکردنەوه دەیکەن لەو کەسانە ی کە زیاتر کینه‌یهکیان هەیه بەرامبەر ی، چونکە ژۆر بەکەمی مندال دزی لەکەسێک دەکات کە خۆشی بویت. *هۆکاری کولتوری ئەمە هۆکاریکی سەرەکییە بۆ بەهەریکردن و جوانکردنی رهفتاری دزیکردن لای مندالان کە زیاتر لەناو هەندێ میلیلەتی دواکەوتو تیرەو خێل وەکو بەریبیری هەندیک خێلی عەرەب کەرەهفتاری دزیکردن لایان شتیکی ئاسایی بوو هەر لەسەرەتای تەمەنیانەوه ئەمەشیان لە مێشکی مندالەکانیاندا دەچەسپاند، ئەمەیان خۆشبه‌ختانە لەناو فەرەهنگ و کولتوری ئیمەدا نییە وەکو کورد.

دزیکردن دەبەن ئەوانەن کە بیبەشن لەپیداویستیەکانیان، بەتایبەت ئەو مندالانە ی کە لەناو ژینگەیه‌کان مندالانە ی هارییان لەهیچ شتیکی کەم و کوربیا نییە، بۆیە مندال لەم حالەتەدا هەست بەکیماسی (کەمی) دەکات لەرووی دەروونییەوه ئەگەر لەلایەن دایکو باوکییهوه بیبەش بکریت لەپیداویستیەکان، وەکو پێداویستی خواردن و جل‌وبەرگ و ئامراز یاریکردن و خەرجی ژۆرانه، ئەوا مندالەکی پەنا بۆدزیکردن دەبات، بیری‌شمان نەچیت بیبەشکردنی مندال لەهەستو سۆزی خزانیش بەتایبەت سۆزی دایکو باوک کاریگەری توندی لەسەر مندالەکی دەبیت. *تۆلەکردنەوه

چاره‌سەری زانستی بۆ دزیکردنی مندالان *پێویستە بەدوای ئەو هۆکارەدا بگەریین کەوا ی لەمنداڵەکی کردووه دزیبکات، چونکە هەموو کرداریکی پالنه‌ریکی تايبەت بەخۆی هەیه، بۆیە سەرەتا هەر لەگەڵ دەرکەوتنی رهفتاری دزیکردن لای مندال بەبێ پشتیگۆی خستنی دەبیت تیبینی مندالەکی بکەین و بزانیت هۆکاری دزیکردنەکی چیه. *پێویستە لەسەر بەخۆیکەوانی مندال کە هەر لەسەرەتای سالەکانی تەمەنییهوه، نیش لەسەر ئەوه بکەن کە مندالەکیان هەستی خاوهندارێتی لادروست بیت بۆ نمونە دیاریکردنی تاکي سندوقیک بۆ هەلگرتنی کەل کەل‌وپەلی یارییه‌کانی مندالەکی، ئەو هەستی خاوهندارێتییه دەتوانین لەمیشکیدا بچەسپینین کەخاوهنی کۆمەلێک شتی خۆیتەکی چەیاپە کە کەل‌وپەلی هاوریکە یان خوشک و براکە ی، لێرەوه دروستکردنی هەستی خاوهندارێتی رێگەرە لەبەر دەم رهفتاری دزیکردنی مندال. * لەکاتی دلنایابوونمان لەوهی کە مندالەکیمان ئەم رهفتارە ی هەیه، پێویستە دووبەرکەوتنەوه لەهەر جۆرە توندو تیزی و سزادانیکی کە دواجار کاردانەوه و کاریگەری ژۆر لەرهفتاری دزیکردنەکی خراپتر جیبهێلێت لەسەر کەسایەتی مندالەکی، تادەکریت بەگفتوگۆ قسەکردن لەگەلی چاره‌سەر بکریت، ئەگەر چاره‌سەر نەبوو ئەو کات سزادان، چونکە بی گومان سزادان

کاریگەری دەبیت لەسەر تەرککردنی هەر رهفتاریکی، بەلام جۆری ئەو سزایە ئەوه دیاریدەکات، زۆرجار لەکۆمەلگە ی کوردیدا زۆرتین سزاکان چەستەیین و شوینەواری خراب و کاریگەر جیبه‌هیلن، بەتایبەت کاتیکی مندالیکی دزی دەکرد دەستی یان ئەندامیکی تری چەستەیان بەناگر داغ دەکرد، مندالەکی بیت، بەلام چاره‌سەری زانستی نییە، بۆیە دوورکەوتنەوه لەتەندو تیزی چەستەیی و سزادانە قورسەکان هیچ کات چاره‌سەر نییە، تا دەکریت با هەول بدریت سزادانەکان با مەعەنەوی بن، ئەویش لەرێگە ی بیبەشکردنی لەو یارییانە ی کەحەزی لیبەتی یان شتیکی کەهۆگریه‌تی، تا ئەوهی بۆ دەرکەوتنی بەدووبارەکردنەوهی دزیکردنەکی ئەو سزایەش دووبارە دەبیتەوه. *ئەگەر هەموو رێوشوینەکان گەراپەبەر بەرابەر بەمنداڵەکی چاره‌سەر نەکر، پێویستە مندالەکی بپریت لای پەسپۆری دەروونی بۆ دلنایابوون لەتەندروستی دەروونی مندالەکی و نەبوونی خەوشی دەروونی و عەقلی. *خویندکاری دەروونناسی لەکۆلیژی پەرەدە ی کەلار *سەرچاوه‌کان *رهفتار تیکچوونی مندال، نوری سەعید قاسر، ۲۰۰۷، سلێمانی *سایکۆلۆژیای مندال، سۆزان جەمال ۲۰۰۶، سلێمانی

وهزارەتی ناخۆ پارێزگای سلیمانی

کارگیری خوجیه‌تی / به‌رئوه‌به‌ریتی پلان و به‌دواداچوون

بانگه‌وازی ئاشکرا R1 – ۷۱۴

پروژه: دزیکردنه‌وه‌ی ئاوه‌رووی سندوقی (۲،۵×۲،۵) م لەگەرەکی هەواری شار(پشت سەیرانگای تافگە) . *پارێزگای سلیمانی ئاگاداری سەرچەم بەلندەرۆکۆمپانیاکان دەکات کە تەندەری پروژە ی ناوبراوه‌یه‌بۆجیبه‌جیک

ردن سەردانی فەرمانگەکەمان (کارگیری و خوجی یەتی) لەتەلاری جەمالی حاجی عەلی نەومی ۱ لەسەر شەقامی سەرەکی سالم

بکات بەمەبەستی وەرگرتنی تەندەر . *وەرگرتنی تەندەر لە پروژە ی (۲۰۰۹/۱۱/۰۴) دەس پێدەکات تاروژی (۲۰۰۹/۱۱/۰۹) کاتژمێر (۹) ی سەرلەبە یانی تا (۱۲) ی نیوه‌رو

*دواروژی گەرانەوه‌ی تەندەر پروژە ی (۲۰۰۹/۱۱/۱۸) کاتژمێر (۹) ی سەرلەبە یانی تا (۱۰) ی نیوه‌رو یۆکارگیری خوجیه‌تی

*ژۆری کردنەوه و ئاشکراکردنی تەندەر پروژە ی (۲۰۰۹/۱۱/۱۸) کاتژمێر (۱۱) ی پێش نیوه‌رو .

مەرجەکانی بەشداری کردن : ۱- پێویستە ئەو کۆمپانیاوبە‌لیندەرەنەکی بەشداری دەکەن پەلی پۆلین کردنیان (۱ تا ۳) بیت پێناسە ی (یەکی تی بە‌لیندەرانی

کوردستان و وه‌زارەتی پلاندانانی هەولێر) یان پبیت .

۲- ئەوبە‌لیندەرۆکۆمپانیا یە کە لەدەرەوه‌ی هەریمن پێویستە پشتگیری تۆمارکردنی پبیت لەلایەن (بەرئوه‌به‌ری گشتی بازگانیه‌وه)

۳- هیچ تەندەرێک دوا ی کاتی دیاری کراو وەرناگریت و سندوقی تەندەر دادەخریت .

۴- بری تامینات بە پێی یاسا و رێنماییەکان دەبیت بەبری پارە ی دیاری کراو بەچەکیکی پەسەندکراو(مصدق) یان(خطاب

ضمنان) بەبری (۸۵،۰۰۰،۰۰۰) هەشتا و پینج ملیۆن دینار وەر دەگریت بۆ ۳۰ رۆژ کە دەبیت لەکاتی گەرانەوه‌ی تەندەر

ئامادەبیت ۵- پێویستە بە‌لیندەر و کۆمپانیا بە‌شداربووه‌کان ئامادە ی پرۆسە ی کردنەوه‌ی تەندەری یان نوینەریک دیاری بکەن بۆ ئەومەبەستە

بەپینچەوانەوه تەندەرەکانیان ناکریتەوه .

۶- ئەو کۆمپانیا و بە‌لیندەرەنەکی بەشداری دەکەن لەبانگه‌یشتەکەدا پێویستە ئەستۆپاکی باجی دەرەمەتیان پێ بدریت بۆسالی نوێ

و هه‌پیناسەیان پبیت . ۷- وەرگرتنی تەندەر بەرامبەر (۴۵۰،۰۰۰) چوار سەدو پەنجا هەزار دینار کە ناگەریتەوه بۆ خاوه‌نەکە ی کرێ ی بلۆککردنەوه‌ی ئەم ئاگاداریه‌ ده‌کەوتی ئەستۆی ئەو کەسە ی کە تەندەرەکە ی بۆ دەر دەچیت .

۸ - ئەو کەرەستانەکی کە پشکنینی هەیه پێویستە بۆی ئەنجام بدریت بە ئامادە بوونی لایەنی پەیه‌ندی دار .

۹ - بە‌لیندەر لیستی ئەو کارانە ی کە ئەنجامی داوه پێش کەشی بکات لەگەڵ پشتگیری لایەنی سوودمەند وه لەگەڵ بەرنامە ی کاری بە پێی ماوه‌کی (جدول تقدم العمل) لەکاتی نەبوونی مەرجەکاندا تەندەر ناکریتەوه .

۱۰- نوینەری کۆمپانیا دەبیت نوسراوی فەرمی نوینەرایەتی پێ بیت .

۱۱- بە‌لیندەر مافی بە‌شداربوونی نابێ لە کاتی نەبوونی مەرجەکاندا .

۱۲- پێویستە بە‌لیندەر و کۆمپانیاکان نرخ ی یەکی دەر خستەکە جگە لە ژماره‌ به‌نوسینیش بینوسن وه‌به پینچەوانەوه تەندەرەکی ناکریتەوه .

عمر احمد امين
جیگری پارێزگای سلیمانی

وهزارەتی ناخۆ پارێزگای سلیمانی

کارگیری خوجیه‌تی / به‌رئوه‌به‌ریتی پلان و به‌دواداچوون

بانگه‌وازی ئاشکرا R1 – ۴۶

پروژه: تۆزەند کردنەوه‌وه دروستکردنی سێ ژور بۆ مەخزەنەکانی هوانە لە سلیمانی (دووبارە ۱) . *پارێزگای سلیمانی ئاگاداری سەرچەم بەلندەرۆکۆمپانیاکان دەکات کە تەندەری پروژە ی ناوبراوه‌یه‌بۆجیبه‌جیک

ردن سەردانی فەرمانگەکەمان (کارگیری و خوجی یەتی) لەتەلاری جەمالی حاجی عەلی نەومی ۱ لەسەر شەقامی سەرەکی سالم

بکات بەمەبەستی وەرگرتنی تەندەر . *وەرگرتنی تەندەر لە پروژە ی (۲۰۰۹/۱۱/۰۴) دەس پێدەکات تاروژی (۲۰۰۹/۱۱/۰۹) کاتژمێر (۹) ی سەرلەبە یانی تا (۱۲) ی نیوه‌رو

*دواروژی گەرانەوه‌ی تەندەر پروژە ی (۲۰۰۹/۱۱/۱۸) کاتژمێر (۹) ی سەرلەبە یانی تا (۱۰) ی نیوه‌رو یۆکارگیری خوجیه‌تی

*ژۆری کردنەوه و ئاشکراکردنی تەندەر پروژە ی (۲۰۰۹/۱۱/۱۸) کاتژمێر (۱۱) ی پێش نیوه‌رو .

مەرجەکانی بەشداری کردن : ۱- پێویستە ئەو کۆمپانیاوبە‌لیندەرەنەکی بەشداری دەکەن پەلی پۆلین کردنیان (۱ تا ۷) بیت و پێناسە ی (یەکی تی بە‌لیندەرانی کوردستان و وه‌زارەتی پلاندانانی هەولێر) یان پبیت .

۲- ئەوبە‌لیندەرۆکۆمپانیا یە کە لەدەرەوه‌ی هەریمن پێویستە پشتگیری تۆمارکردنی پبیت لەلایەن (بەرئوه‌به‌ری گشتی بازگانیه‌وه)

۳- هیچ تەندەرێک دوا ی کاتی دیاری کراو وەرناگریت و سندوقی تەندەر دادەخریت .

۴- بری تامینات بە پێی یاسا و رێنماییەکان دەبیت بەبری پارە ی دیاری کراو بەچەکیکی پەسەندکراو(مصدق) یان(خطاب

ضمنان) بەبری (۹۰،۰۰۰،۰۰۰) تۆ ملیۆن دینار وەر دەگریت بۆ ۳۰ رۆژ کە دەبیت لەکاتی گەرانەوه‌ی تەندەر ئامادەبیت

۵- پێویستە بە‌لیندەر و کۆمپانیا بە‌شداربووه‌کان ئامادە ی پرۆسە ی کردنەوه‌ی تەندەری یان نوینەریک دیاری بکەن بۆ ئەومەبەستە

بەپینچەوانەوه تەندەرەکانیان ناکریتەوه .

۶- ئەو کۆمپانیا و بە‌لیندەرەنەکی بەشداری دەکەن لەبانگه‌یشتەکەدا پێویستە ئەستۆپاکی باجی دەرەمەتیان پێ بدریت بۆسالی نوێ

و هه‌پیناسەیان پبیت . ۷- وەرگرتنی تەندەر بەرامبەر (۱۵۰۰۰) چوار سەدو پەنجا هەزار دینار کە ناگەریتەوه بۆ خاوه‌نەکە ی کرێ ی بلۆککردنەوه‌ی ئەم ئاگاداریه‌ ده‌کەوتی ئەستۆی ئەو کەسە ی کە تەندەرەکە ی بۆ دەر دەچیت .

۸ - ئەو کەرەستانەکی کە پشکنینی هەیه پێویستە بۆی ئەنجام بدریت بە ئامادە بوونی لایەنی پەیه‌ندی دار .

۹ - بە‌لیندەر لیستی ئەو کارانە ی کە ئەنجامی داوه پێش کەشی بکات لەگەڵ پشتگیری لایەنی سوودمەند وه لەگەڵ بەرنامە ی کاری بە پێی ماوه‌کی (جدول تقدم العمل) لەکاتی نەبوونی مەرجەکاندا تەندەر ناکریتەوه .

۱۰- نوینەری کۆمپانیا دەبیت نوسراوی فەرمی نوینەرایەتی پێ بیت .

۱۱- بە‌لیندەر مافی بە‌شداربوونی نابێ لە کاتی نەبوونی مەرجەکاندا .

۱۲- پێویستە بە‌لیندەر و کۆمپانیاکان نرخ ی یەکی دەر خستەکە جگە لە ژماره‌ به‌نوسینیش بینوسن وه‌به پینچەوانەوه تەندەرەکی ناکریتەوه .

عمر احمد امين
پارێزگای سلیمانی

کئی بهر پرسیه له تیکدانی په یوهندی نه ته وه کانی کهر کوک؟

هیمن کامیل

کردنانهی سه رانی رژیمی به عسی نه کرد.

سپیه: به هیچ شیوه یه که راگه یاندنی بهر هی تورکمانیدا وشه ی کوردستان به کارناهی پرت، نایا کوردستان ته نها مولکی یه کیتی و پارتنیه؟ ههروهه تائیسنا راگه یاندنی بهر هی تورکمانی ناوی بهرله مان و حکومه تی هه ریمی کوردستان به بهرله مان و حکومه تی نه کرد.

من نامه ویت لیره دا بهر گریه له سیاسه تی هه له یه کیتی و پارتنی به کهم که له م شارهدا پیاده یان کردوه، چونکه ئه وان خو یان ددان به هه له کانیاندا ده نیی

ناوخویی "معه لی" ناوده بات. چواره م: نیوه ی زیاتری کهر کوک کردوه، به لام له هیچ راگه یاندنیکی بهر هی تورکمانیدا بهرنامه یه کی کردی په خش ناکریت، نه ک هه ئه مه ته نانه تله فزیونه که یان ریکلامیکش بلاناکاته وه که وشه ی کوردستانی تیدا بیت یان که سانیک له وریکلامه دا ده ریکه ون و جلوه رگی کوردیان له بهر دابیت، به پیچه وانوه تله فزیونی حیزبه کوردیه کان به زمانی هه موو پیکهاته کان بهرنامه په خنده که ن، له وان ه تورکمانی "ئمه ره خه نیه و جیگه ی ده ستخوشیه". پینجه م: تا ئیسنا وه ریزیک و هاوخه مبییه ک بۆ قوربانیا نی کردوه تیرۆریسته کانی گه ره که کوردیه کان تله فزیونه کانی بهر هی

هه ر بهر پرسیک له کورد نزی که تله فزیونه کانیان نه داوه، که جاری وا هه بوه زیاتر له 200 کس بوه به قوربانی، به لام تله فزیونه کانی یه کیتی و پارتنی و یه کیتی و ئازادی بۆ ته قینه وه کانی تازوه خورماتوو که قوربانیه کانی تورکمان بوون، نیشانه ی پرسیه یان له گۆشه ی تله فزیونه کانیاندا دانسا. ئایا هه مو قوربانیا نی کردوه تیرۆریسته کانی گه ره که کوردیه کانی کهر کوک یه کیتی و پارتنی؟ یان ئه وه نه بونی گیانی پیکه وه ژیان و ریزنه گرتنه له هاوشاری و هاوولانی ئه م شاره لای بهر هی تورکمانی.

شه شه م: ههروهه که له 28 ته مموزی سالی پاردا کورد بریاری خۆپیشاندانی دا، هه سه ن تورهان شه ویک بهر له خۆپیشاندانه که له تله فزیونی بهر هی تورکمانیه وه دزایه تی ئه و خۆپیشاندانه ی کردو داوی له خه ک ده کرد به شداری ئه و خۆپیشاندانه نه که ن، له کاتیکی ئه م مافیکی دیموکراسی و شارستانی هه موو گروپ و پیکهاته و که سیکه که خۆپیشاندان بکات، له بهر ئه بردا چه ندین جار بهر هی تورکمانی خۆپیشاندانی کردوه هیچ حیزبیکه ی کوردی داوی ئه وه ی نه کردوه که خه لکی به شداری ئه و خۆپیشاندانه نه که ن.

حوتهم: ههروهه ئه گه ر ئه وان دژی سیاسه تی یه کیتی و پارتنی، ئه ی له گه ل حیزبه کانی تری کوردستانی بۆچی په یوه ندیه کی باشیان نیه. هه شه تم: بهر هی تورکمانی هه ر باسی ئه و زیاده روه یانه ده کات که له داوی سالی 2003 وه له کهر کوک کراون" وه ک کوردیک ژۆر دژی دیارده ی زیاده روه ییم" به لام به هیچ شیوه یه ک باسی ئه و هه موو غه دره ناکات که به عس له کوردی کهر کوکی کردوه، نه ک هه ر ئه مه به لکو ئه وان هه ر پروایان به ده رکردنی ئه و ژماره ژۆره ی کورد نیه له کهر کوک.

تۆیهم: له ئیسنادا که باسی پیکه پانی هیزی هاویه ش ده کریت، بهر هی تورکمانی ژۆر به توندی ئه مه رته ده کاته وه دژی ئه وه یه پشمه رگه بونی هه بیته لو هیزده دا. ده یهم: له ناو بهر هی تورکمانیدا

هه ژده یه م: تا ئیسنا بهر هی تورکمانی هیچ هه لوسیتیکی نیه دژی ئه و چه ندین هه زار خیزانه عه ره به ی که له داوی سالی 2003 وه ها تونه ته کهر کوک یان ئه وه هه زاران زیاده روه یه ی که عه ره ب له شاره که دا ئه نجامیاده، به لام ژۆرانه دژی گه رانه وه ی ناواره کورده کانی کهر کوک لیدوان ده دات.

نۆده یه م: بهر هی تورکمانی له بهر ده م چه ندین باره گایدا ئه م دروشمه ی هه لواسیوه "کهر کوک شاریکی تورکمانیه هه تا هه تابه به تورکمانی ده مینیته وه" ئه م دروشمه ش به لگه یه له سه ر ئه وه ی ئه وان هه یچ بواریک بۆ گفتو گو ناهینه وه، له کاتیکی ئیهمی کورد ده ستبهرداری هه موو ئه و دروشمانه بوین که کهر کوکی به شاریکی کوردی ناوده بریو ئیسنا ده لپین کهر کوک شاریکی کوردستانیه.

بیسته م: تورکمانه کان یه که م لایه ن بون داوی داوخسته و ئه نجامه دانی سه ر ژمیریان کرد، ده زانن بۆ له بهر ئه وه ی ژماره ی راستی کورد له ناوچه دابراوه کان ده رنه که ویت.

بیسته وه یه ک: ههروهه سالی رابردوو که دیمستورا پششینازه کانی له سه ر ناوچه دابراوه کان خسته روو، به ریز هه سه ن تورهان له دژی ئه و پششینازانه بوو، که لیم پرسی بۆچی؟ له ولانداتی له بهر ئه وه ی دیمستورا ته نه ا ته رکیزی خسته وته سه ر ئه و ناوچه کانی که کورد داوی ده کات، ئه ی بۆ باسی ناوچه کانی ناوهراسه و باشوری نه کردوه، ئایا ئه مه ئه گه ر بیانوو نه بیته جیه، ئه م خه لکی کهر کوکه و تورکمانه چ په یوه ندیه کی به ناوچه کانی ناوهراسه و باشوره وه یه.

بیسته دوو: سالانه بهر هی تورکمانی بایه خیکی ژۆر به روداوه نه خوازروه که ی 4ی ته مموزی 1999 ده دات و ئه و روداوه ناخوشه بیر کوردو تورکمان ده خاته وه بۆ ئه وه ی برابه تیه که یان بشیوینیت.

بیسته وسی: بهر هی تورکمانی به داوی بچوکترین بیانودا ده گهریت بۆ ئه وه ی له سه ر کورد گه ره ی بکاته وه و تورکمان بکاته نوژمنی کورد، بۆ نمونه که سیک

بهر هی تورکمانی له بهر ده م چه ندین باره گایدا ئه م دروشمه ی هه لواسیوه "کهر کوک شاریکی تورکمانیه وه هه تا هه تابه به تورکمانی ده مینیته وه" ئه م دروشمه ش به لگه یه له سه ر ئه وه ی ئه وان هه یچ بواریک بۆ گفتو گو ناهینه وه

ماوه یه ک بهر له و یاده له ده یان شوینی کهر کوک یادی هه له بجه و ئه نغال کرایه وه به هیچ شیوه یه ک بهر هی تورکمانی له راگه یاندنی هه ر باسی نی نه کرد.

بیسته وشه ش: ئیسنا شه قامی تورکمانی بهر هی تورکمانی به بهر پرسیار ده زانن له تیکچونی ئایندهی په یوه ندی کوردو تورکمان یان که مبیونه وه ی خۆشه ویستی و متمانه له نیوان کوردو تورکماندا، هه ر بۆیه سه دان تورکمانی ئه م شاره به ویزدانه وه باسی لیبورده یی کوردو تاراده یه کیش سیاسه تی حیزبه کان ده که ن.

بیسته وچه و: که هه ر کوئی ئه م عیراقه دا بهر پرسیک یان سیاسیه ک قسه یه ک به کورد بکات و تومه تیک بۆ کورد دروست بکات، ئه گه رچی ئه و تومه ته درۆیه کی تاشکراش بیت، راگه یاندنی بهر هی تورکمانی بلایده کاته وه ئایا ئه مه خزمه ت به پیکه وه ژیان ده کات. به راستی ئه و هه ل وول و بیلا نه بهر ده وامه ی بهر هی تورکمانی دژی ناشتی و پیکه وه ژیان و خۆشه ویستی و یه کتر قبولکردن له م شارهدا پیاده ی ده کات ئه گه ر یه کیتی و پارتنی چاره کی په یکه ره که ناوی شه هیدانی ناشتی خوین هه نه سا له کهر کوکدا، تگایه لیزراوه.

بیسته وپینچ: له راپه رینی به هاری سالی 1991 دا ته نه ا 21 تورکمان له پرتی به ده ستی به عس شه هید کران، ئه مسال کاتیکی یادیان کرایه وه کوردیش به شداری یاده که ی کرد، به لام هه ر

بۆ نزیکبونه وه له عه ره ب، ته نه ا دوو نمونه ده گهرمه وه، عه ره بیکی دانیشتوی یه کیک له گونده کانی نزی که کهر کوک و تیبوی به های هه ژده هه زار دۆلار سو دمه ند بومه له یه کیک له حیزبه کوردیه کان، به لام له هه لیزاردنی سالی 2005 دا ده نگم به کورد نه داوه، ههروهه جیگری پارتنی گاری کهر کوک که عه ره به لای ئه ندامیکی کوردی ئه نجومه نی پارتنی گاری کهر کوک و تیبوی کورد ژۆر لیبورده و ناشتیخوازه، ئه گینا ئه گه ر ئیهمه ئه نغال و کیمیا باران بکراینایه ئه و ئیسنا هه مووتانمان سه رده بیر، به لام ئه وه تا ئیوه ده سه لاتان هه یه و پله و پۆستمان ده ده نی.

له کۆتایدا ده مه ویت ناماره بۆ شتیکی بکه م، وه ک و ژۆرنامه نووسی و په یامتری ئه و کاته ی ژۆرنامه ی هاوولاتی سالی رابردوو چاوپیکه و تننیکم له گه ل هه سه ن تورهاندا سازکرد، که له بهر واری 2008/6/22 له ژماره 423 ی هاوولاتی دا بلوکرایه وه، داوی ته واویونی دیمانه که داوام له بهر یزیان کرد که بۆ ماوه ی چه ند خوله کیک وه کو گه نجیکی کهر کوک له سه ر په یوه ندی کوردو تورکمان گفتو گو یه کی باه تی و دور له کاری ژۆرنامه نویسی و بیرته سکی نه ته وه یی و ئایدۆلژی له گه لدا بکه م، داوی ئه وه ی هه ندیک له و خالانه ی سه ره وه م له گه لیدا وروژاند، چه ند وه لامیکی ژۆر لارواو باوه رپینه کراوی دامه وه، له کۆتایدا دانی په وه دانا که ئه و سیاسه تی هه وانیش هه له یه.

فۆتۆ: رۆیته رز

کورد به شه قامیکدا ده روات و تورکمانیش به شه قامیکدا

هەستور

رۆژنامە بەكەسى سىياسى گىتىيە، ھەفتانە كۆمپانىيە سولۇ تېلېگراف دەردەكات

دەلاقە

ئالودە بوونى گەنجانى كوردستان

◆ ئەنۋەر حەسەن (بازگەر)

* بەھۇي بەدبەختى، چارە رەشى، بىي سەپەرنابىي ئاۋمىيىدى كۆمەلىك گېرگىرتى زۆر، تادىت گەنجان لاولانى ئەم ولاتە بەرەو ھەلدەزىو سەرگەردانى دەچن، حكومەت تىش بىي دەربەستانە سەپر دەكات تاكە چارەسەرىش بۇ ئەو سەرگەردانىيەي كە گەنجان لاولان توۋشى دەپن، زىندانىيەكانىيەتى، بىيى ئەۋەدى، ئەۋە بزانتى كە ئەو گەنجانە تاۋانبار نىن، بەلكو غەدر لىكراۋن دىليان لە حكومەتو خاك و نىشتىمان و مالەكانى خۇشيان رەنجاۋە.

* كىچىك بۇي گېرامەۋە، وتى "بەھۇي دەردوۋ سەرگەردانىيەۋە، فېرى تىلاك كىشان بوم، ئاخىر من كە ھىچ ئاسۆيەكەم نەبوۋ، ناچار پەنام بىرە بەر ئەم مۆتەكەيەو ئىستاش نەجاتم ناپىت لىي و خۇم و حكومەتو كۆمەلگاۋ خىزانەكەشم بە بەرپىسار دەزانم...

* جارىك دايىككە لەسنەۋە كورنىكى خۇي ھىتابوۋ، لەبەككە لە حىزىە كوردىيە ئىرانىيەكان بىكاتە پىشمەرگە، تەنھا لە بەرنەۋەي وەكو براكانى تىرى موعتاد نەپىت بە تىلاكو مادە ھۆشبەرەكان، ئەو ژنە وتى "سەي كورم ھەيە، تەنھا ئەمەم ماۋە، تاموعداۋو سەرگەردان ئەبۇ دوانەكەي تىم لە دەست دەرچوۋن"

* ئىستى ئەم مەترسىيە ھىندە نىزىكوۋنەۋە، گەنجانىكى زۆر كورو كچ لە كوردستان توۋشى كىشانى تىلاكو ھىزۆيۋن مادە بىھۆشكەرەكان بوۋن، لەشارەكانى ھەلپۇر سلىمانى كەلارو دەۋك و كەركوك و بەسەدان لاۋ موعتادبوۋن.

بەسەدانىان توۋشى خەمۇكى و سەدان دەردەسەرى بوئەتەۋە، بەداخەۋە كە زۆرتىن موعتادبوۋنى ئەم بەلايە گەنجان و لاۋن.

* رىژدەي خۇكۇشتى گەنجان (كچو كور) سال بۇ سال لە كوردستان زىاد دەكات، رىژدەي خۇسوتانى ژان و كچان تادىت رولە زىادبوۋنە، تەنھا لەماۋەي شەش مانگى يەكەمى رابىردوۋى ئەمسالدا (۶۸) ژن خۇيان سوتاندوۋە، لەماۋەي پانزە سالى يەكەمى دواي راپەرىن (۱۲۵۰۰) ژن كوزلوان.

* ئەم ئامارانە ھىندە مەترسىدارن، گەر لەۋلاتىكى ئەۋرۇپىي بوايە، ۋەزارەتتىكى بۇ تەرخاندەكرا، بەلام لە كوردستان بەداخەۋە رۆژىك حكومەت نەھات لە گرفتو دەرە سەرىيەكانى لاولان پىرسىتەۋەو چارەسەرى گونجاۋ بۇ كىشەكانىان دانى و ھاۋكارىيان بكات.

* تەنھا لەماۋەي يەك ھەفتەداۋ لە شارۆچكەي پىنجوۋن (۶) كەس بەتۆمەتى ھىنانى تىلاك دەستگىركراۋن، بىگومان ئەمە مەترسىدارەو دەتوانن لەماۋەي چەند سالى داھاتوۋدا، سەدان قاچاقچى بىيە ئەم ولاتەۋە، بەتايىبەتى كە خىرۇ قازانچى ئەم مادانە زۆرۇ زەۋەندە، بۇيە بەتەنھا گرتنى قاچاقچى و بازىرگانى ئەم ماددە بىھۆشكەرەنە، ناتوانن چارەسەرى گرفته كە بكات، ئەۋەندەي دەپى ئەو رىگەچارانە بگىرىتە بەر، كە لاۋان بەدەستىيەۋە دەنالەين.

* ئىستىا حكومەتى ھەرىم ئەۋندەي سەرقالى دەھىنانى نەوت و تەخشان و پەخشانى پارەكانىيەتى، بەداخەۋە نەپتۋانىيەۋە پىرۇزەيەكى گونجاۋ ھەبىت، بۇ كەتئىفكرندى گەنجان و لالىكردنەۋەيان و تەرخانكرندى پارەيەكى باش بۇ چارەسەركردنى دەردەكانىيان.

* كچا لە و فاكترەنەي ناۋخۇيىن و پەيوەستن بە حكومەتو كۆمەلگەو خىزانەۋە، دەپى رىگاچارەيان بۇ بىئۆزىتەۋە نەھىلدەرت تەشەنە بكات، دەپى ئەۋەش بزانتى، ھەندىك لە ولاتانەي دراۋسى، بەدەستى ئەنقەست دەيانەۋىت ئەم مادانە بىئىرنە كوردستان و گەنجان كىزەدە بىكەن و دەردەسەرى زۆرتريان بۇ دروست بىكەن.

* دياردەك زۆر ترسناك و مەترسىدارەو زۆر بەھىۋاشى دەۋواتە رىۋ دورنىيە لە دە سالى داھاتوۋدا لىشاۋاڭ لە گەنجانى كوردستان بىكەۋنە سەر شەقامەكان و حكومەت تىش دەپى پىيان پىبىكەننى، چونكە گىراني بۇ كەس نايەت.

ماسى سوور خۇي بۇ ئاسكى ئالتونى نامادە دەكات

◆ ئاسق ئەكرەم

كورته فىلمى ماسى سوور كە باس لەگەرنەۋەي چىرۆكى ژيانى مندالىك دەكات، كە بەھۇي رەدوكتەنى دايكى لەگەل كارەكتەرى ماسىفرۇشكىدا توۋشى تەنگزەيەكى دەروونى دەپىت، لەئىستادا خۇي بۇ فېستىفالى سلىمانى نامادە دەكات، بۇ بەدەستىپاننى خەلاتى ئاسكى ئالتونى، كە بىرپارە لەكۆتايى مانگى ۱۲ دا ئەنجام بەردىت.

بىرۆكەي فىلمى ماسى سوور لەچىرۆكى (گۇرانبىيەكانى ماسى فرۇشكى) نەجات نوريەۋە ۋەركىراۋە سىنارىيۇ دەھىنانى لەلايەن ھەوراز مەمەدەۋەيە.

فىلمەكە گۇرانبىيە چىرۆكى ژيانى مندالىكە، كە بەھۇي رەدوكتەنى دايكى لەگەل كارەكتەرى ماسىفرۇشكىدا توۋشى تەنگزەيەكى دەروونى دەپىت، ھەرچەندە كارەكتەرى دايك دەپىتە ھۇي دروستكرندى تەنگزەۋە قەيرانى دەروونى بۇ مندالەكەي، كارەكتەرى دايكەكەش خۇي قوربانى بەزۆرۇ زوۋ بەشودانە و ژيانىكى نالەبار لەگەل مېردە پىرەكەيدا بەسەر دەبات بۇيە پەنادەباتە بەر ھەلپانن لەگەل كەسكى دىكەدا تا لەۋ نالەبارىيە رىزگارى بىيەت.

دەھىنەرى فىلمەكە وتى "ھەستى كارەكتەرى دايكەكە بەۋجۆرەيە كەخۇشەۋىستىيەكى راستەقىنەي ھەيە بۇ كاراكتەرى ماسىفرۇش". ئواندىنى فىلمەكە لەلايەن ھەرىكە لە (سۇران ئەقشەندى، نىگار عوسمان، دۇستى ساپىر، ديار حەسېۋو ئەۋزاد مەجىد) ۋە ئىستى ئەمەد مەحمۇد كارى مۇنتازى بۇ دەكات، چاۋەرپىدەكرىت لەفېستىفالى سلىمانى، كىرېكى بكات بۇ بەدەستى ھىنانى خەلاتى ئاسكى ئالتونى، كە بىرپارە ئەۋ فېستىفاله لەرۆژانى (۲۰۰۹/۱۲/۲۸ - ۲۰) لەسلىمانى سازىكرىت.

ھەوراز لېرەۋە دەپەۋىت باس لەجۆرىك لەنەرىتەكانى كۆمەلگەكەي بكات كەتتىدا مۇۋەققان لەكاتىكدا دەپنە جەلاد خۇشيان قوربانى جەلادىكى دىكەن.

ھەوراز وتى "ئەۋەتا دايك لېرەدا كەخۇي بەتەمىنىكى كەمەۋە بەزۆر بەشودراۋە قوربانى سىستىمى پىاۋسالارىيەۋە بەبىۋىستى خۇي بىي خۇشەۋىستى و بەزۆر بەشودراۋە، بەلام بەھۇي ھەۋى خۇ رىزگاركرندەۋە لەۋ تەنگزەيە، خۇي بىئاگايانە مندالەكەي خۇي دەكاتەۋە بەقوربانى توۋشى بىسەرىبەرشىكرند دەپىت، كەدواجار توۋشى ئەخۇشى دەروونى دەپىت".

ھەوراز مەمەد لەسالى ۱۹۸۳ لەسلىمانى لەدايك پوۋە دەرچوۋى بەشى سۆسپۇلۇزىيى زانكۆي سلىمانىيەۋە زياتر لە دە سالە لەبۋارى راگەپاندىدا كار دەكات.

ھەوراز نوسەرى دوو كىتەپ لەبۋارى كۆمەلەيەتيدوۋ خاۋەنى چەندىن نوسىنە لەبۋارى سىنەمادا، چوار كورته فىلمى ۋەك سىنارىيۇ دەھىنان ھەيە و ئۆ فىلمى دىكۆمىنتى ھەيە كەۋەك دەھىنەنە كارى تىدا كىرۋە، بەشدارى چەند خولكى ھونەرى سىنەمىي كىرۋە لەناۋەۋە دەۋەۋە ھەرىمى كوردستان و دوا بەشداربوۋنىشى لەخولكىدا بوۋە لەئەكادىمىيە ئىۋدەۋەلتى سورىا بۇ فىلمسازى.

SUPER GENERAL

گروپى ئالتون كارا ئەخرمە تگوزارى ئالتونى

للمواد الكهربائية و الاجهزة المنزلية

تاكە بىركارى سوپەر جەنەرال لە عىراق

گروپى ئالتون

E-mail: altun21@yahoo.com
altunsg.sale@yahoo.com

Tel: 0750 419 6538 . 0770 153 3390 . 0750 477 0147

العنوان / العراق . اربيل . طيراوة . شارع (30) متر
ئاونىشان / عىراق . ھەولېر . تەھىراۋە . شەقامى (30) مەترى